

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

_____ О. Ареф'єва
“_____” _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(пояснювальна записка)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІКА
ПІДПРИЄМСТВА»

Тема: «Управління фінансовою стійкістю транспортного підприємства»

Виконавець: Храпач Владислав Олегович

Керівник: д.е.н., доцент Пілецька Саміра Тимофіївна

Нормоконтролер: к.е.н., доцент Полоус О.В.

КИЇВ 2020

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки повітряного транспорту
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма: «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач випускової кафедри
_____ О. Ареф'єва
«___» _____ 2020 р.

ЗАВДАННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи
Храпача Владислава Олеговича
(П.І.Б. випускника)

1. Тема роботи «Управління фінансовою стійкістю транспортного підприємства» затверджена наказом ректора від 12.11.2020 р. № 2274/ст.
2. Термін виконання роботи: з 05.10.2020 по 31.12.2020 р.
3. Вихідні дані роботи: плани, звіти, фінансова звітність, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених, електронні інформаційні джерела.
4. Зміст пояснювальної записки: Вступ. Теоретичні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємства. Аналіз ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства ДП «АМПУ». Розробка заходів щодо вдосконалення системи управління фінансовою стійкістю ДП «АМПУ». Висновки.
5. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість; Схема організаційних структур; Структура та динаміка змін показників діяльності ДП «АМПУ»; Показники аналізу якості управління основними засобами; Динаміка значень показників фондівдачі та фондомісткості; Структура операційних витрат; Структура та склад доходів ДП «АМПУ»; Показники ефективності використання оборотних засобів; Результати розрахунку показників структури фінансових ресурсів; Результати розрахунків показників використання фінансових ресурсів; Аналіз джерел формування запасів; Характеристика організаційних структур; Взаємозв'язок фінансової стійкості та економічної безпеки в умовах інтеграційних процесів в економіці; Заходи підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю; Регресійний аналіз; Динаміка показників доходу за різних умов; Сальдо доходу; Показники фінансової стійкості; Динаміка показників фондівдачі; Темпи змін показників.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1.	Видача завдання	05.10.2020	
2.	Дослідити теоретичні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємства	06.10.2020-18.10.2020	
3.	Провести аналіз ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства ДП «АМПУ»	19.10.2020-08.11.2020	
4.	Розробити заходи вдосконалення управління фінансовою стійкістю ДП «АМПУ»	09.11.2020-29.11.2020	
5.	Написання вступу та висновків	30.11.2020-02.12.2020	
6.	Оформлення пояснювальної записки, графічного матеріалу, підготовка доповіді, передзахист	03.12.2020-06.12.2020	
7.	Проходження нормо контролю, перевірка на плагіат, оформлення документів до захисту, рецензування роботи, подання роботи на кафедрі	07.12.2020-13.12.2020	

7. Дата видачі завдання: 05.10.2020 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____
 (підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____
 (підпис випускника) (П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Управління фінансовою стійкістю транспортного підприємства» 148 с., 25 рис., 31 табл., 80 літературних джерел, 10 додатків.

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, ФІНАНСОВИЙ СТАН, МЕНЕДЖМЕНТ ФІНАНСІВ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ СТРУКТУРИ, РІВЕНЬ ФІНАНСОВОЇ АВТОНОМІЇ, МОНИТОРИНГ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовою стійкістю підприємства, а предметом – теоретичні засади та практичні методи управління фінансовою стійкістю підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка практичних рекомендацій з удосконалення управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах господарювання.

Методи дослідження: порівняння, формалізація, зіставлення, гіпотетико-дедуктивний метод, узагальнення, моделювання, дедукція, аналогія, аналіз та синтез, економічний аналіз.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні взаємозв'язку фінансової стійкості та економічної безпеки в умовах інтеграційних процесів в економіці, визначенні поняття «фінансова стійкість підприємства».

Значущість виконаної роботи полягає в тому, що проведені дослідження відповідають реаліям сьогодення та доведені до рівня практичних рекомендацій.

Результати кваліфікаційної роботи мають практичний характер і можуть бути використані у практичній діяльності ДП «Адміністрація морських портів України». Отримані наукові результати, що розкрили теоретико-методологічні положення підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю за допомогою організаційних структур, дозволяють в подальших дослідженнях оптимізувати організаційні структури адаптуючи їх до нових реалій, а також,

дозволяють розробити механізм управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення його економічної безпеки

Апробація отриманих результатів. Результати були опубліковані в Міжнародному науковому економічному журналі "Бізнес Інформ" №12_2020.

Кштрараш

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ	
ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства.....	9
1.2. Зміст процесу управління фінансовою стійкістю підприємства.....	18
1.3. Підходи до оцінки ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства.....	25
Висновки до першого розділу.....	33
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ	
СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ДП «АМПУ».....	36
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства ДП «АМПУ».....	36
2.2. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства ДП «АМПУ».....	59
2.3. Оцінка фінансової стійкості підприємства ДП «АМПУ».....	67
Висновки до другого розділу.....	75
РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ	
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ	
ДП «АМПУ».....	77
3.1. Формування системи управління фінансовою стійкістю підприємства.....	77
3.2. Заходи щодо підвищення ефективності системи управління фінансовою стійкістю підприємства.....	90
3.3. Економічне обґрунтування запропонованих заходів щодо підвищення ефективності системи управління фінансовою стійкістю підприємства	101
Висновки до третього розділу.....	110
ВИСНОВКИ.....	111
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	117
ДОДАТКИ.....	125

ВСТУП

В наш час, коли зросла інтенсивність конкуренції, а світові процеси приводять до постійних кризових явищ, першочерговою справою будь-якого підприємця є забезпечення фінансової стійкості підприємства. Спроможність підприємства відповідати всім викликам, що воно зустрине є головною передумовою його майбутнього процвітання. Фінансова стійкість - одна з необхідних якостей успішного в довгостроковій перспективі функціонування підприємства. Управління фінансовою стійкістю підприємства отримало в даний час надзвичайну актуальність, оскільки це пов'язано не тільки з фінансовими кризами, зростанням нестабільності, постійним варіюванням цін на енергоносії (передусім нафту і газ), подорожчанням цін на банківські послуги, але і посилення інтеграційних процесів в економіці, що загрожує його економічній безпеці. У цих умовах підприємства зіткнулися з пошуком принципово нових підходів до управління фінансовою стійкістю підприємств в контексті забезпечення їх економічної безпеки.

Визначення рівня фінансової стійкості та розробка заходів підвищення рівня фінансової стійкості повинні стати першочерговими завданнями фінансових менеджерів на будь-якому підприємстві. Ризик відсутності можливостей розрахуватися за заробітною платою, затримка надходжень коштів від покупців, ризик втрати підприємства за несплату боргів все це є проблемами майже кожного підприємства сьогодні, тому забезпечення спокою, фінансової стійкості підприємства - головна мета управління фінансами. Все це є можливим лише за здатності відповідальних людей ефективно налагодити використання наявних ресурсів.

Теоретичні аспекти сутності фінансової стійкості підприємства розглядалися у працях наступних учених: П. Ткаченко, І. А. Чувачалова, О. А. Чувачалов, Є. В. Мних, Г. Г. Старостенка, Н. В. Мірко, О. О. Шеремет, Л. А. Лахтіонова, Н. А. Русак та В. А. Русак, Т. Е. Белялов, К. В. Ізмайлова, В. В. Ковальов, Г. В. Савицька, Ю. С. Цал-Цалко та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка практичних рекомендацій з удосконалення управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах господарювання.

Для досягнення цієї мети були поставлені та вирішені такі завдання:

- визначити економічну сутність та показники фінансової стійкості;
- виявити методичні складові оцінювання рівня фінансової стійкості;
- виявити напрямки підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю;
- провести організаційно-економічну характеристику підприємства ДП «АМПУ»;
- провести аналіз ефективності господарської діяльності підприємства ДП «АМПУ»;
- визначити рівень фінансової стійкості підприємства ДП «АМПУ»;
- встановити та економічно обґрунтувати заходи підвищення ефективності системи управління фінансовою стійкістю підприємства ДП «АМПУ».

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовою стійкістю підприємства, а предметом – теоретичні засади та практичні методи управління фінансовою стійкістю підприємства.

Методи дослідження: порівняння, формалізація, зіставлення, гіпотетико-дедуктивний метод, узагальнення, моделювання, дедукція, аналогія, аналіз та синтез, економічний аналіз.

Методологічною основою дослідження є результати досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених з питань визначення рівня фінансової стійкості підприємства та підвищення рівня менеджменту фінансової стійкості на підприємствах.

Інформаційної базою дослідження стали: плани, звіти, фінансова звітність, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених, електронні інформаційні джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства

В результаті дослідження трудів науковців, які досліджували фінансову стійкість, було виявлено, що, не існує однозначного визначення сутності поняття фінансова стійкість. В кожній дослідженій роботі, автори формулюють поняття спираючись на одну чи дві характерні риси фінансової стійкості. В результаті аналізу виявлених визначень фінансової стійкості, встановлено дві групи визначень, автори яких, розглядають фінансову стійкість за однаковими рисами. Оскільки, не існує єдиного тлумачення поняття фінансової стійкості, нами буде представлено власне сформульоване визначення на основі трудів досліджених науковців. Для формування власного визначення, необхідно провести детальний аналіз вже наявних, сформульованих дослідженими науковцями, тлумачень. Визначення науковців представлені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Сутність поняття фінансова стійкість

Автор	Визначення
1	2
І. П. Ткаченко, І. А. Чувачалова, О. А. Чувачалов [1]	Комплексна категорія, що відображає рівень фінансового стану та фінансових результатів підприємства, здатність виконувати свої зобов'язання та забезпечувати розвиток діяльності при збереженні платоспроможності.
Є. В. Мних [2]	Є такою економічною категорією, яка досягається за умови стабільного перевищення доходів над витратами, вільного маневрування грошовими коштами та стійкого економічного зростання.
Г. Г. Старостенка, Н. В. Мірко [3]	Економічна категорія, яка визначається раціональною забезпеченістю потреб підприємства фінансовими ресурсами для ефективної діяльності в ринкових умовах.

Продовження таблиці 1.1

1	2
О. О. Шеремет [4]	Такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробничо-торговельної діяльності, а також затрати на його розширення і оновлення.
Л. А. Лахтіонова [5]	Головна складова (умова) загальної стійкості підприємства, яка формується в процесі всієї його фінансово-господарської діяльності, за рахунок чого підприємство здатне шляхом ефективного використання грошових коштів забезпечити безперервний процес виробничо-торговельної діяльності, а також затрати на його розвиток, відповідно головною економічною проблемою вважається визначення меж фінансової стійкості.
Н. А. Русак та В. А. Русак [6]	Характеризується фінансовою незалежністю, можливістю маневрувати власними ресурсами, достатньою фінансовою забезпеченістю безперервності основних видів діяльності, станом виробничого потенціалу.
Беялов Т. Е. [7]	Стабільний фінансовий стан, який забезпечено високою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних фінансових засобів.
О.В.Посилкіна, В.М. Толочко [8]	Фінансовий стан, який забезпечується високою питомою вагою власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів.
Ф. Ф. Бутинець, І. В. Жиглей, В. М. Пархоменко [9]	Це такий стан фінансових ресурсів, їх розподілу і використання, який забезпечує збереження ніши міжнародного ринку, розвиток підприємства за рахунок росту прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого ризику зовнішньоекономічної діяльності.
Фахтудинов Р. А. [10]	Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання.
Ізмайлова К. В. [11]	Платоспроможність в часі, з дотриманням умови фінансової рівноваги між власними та залученими коштами. Фінансова стійкість підприємства передбачає, що ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупатися за рахунок грошових надходжень, а отриманий прибуток забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх джерел формування активів.

Отже, спираючись на таблицю 1.1 проведемо аналіз сформульованих тлумачень поняття фінансова стійкість.

У визначенні І.П. Ткаченко, І.А. Чувачалова, О.А. Чувачалова [1] бачимо, що автори акцентують увагу на фінансових результатах, які визначають рівень фінансової стійкості. Такий підхід не має можливості реального використання в економічній практиці через необхідність додаткових уточнень. Оскільки, не існує однакових умов функціонування підприємств як на одному так і на різних ринках, то для визначення фінансової стійкості необхідно враховувати умови функціонування конкретної галузі або групи підприємств, в свою чергу, це означає, що для визначення фінансової стійкості потрібно розробляти норми фінансових результатів для кожної галузі, при цьому не враховуючи динаміку результатів у кожного конкретного підприємства, а спираючись на середній рівень доходів. В такому разі, підприємство з порівняно низькими фінансовими результатами, але з стабільним прибутком протягом тривалого часу, буде вважатись менш фінансово стійким ніж підприємство, фінансові результати якого коливаються від негативних до надприбутків.

Є. В. Мних [2], підкреслює, що фінансова стійкість досягається за умови стабільного перевищення доходів над витратами, але треба зауважити, що стабільне перевищення доходів над витратами може забезпечуватись за рахунок використання запозичених коштів. Це створює вагому загрозу для ефективного функціонування підприємства.

Г. Г. Старостенка і Н. В. Мірко [3] застосовують поняття раціональної забезпеченості потреб фінансових ресурсів, не включаючи динаміки забезпеченості та зовнішніх факторів впливу на фінансову стійкість.

О.О. Шеремет [4] робить акцент на ефективному маневруванні коштами, яке включає і маневрування запозиченими коштами, що однозначно негативно віддзеркалюється на фінансовій стійкості та загрожує фінансовій безпеці підприємства.

Л. А. Лахтінова [4] також акцентує увагу на тому, що один з головних показників фінансової стійкості – це можливість забезпечення зобов'язань, але, Л.А. Лахтінова, не враховує ризики, які пов'язані з використанням запозичених коштів підприємствами та те, що відсутність запозичених коштів у

підприємства, що не здійснює свою діяльність без зовнішніх джерел фінансування, може призвести до неможливості функціонування такого підприємства, що не дає змогу визначати таке підприємство як фінансово стійке, особливо зважаючи на наявність тих підприємств, що незалежні від зовнішніх джерел фінансування або мають високий коефіцієнт автономії.

Автори визначень наведені вище, не зазначили, що незважаючи на високі фінансові результати, підприємство, яке не може самостійно вчасно відповідати за своїми зобов'язаннями, не використовуючи зовнішніх джерел фінансування, попри на загальну суму оборотних активів на рік, яка може перевищувати суму річних зобов'язань, є повністю залежним від зовнішніх чинників. Це означає, що при зміні цих чинників, на які підприємство не може вплинути, зазначене підприємство перестає мати можливість сплачувати власні зобов'язання.

В свою чергу, інші представлені науковці, в своїх працях, враховують в понятті – фінансова стійкість, - незалежність від зовнішніх чинників, джерел фінансування та зобов'язань перед кредиторами, не зазначаючи необхідність ефективного маневрування коштами в мінливому середовищі та необхідність відслідковування та аналізу динаміки фінансових результатів.

Наприклад, Н.А. Русак та В.А. Русак [5] характеризують фінансову стійкість з боку рівня автономії підприємства, не зауважуючи на важливості позитивної динаміки фінансових результатів. Такий підхід характеризує ефективність управління фінансовими потоками підприємства, але не враховує фінансовий потенціал підприємства та наявність антикризового буферу, що є важливими рисами фінансової стійкості.

Беялов Т.Е. [6], характеризує фінансову стійкість лише як можливість забезпечення найбільшої частки активів власним капіталом. Таким чином, зводячи встановлення фінансової стійкості до виявлення коефіцієнту концентрації власного капіталу. Як зазначалось вище, наявність у підприємства власних коштів для забезпечення зобов'язань, не гарантує наявність економічного потенціалу, а також не гарантує забезпечення підприємством зобов'язань власним капіталом при зміні зовнішніх умов. Визначення науковця

Белялова Т.Е. підтримують також науковці О.В. Посилкіна та В.М. Толочко [7], зауважуючи на обов'язкову стабільність протягом тривалого часу високої питомої ваги власного капіталу в загальній сумі ресурсів. Зауважимо, що висока питома вага власного капіталу у загальній сумі ресурсів протягом тривалого часу, не характеризує подальшу можливість підприємства забезпечувати зобов'язання власним капіталом.

Ф.Ф. Бутинець, І.В. Жиглей, В.М. Пархоменко [8] розглядають фінансову стійкість як стан підприємства, при якому підприємство постійно забезпечене фінансовими ресурсами, має прибуток достатній для подальшого розвитку при незмінних зовнішніх умовах. Науковці не враховують риси фінансової стійкості такі як економічний потенціал та можливість маневрування при зміні впливу зовнішніх факторів. За твердженням науковців, фінансово стійким підприємством може вважатися підприємство з найменшим відсотком прибутку серед конкурентів або аналогічних підприємств. Підприємство з найменшим відсотком прибутку, має менше можливостей по забезпеченню власних зобов'язань у разі зовнішніх змін. Також, автори зазначали, що фінансова стійкість не перебуває у залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Фахтудинов Р.А. [9] зазначає, фінансова стійкість перебуває у прямій залежності від зовнішніх джерел фінансування. Чим нижча залежність від зовнішніх джерел фінансування, тим більша фінансова стійкість підприємства. Така точка зору є не достатньо повною, бо не враховує залежність фінансової стійкості від наявності та стабільності прибутку взагалі, від наявності достатнього прибутку для забезпечення маневрування фінансовими потоками, платоспроможності підприємства в часі та від економічного потенціалу підприємства.

Ізмайлова К.В. [10] надає найбільш повну характеристику фінансової стійкості, включаючи в неї:

- а) платоспроможність в часі;
- б) дотримання рівноваги між залученими та власними коштами, спираючись на мінімізацію використання залучених коштів в часі;

в) достатність прибутку для забезпечення зовнішньої незалежності.

Ізмайлова К.В., не включає такі важливі риси фінансової стійкості як:

- 1) можливість до маневрування фінансовими ресурсами;
- 2) наявність резервів забезпечення власних витрат;
- 3) ефективність використання наявних активів.

Проаналізувавши визначення зазначених науковців, було сформовано власне найбільш повне визначення поняття фінансової стійкості, яке включає в себе ефективне управління коштами, успішне маневрування в мінливому середовищі, динаміку, рівень результатів, економічний потенціал, платоспроможність в часі, незалежність підприємства від зовнішніх чинників, джерел фінансування та від зобов'язань перед ними.

Фінансова стійкість – це, теоретично обґрунтована та практично підтверджена протягом періоду часу, здатність підприємства ефективно використовувати наявні ресурси для вчасного забезпечення всіх зобов'язань та потреб, при цьому, зберігаючи незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, мінімізуючи вплив зовнішніх та внутрішніх факторів при потенційних змінах в середовищі.

Як зазначено вище, на фінансову стійкість підприємства впливають зовнішні та внутрішні чинники. Наразі, не існує чіткої класифікації та повного відображення цих чинників. Найбільш повна та системно відображена класифікація цих чинників зображена на рис.1.1.

Розглянемо зазначені на рис. 1.1. чинники детальніше. В даній класифікації, чинники діляться на зовнішні – на які підприємство не має вплив та на внутрішні – на які підприємство безпосередньо здійснює вплив. Зовнішні чинники впливу на фінансову стійкість включають в себе ринкові чинники, загальноекономічні чинники та інші чинники. Ринкові чинники включають в себе такі фактори: рівень монополії, попит та пропозицію на ринку, валютний стан, діяльність фондового ринку. Загальноекономічні чинники включають в себе: рівень та темпи інфляції, внутрішній валовий продукт, податковий клімат, стабільність законодавства, рівень доходів населення, рівень безробіття. Інші

чинники включають в себе: політичний стан, демографічний стан, криміногенний стан, рівень загроз від стихійних лих. В цілому, всі ці чинники формують економічну ситуацію в країні та відповідають за сприятливість зовнішнього середовища підприємства. Внутрішні чинники впливу на фінансову стійкість підприємства включають в себе організаційні чинники впливу, інвестиційні чинники та фінансові чинники. Організаційні чинники впливу включають в себе кваліфікацію персоналу, ефективність використання основних засобів, диверсифікацію діяльності та асортименту, маркетингові стратегії підприємства, репутацію, рівень управління виробництвом. Інвестиційні чинники включають в себе такі фактори, як: ефективність використання інвестиційних ресурсів, рентабельність фінансових результатів, ефективність стратегій управління інвестиціями. Фінансові чинники включають в себе такі фактори, як: концентрація позикового капіталу, ефективність стратегії управління фінансами, розміри операційного циклу, розміри фінансового циклу, кількість та розміри дебіторської заборгованості, вартість капіталу та фінансові ризики пов'язані з використанням капіталу. Загалом, всі внутрішні чинники формують ефективність системи управління фінансами підприємства. Серед зазначених чинників найбільший вплив на фінансову стійкість здійснюють фінансові та економічні чинники [11].

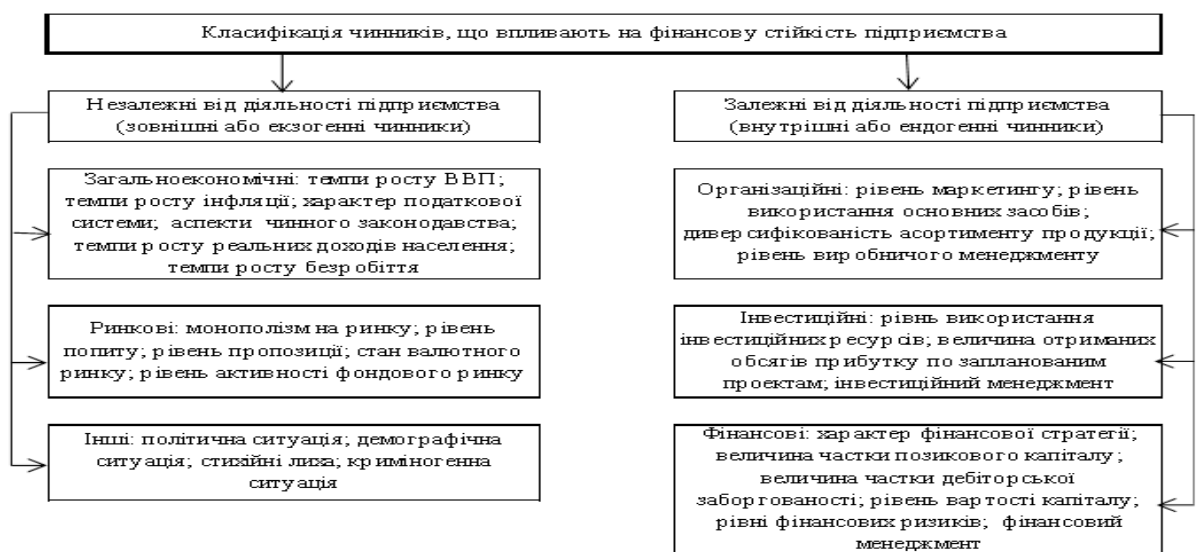

Рис. 1.1. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість [11]

В наведеній у рис. 1.1, класифікації чинників впливу на фінансову стійкість є негативні сторони. Вона не враховує значну кількість чинників, через існування великої кількості факторів впливу. В науковій практиці, фактори впливу розглядають групами [12]. Зазначена вище класифікація є найбільшою такою групою. Проблема підходу розглядання факторів впливу групами є те, що формування цих груп відбувається відносним способом оцінки факторів, тобто формування групи відбувається з розрахунку на те, чи поступово фактор нарощує вплив порівняно з іншим, чи має постійний характер порівняно з іншим та інше [13]. Друга проблема цього підходу, це відсутність чіткої прив'язки фактору до групи. Це означає, що один фактор, при різних умовах функціонування підприємства, може входити в одну або в протилежну групу. Прикладом входження фактору в різні групи є те, що довгострокова дебіторська заборгованість може входити до групи поточних факторів впливу, тих, що склалися в результаті разового (короткострокового) накладання різних обставин, а саме: через торгове ембарго, скоротився імпорт палива, що значно підвищило його ціну та викликало неочікувані надвитрати у компаній перевізників, через що, компанії перевізники, не можуть в строк оплатити підприємству поставки запчастин для транспорту. Також, довгострокова дебіторська заборгованість може входити до групи хронічних факторів впливу, саме тих, що є характерні для всіх підприємств конкретної галузі, типу організації тощо, та, на відміну від поточних, фактори цієї групи не мають можливості повного вирішення, тільки скорочення впливу. Прикладом є авіабудування, де є заказ чи загальний попит на товар (вузол літака, сам літак тощо), виробництво цього товару, сертифікація, доставка замовнику, отримання коштів з продажу товару, що може займати від декілька місяців до декілька років. Нагальним прикладом є підприємство «Мотор Січ», яке має склади де зберігаються двигуни та запчастини, які були виготовлені 10 років тому, та чекають заміни старих двигунів, що експлуатуються, на ці. Під зазначений приклад підходять майже всі галузі, де великий операційний цикл. Зауважимо, що класифікація, факторів впливу на фінансову стійкість, на поточні та

хронічні, являє собою розробку авторів на основі опрацьованих матеріалів. Серед найбільш відомих класифікацій факторів, така класифікація не присутня. Приклади часто використовуваних в теорії класифікацій груп факторів впливу на фінансову стійкість наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікації груп факторів впливу на фінансову стійкість [11]

№	Ознака	Класифікація
1	За можливістю впливу на фактор	Піддається впливу
		Не піддається впливу
2	За місцем виникнення	Внутрішні
		Зовнішні
3	За можливістю прогнозування	Прогнозовані
		Умовно прогнозовані
4	За часом	Постійні
		Періодичні
		Короткострокові
5	За масштабами впливу	Одноосібні
		Багатоосібні
6	За ефектом	Динамічні
		Позитивні
		Нейтральні
		Негативні
7	За специфікою *	Поточні (нехарактерні)
		Хронічні (характерні)

Як вже зазначалося при аналізі тлумачень поняття фінансова стійкість, одна з найважливіших характеристик фінансової стійкості підприємства – це здатність підприємства відповідати за своїми зобов'язаннями та відповідати за ними вчасно [7]. Здатність підприємства відповідати за своїми зобов'язаннями забезпечують оборотні активи, які, в свою чергу, поділяються за ступенем ліквідності та функціональної необхідності. Так, у літакобудуванні, де присутній великий операційний цикл, важливу роль грають запаси грошових коштів, а запаси готової продукції мають негативний вплив (через крайні низьку ліквідність). Висока роль запасів грошових коштів обумовлена наявністю великої дебіторської заборгованості та великим виробничим циклом [13]. Через це, протягом тривалого періоду часу підприємство не має грошових

надходжень для повної сплати поточних зобов'язань, що створює необхідність акумулювати резерви. В свою чергу, наявність готової продукції на складі, приносить підприємству збитки, бо потребує великої кількості засобів на утримання та не може бути швидко реалізована через специфіку самої продукції. Обернена ситуація в транспортних підприємствах, що реалізують паливо, запчастини, послуги з ремонту. В цих підприємствах є ключовим, це пришвидшення обороту, який складає короткий період часу. Тому, підприємства зосереджують максимум оборотних активів у матеріалах і запасах готової продукції через високу їх ліквідність.

Серед усіх наявних факторів впливу на фінансову стійкість, одним з найсуттєвіших факторів є компетенція управлінського персоналу, яка впливає безпосередньо на здатність підприємства відповідати за своїми зобов'язаннями та відповідати вчасно [14]. Серед публікацій вчених, цьому фактору приділяється мало уваги. Це зумовлено традиційним нарощенням вартості цього фактору. Найчастіше, цей фактор розглядається як професійні навички або кваліфікація управлінського персоналу [13]. Актуальність цього підходу була присутня 15-20 років тому. На даний момент, зі стрімким розвитком комунікацій та транспортних мереж за останні 15 років, в існуючих підприємствах в декілька разів збільшилась кількість виконуваних операцій, що зумовлює нарощування складності управління та збільшення вірогідності помилок через ускладнення роботи незважаючи на рівень кваліфікації працівників. Тому, на сучасному етапі, компетенція управлінського персоналу, це здатність налагодити та використовувати організаційну структуру підприємства для створення можливості найбільш ефективно оперувати коштами [15].

1.2. Зміст процесу управління фінансовою стійкістю підприємства

Виявлення рівню фінансової стійкості підприємства потрібно керівництву та власникам підприємства, стейкхолдерам, а також, кредиторам та інвесторам

[16]. Виявлення рівня фінансової стійкості та покращення рівня фінансової стійкості сприяє покращенню економічної привабливості підприємства для зовнішніх джерел фінансування, а також, призводить до зменшення ризиків пов'язаних з власною діяльністю та ризиків негативного впливу на партнерів. Управління та контроль фінансовою стійкістю здійснюється за допомогою фінансового менеджменту.

Фінансовий менеджмент – це управлінська діяльність, яка є частиною фінансового механізму, покликана регулювати фінансові відносини шляхом використання важелів впливу й методів фінансового механізму [11]. Фінансовий менеджмент здійснює управління оборотними активами та грошовими потоками, а також, інвестиційними стратегіями. Фінансовий менеджмент включає в себе розробку фінансових стратегій для досягнення цілей підприємства, а також, розробку ефективних методів та рішень реалізації фінансової стратегії для досягнення цілей функціонування підприємства [16].

Суб'єктами фінансового менеджменту є група фахівців, яка за допомогою різних методів управління здійснює вплив на об'єкти фінансового менеджменту [17].

Об'єкти фінансового менеджменту – рух грошових коштів, умови функціонування грошових потоків, кругообіг вартості, фінансові відносини [17].

У фінансовому менеджменті здійснюються виявлення недоліків та внутрішніх конкурентних переваг підприємства шляхом аналізу його фінансового стану. Аналіз фінансового стану включає в себе такі заходи [14]:

- а) аналіз рентабельності підприємства;
- б) аналіз фінансової стійкості підприємства;
- в) аналіз рівня автономії підприємства;
- г) аналіз рівня забезпечення власних зобов'язань;
- д) аналіз рівню використання та ефективності використання капіталу.

Джерела інформації для здійснення зазначених вище заходів є фінансова звітність (звіт про фінансові результати (форма №2)) та бухгалтерська звітність (звіт про фінансовий стан (форма №1)).

Методи, які використовуються при здійсненні заходів аналізу фінансового стану представлені в таблиці 1.3

Таблиця 1.3

Методи здійснення аналізу фінансового стану

Метод	Характеристика
Порівняння та групування [14]	Сортування показників по групах і групування їх в аналітичні таблиці. Відслідковування динаміки змін значень показників порівняно з минулими періодами та ланцюгів взаємозв'язків.
Підстановок та різниць [14]	Розрахунок фінансово-економічних показників на основі реальних даних, підстановка аналітичних даних та розрахунок, на їх основі, фінансово-економічних показників, пошук рівня впливу окремих показників шляхом порівняння змін.
Економіко-математичне моделювання [17]	Проведення регресійного аналізу та аналізу кореляції

Як зазначалося вище, одним з основних заходів аналізу фінансового стану є аналіз фінансової стійкості [16]. Результати аналізу фінансової стійкості є аналітичною інтерпретацією загального фінансового стану підприємства. На сучасному етапі розвитку світової економіки, здійснення діяльності за рахунок власного капіталу (самофінансування) є не обов'язковим [16]. Це викликано наявністю великої кількості доступних зовнішніх джерел фінансування. Доступність коштів, призводить до насичення ринків виробниками залежними від запозичених засобів. Зважаючи на це, фінансово-стійким підприємством може бути лише те, що здатне самостійно повністю забезпечити власні активи, мінімізує вплив кредиторської та дебіторської заборгованості, маневруючи між ними [18].

Головна характеристика фінансової стійкості, це ефективна організація управління та використання обігових засобів [19]. До ефективного використання відносять безпосередньо маневрування коштами, мінімізацію простоїв, максимізацію ефекту. Результати такої роботи наглядні та можуть бути оцінені спираючись на контрольні показники. До ефективної організації управління відносять організаційну структуру, систему організації прийняття рішень та інше. Ефект від організації управління не є наглядним та може бути розрахований лише шляхом порівняння результатів діяльності до прийняття організаційного рішення та після прийняття.

Результати використання обігових засобів оцінюються після проведення таких аналізів [20]:

- аналіз забезпеченості обігових засобів власним капіталом;
- аналіз складу обігових засобів;
- аналіз кредиторської заборгованості;
- аналіз джерел фінансування оборотних активів;
- аналіз наявності та структури дебіторської заборгованості;
- аналіз забезпечення за зобов'язаннями.

Одним з головних аспектів здійснення фінансового менеджменту є ефективна організаційна структура підприємства [14]. Виконавцями (суб'єктами) фінансового менеджменту є управлінський персонал.

Оскільки, ідеальний варіант результатів роботи управлінського персоналу, це відсутність простою капіталу, використання його якомога більше, управлінці вимушені балансувати між мінімально необхідним резервом і прибутком, при цьому, враховуючи не ефективні управлінські рішення, помилки в оцінках, непрогнозовані витрати, збої в графіках платежів, а також велику їх насиченість. Концентрація факторів впливу на результат, створює труднощі в здійсненні ефективного використання обігових засобів. Один з основних способів зниження негативного впливу факторів на ефективність оперування коштами, це використання ефективної організаційної структури

підприємства. Організаційні структури бувають групові та індивідуальні. Схема організаційних структур представлена на рис. 1.2.

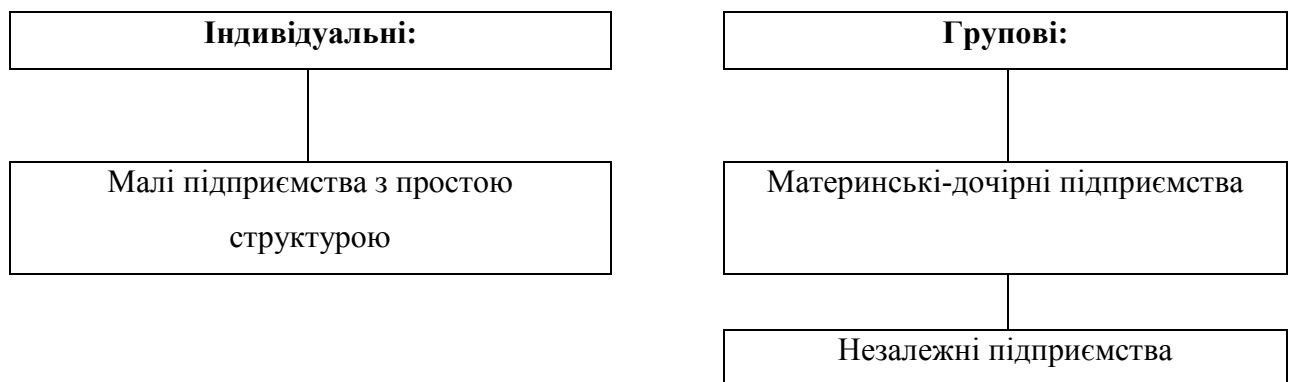

Рис. 1.2. Схема організаційних структур

Докладніше про організаційні структури представлені на рис. 1.2. Найпоширеніша організаційна структура, це малі транспортні підприємства, при цьому, з вузькою специфікацією, наприклад: шиномонтаж, СТО, кур'єрська доставка та інші; які мають просту структуру. Частіше за все, це одне зареєстроване підприємство, яке самостійно обслуговує клієнтів або ФОП. Такі підприємства мають швидкий операційний цикл та не зустрічаються з більшістю складнощів в управлінні потоками коштів. Існують виключення, коли до складу таких підприємств можуть входити середні за розміром підприємства.

Всі інші організаційні структури базуються на утворенні офіційних або неофіційних груп підприємств. До таких груп підприємств можуть входити як малі так і великі підприємства. Одна з причин утворення таких груп – заощадження коштів, керівництво підприємств виокремлює організаційну одиницю з підприємства та на її базі створює нове підприємство, яке відповідає вимогам сертифікації, державних програм зі субсидіювання, законів та стандартів, вимогам для отримання спрощеного оподаткування. Частіше за все, базове підприємство та новостворене має тісний зв'язок через спільних власників чи через договір. Кількість таких створених підприємств може бути

необмежена. Офіційні та неофіційні групи підприємств розділяються на два види: материнські-дочірні підприємства, незалежні підприємства.

У відносинах материнських-дочірніх підприємствах, всі підприємства підпорядковуються одному центральному контролюючому підприємству, але здійснюють свою діяльність самостійно, від свого імені [20]. Частіше за все, управлінський персонал дочірніх підприємств самостійно розраховує забезпечення поточних зобов'язань зі свого доходу, а власне встановлений відсоток від прибутку чи залишки від прибутку відраховує материнському підприємству, яке, в свою чергу, акумулює ці відрахування та перенаправляє їх підприємствам, які не можуть покрити власні зобов'язання або яким необхідні капітальні вкладення на модернізацію, реконструкцію [22]. Таким чином, всі підприємства групи підтримують один одного, але, як правило, в групі можуть бути декілька підприємств з низькою фінансовою стійкістю, в такому разі, забезпечення за їх зобов'язаннями бере на себе найприбутковіше підприємство групи. Незважаючи на наявність буферу коштів, планування забезпечень за зобов'язаннями відбувається поточно, що призводить до великої вірогідності помилок та, наявність обробки фінансових потоків декількома рівнями управлінців (управлінцями дочірнього підприємства, яке потребує кошти; управлінцями центрального контролюючого підприємства; управлінцями підприємств, які будуть наповнювати буфер коштів) призводить до збільшення зайвих операцій, зайвих витрат пов'язаних з ними та збільшення масиву непередбачуваних подій. Існує позитивна риса такої організаційної структури підприємств, а саме, можливість забезпечувати діяльність групи не використовуючи зовнішні джерела фінансування, а використовуючи внутрішні кошти групи, шляхом їх перерозподілу за необхідністю. Такий підхід значно зменшує ризики та дає змогу розглядати збиткові підприємства групи, зовнішніми сторонами, спираючись на фінансову стійкість всієї групи, а не конкретного підприємства [22]. Прикладом такої організаційної структури є державне підприємство «Адміністрація морських портів України».

Особливість групи незалежних підприємств, це поділ підприємств групи за спеціалізацією. Така група має юридичні і економічні зв'язки, але, підприємства групи можуть здійснювати свою діяльність незалежно, що вирізняє цю групу від групи з одним контролюючим підприємством та пов'язаними з ним підприємствами [20]. Така форма організації обирається для групи самодостатніх підприємств. Прикладом є розділена мережа роздрібної торгівлі паливом, оптової торгівлі паливом та окремо нафтова база. Конфігурації можуть бути різними. Мережа автозаправних комплексів, де є окреме підприємство з надання послуг технічного обслуговування та виокремлене підприємство, умовно «Магазин» чи «Кафе». Причина такого поділу у тому, що продаж акцизних товарів може здійснюватися лише підприємствами з стандартною системою оподаткування. А кухню кафе можливо оформити за спрощеною системою оподаткування, як окреме підприємство та розподілити весь персонал автозаправного комплексу за місцем роботи так, як це більш вигідно з точки зору податків. Таким чином, управлінці таких підприємств штучно збільшують кількість та складність операцій, але мають економію на податках, що гарно відображається на фінансовій стійкості підприємства. Також, можливий розподіл на підприємство з вантажоперевезень та підприємство зі зберігання (склад, нафтобаза, елеватор). Окремо, ці два підприємства можуть успішно функціонувати. Вони мають кожній свій управлінський склад та не підпорядковуються інтересам іншого підприємства, але, оскільки, ці підприємства мають одного власника, у разі загрози фінансової стійкості одного з підприємств, інші здійснюють фінансування другого шляхом надання поворотної фінансової допомоги (ПФД). ПФД має умовний термін повернення, не має відсотків за користування та не оподатковується. При стабільному функціонуванні підприємств групи, ПФД не використовується. Негативна риса цієї структури - це відсутність єдиного центру контролю за фінансовим станом всіх підприємств. При настанні потреби у оборотних активах в одного підприємства, неможливо врахувати наявність потрібних вільних оборотних засобів у іншого підприємства, що призводить до

необхідності пошуку і застосування зовнішніх джерел фінансування у разі відсутності успішної синхронізації. Таким чином, попри гарний загальний показник фінансової стійкості, високий рівень прибутковості - підприємство бере велику частку короткострокових кредитів та повністю стає залежним від фінансової пропозиції. У разі відсутності якої, підприємство втрачає свої активи чи через низьку ліквідність активів, через судові рішення, штрафи порушених договорів, може стати банкрутом попри високу прибутковість.

Отже, зважаючи на всі наведені вище приклади, можемо зробити висновок. Перший різновид організаційної системи не має більшості проблем пов'язаних з управлінням фінансовими потоками, але і не передбачений в використанні у всіх видах діяльності та в підприємств середніх та великих розмірів. Другі різновиди, материнські-дочірні та незалежні, часто використовуються, але вони є взаємодоповнюючими. Недоліки однієї системи, усунені в іншій та навпаки і вони, не мають можливості використовуватися разом, бо мають протилежний характер тим самим, як вказано вище, доповнюючи один одного. Враховуючи результати дослідження, маємо такий висновок, що не існує різновиду систем організації управління, який є найбільш повним, ефективним, та включає в себе всі позитивні риси інших систем. В світовій практиці, використовується лише альтернативний вибір між зазначеними структурами.

1.3. Підходи до оцінки ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства

Більшість науковців розглядають оцінку фінансової стійкості як оцінку фінансового стану, через тісний взаємозв'язок результатів. Головна проблема при оцінці фінансового стану – це підбір критеріїв оцінки показників. Існує три групи критеріїв, це: еталонні значення показників, які є найкращі в галузі, на ринку, серед конкурентів [23]. Еталонні значення обираються серед усієї вибірки підприємств, або обираються за еталон значення показників

лідуючого підприємства. Після встановлення еталонів, проводиться процес порівняння фактичних значень підприємства та еталонних, на основі результатів порівняння, робиться висновок про рівень фінансового стану підприємства; нормативні значення показників – це математично обраховані та економічно обґрунтовані значення показників, відповідність, фактичних показників, яким, означає той чи інший рівень фінансової стійкості; показники динаміки – зображують зміну значень показників у часі, що ілюструє стабільність фінансового стану підприємства у часі [23]. На практиці, найчастіше використовується комбінований підхід, як найбільш зважений. В результаті використання комбінованого підходу, проводиться оцінка фінансової стійкості підприємства за нормативними значеннями фінансових коефіцієнтів та за показниками динаміки змін [24].

В комбінованому підході існує 4 рівні фінансової стійкості. Коротка характеристика чотирьох рівнів надана в таблиці 1.4 [20].

Таблиця 1.4

Характеристика чотирьох рівнів фінансової стійкості

№	Рівень фінансової стійкості	Характеристика
1	Абсолютна стійкість фінансового стану	Власні оборотні кошти забезпечують запаси й витрати.
2	Нормальна стійкість фінансового стану	Запаси й витрати забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими позиковими джерелами.
3	Нестійкий фінансовий стан	Запаси й витрати забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик.
4	Кризовий фінансовий стан	Підприємство перебуває на межі банкрутства, через неможливість покрити кредиторську заборгованість, прострочені позики за рахунок грошових коштів, короткострокових цінних паперів й дебіторської заборгованості.

Оскільки, рівень фінансової стійкості визначається через дослідження довгострокової платоспроможності підприємства, структури капіталу та політики фінансування запасів, при аналізі фінансової стійкості, використовуються три групи показників: показники довгострокової платоспроможності, структури капіталу, політики джерел формування запасів. Зазначені показники наведені на рис.1.3

Структуру капіталу характеризують:	Довгострокову платоспроможність характеризують:	Джерела формування запасів характеризують:
<ul style="list-style-type: none"> • коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії) • коефіцієнт концентрації позикового капіталу • коефіцієнт забезпеченості за кредитами • коефіцієнт фінансової стабільності • коефіцієнт фінансової залежності • коефіцієнт фінансової стійкості 	<ul style="list-style-type: none"> • коефіцієнт фінансових ризиків • коефіцієнт маневреності власних обігових засобів • коефіцієнт маневреності власного капіталу • коефіцієнт маневреності робочого капіталу • коефіцієнт ефективності використання власних коштів • коефіцієнт використання фінансових ресурсів • коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним обіговим капіталом 	<ul style="list-style-type: none"> • наявність власних обігових засобів • наявність довгострокових джерел формування запасів • загальна величина джерел формування запасів • надлишок або нестача власних обігових засобів • надлишок або нестача довгострокових джерел формування запасів • надлишок або нестача загальної величини джерел формування запасів

Рис.1.3. Показники аналізу фінансової стійкості

Показники структури капіталу розраховують за такими формулами [11]:

Коефіцієнт концентрації власного капіталу – ілюструє частину, яку займає власний капітал підприємства в загальній кількості авансованих в підприємство коштів. Формула розрахунку коефіцієнту [11]:

$$K_{\text{КВК}} = \text{ВК} / \Sigma\text{ГК}, \quad (1.1)$$

де ВК – власний капітал;

$\Sigma\text{ГК}$ – сума господарських коштів.

Пояснення до формули: вище значення коефіцієнта ілюструє більшу фінансову сталість підприємства. Значення коефіцієнту 1, означає відсутність в підприємства залученого капіталу, а фінансування відбувається повністю за рахунок власного капіталу. Значення коефіцієнту більше за 0,5 – означає, що підприємство фінансово стійке.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу – ілюструє частину позикового капіталу в загальній сумі авансованих у діяльність підприємства коштів. Формула розрахунку коефіцієнту [11]:

$$K_{\text{КПК}} = \text{ПК} / \Sigma\text{ГК}, \quad (1.2)$$

де ПК – позиковий капітал;

$\Sigma\text{ГК}$ – сума господарських коштів.

Пояснення до формули: Допустиме значення показника коливається між 0,4-0,5. Значення показника 0, означає відсутність заборгованості в підприємства.

Коефіцієнт забезпеченості за кредитами – характеризує потенційну можливість підприємства погасити позику достроково. Формула розрахунку [11]:

$$K_{\text{ЗК}} = (\text{П} + \text{В}_{\text{від}}) / \text{В}_{\text{фін}}, \quad (1.3)$$

де П – прибуток;

$\text{В}_{\text{від}}$ – витрати на виплату відсотків;

$\text{В}_{\text{фін}}$ – фінансові затрати.

Коефіцієнт фінансової стабільності – показник, який інформує про величину позикового капіталу на кожну 1 гривню вкладеного власного капіталу. Формула розрахунку [11]:

$$K_{\text{спв}} = \text{ВК} / \text{ПК}, \quad (1.4)$$

де ВК – власний капітал;

ПК – позиковий капітал.

Пояснення до формули: значення показника ≥ 1 є допустимим. Значення показника менше 1 говорить про фінансову нестабільність підприємства чи про його банкрутство.

Коефіцієнт фінансової залежності – індикатор фінансової стійкості, обернений показник до показника автономії. Коефіцієнт ілюструє здатність підприємства створювати довгострокові прогнози, плани. Інформує про кількість фінансових ресурсів, що використовуються, на одну гривню власного капіталу. Формула розрахунку [11]:

$$K_{\text{фз}} = \text{Пас} / \text{ВК}, \quad (1.5)$$

де Пас – пасиви підприємства;

ВК – власний капітал.

Коефіцієнт фінансової стійкості – показник, який дає змогу оцінити здатність підприємства до фінансування активів з власного капіталу та довгострокових джерел. Формула розрахунку [11]:

$$K_{\text{фст}} = (\text{ВК} + \text{ДО}) / \text{ПАС}, \quad (1.6)$$

де ВК – власний капітал;

ДО – довгострокові зобов'язання;

ПАС – пасиви підприємства.

Показники довгострокової платоспроможності розраховують за такими формулами:

Коефіцієнт маневреності власних обігових засобів – ілюструє частку власних оборотних активів, яка перебуває у грошовій формі. Формула розрахунку [11]:

$$K_{\text{МВОЗ}} = \text{ГК} / \text{ВОЗ}, \quad (1.7)$$

де ГК – грошові кошти;

ВОЗ – власні обігові засоби

Пояснення до формули: чим більше значення, тим швидше підприємство може відповісти за зобов'язаннями за допомогою власного капіталу.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу – ілюструє частку власних коштів вкладених в оборотні активи. Інформує про частку власних засобів у необоротних та оборотних активах. Формула розрахунку [11]:

$$K_{\text{МВК}} = \text{ВОК} / \text{ВК}, \quad (1.8)$$

де ВОК – власні оборотні кошти;

ВК – власний капітал.

Пояснення до формули: Чим більше значення показника, тим краще. Значення показника вище 0,1 є нормою.

Коефіцієнт маневреності робочого капіталу – показник ілюструє частку запасів підприємства, яка має забезпечення власними обіговими засобами. Формула розрахунку: [11]

$$K_{\text{МРК}} = \text{Зап} / \text{ВОЗ}, \quad (1.9)$$

де Зап – запаси;

ВОЗ – власні обігові засоби;

Пояснення до формули: Чим більше значення показника, тим більша незалежність підприємства, його потенціал. Збільшення значення показника є позитивною тенденцією[23].

Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (або коефіцієнт фінансових ризиків) – коефіцієнт, який ілюструє величину власного капіталу на кожну 1 гривню вкладеного позикового капіталу. Формула розрахунку:

$$K_{\text{сзв}} = \text{ПК/ВК} , \quad (1.10)$$

де ПК – позиковий капітал;

ВК – власний капітал.

Пояснення до формули: значення показника ≤ 1 є нормою. Значення показника 0 – відсутність позикового капіталу [24].

Коефіцієнт ефективності використання власних коштів – ілюструє скільки прибутку дає одна гривня власних коштів. Формула розрахунку:

$$K_{\text{ефвк}} = \text{ПБ/ВК} , \quad (1.11)$$

де ПБ – прибуток підприємства;

ВК – власні кошти підприємства.

Пояснення до формули: значення показника менше за 0,4 є нормою.

Коефіцієнт використання фінансових ресурсів – ілюструє ефективність використання фінансових ресурсів. Формула розрахунку:

$$K_{\text{вфр}} = \text{ПБ/серВб} , \quad (1.12)$$

де ПБ – прибуток;

серВб – середня величина валюти балансу.

Пояснення до формули: значення показника більше за 0,4 є нормальним [23].

Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним обіговим капіталом – ілюструє рівень фінансування запасів з довгострокових джерел фінансових ресурсів. Формула розрахунку:

$$K_{звoз} = \frac{BOЗ}{\Sigma Зап}, \quad (1.13)$$

де BOЗ – вартість обігових засобів;

Σ Зап – сума всіх запасів.

Пояснення до формули: збільшення значення цього показника є позитивною тенденцією.

Показники, що характеризують джерела формування запасів, розраховуються за формулами представленими у таблиці 1.5

Таблиця 1.5

Показники джерел формування запасів

Показник	Формула	Тлумачення
Наявність власних обігових засобів (BOЗ)	ВК – НА	ВК – власний капітал; НА – необоротні активи.
Наявність довгострокових джерел формування запасів і витрат (ДДЗ)	BOЗ + ДО	BOЗ – власні обігові засоби; ДО – довгострокові зобов'язання.
Загальна величина джерел формування запасів і витрат (ЗДЗ)	BOЗ + ПК	BOЗ – власні обігові засоби; ПК – короткострокові кредити.
Надлишок або недостача власних обігових засобів	BOЗ – З	BOЗ – власні обігові засоби; З – запаси.
Надлишок або недостача довгострокових джерел формування запасів і витрат	ДДЗ – З	ДДЗ – довгострокові джерела формування запасів і витрат; З – запаси.
Надлишок або недостача загальної величини джерел формування запасів і витрат	ЗДЗ – З	ЗДЗ – загальна величина джерел формування запасів і витрат; З – запаси.

Після розрахунку зазначених на рис. 1.3 показників, будуються розгорнуті аналітичні таблиці з використанням Форми 1 бухгалтерської звітності та Форми 2 фінансової звітності. Аналіз динаміки показників цих таблиць, дає змогу проаналізувати структуру доходу підприємства, частку

доданої вартості та частку податкової складової у доданій вартості. Після проведення аналізу динаміки, для моніторингу поточного стану фінансової стійкості, використовують співвідношення темпових показників, таких як: темпи зміни сукупного авансованого в діяльність підприємства капіталу, темпи зміни обсягів реалізації продукції, темпи зміни прибутку. Співвідношення зазначених показників повинно підпорядковуватись «золотому правилу економіки» та мати вигляд [11]; [16]:

$$100\% < T_{зк} < T_{об.р.} < T_{приб.}$$

де $T_{зк}$ – темпи зміни сукупного капіталу, авансованого в діяльність підприємства;

$T_{об.р.}$ – темпи зміни обсягів реалізації продукції;

$T_{приб.}$ – темпи зміни прибутку.

Суть нерівності полягає у тому, що капітал підприємства зростає, розширюючи його діяльність. В свою чергу, порівняно з темпами збільшення капіталу підприємства, обсяг реалізації продукції росте з більш великими темпами. В результаті, через зменшення собівартості виробництва, прибуток підприємства зростає ще більшими темпами ніж обсяги реалізації. Якщо підприємство дотримується цієї нерівності, має позитивну тенденцію, то це свідчить про міцний фінансовий стан підприємства.

Висновки до першого розділу

Отже, під час дослідження було сформульовано визначення поняття фінансова стійкість, а саме: фінансова стійкість – це теоретично обґрунтована та практично підтверджена протягом періоду часу, здатність підприємства ефективно використовувати наявні ресурси для вчасного забезпечення всіх зобов'язань та потреб, при цьому, зберігаючи незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, мінімізуючи вплив зовнішніх та внутрішніх факторів при потенційних змінах в середовищі. Було встановлено класифікацію

факторів впливу на фінансову стійкість. Запропоновано власне розроблену класифікацію.

В роботі було досліджено зміст процесу управління фінансовою стійкістю підприємств. Проаналізовано особливості реалізації фінансового менеджменту, його проблеми та можливості. Встановлено чотири види організаційних структур, що покликані покращити результати роботи фінансового менеджменту. А саме: малі підприємства з простою структурою, група підприємств материнське-дочірні, група незалежних підприємств та група підприємств головне-виробничі одиниці. Було надано детальну характеристику виявлених організаційних структур.

В роботі було виявлено групи показників аналізу фінансової стійкості, критерії фінансової стійкості та методи роботи з показниками. Представлені формули розрахунку таких груп показників [11]:

а) структури капіталу:

- коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії);
- коефіцієнт концентрації позикового капіталу;
- коефіцієнт забезпеченості за кредитами;
- коефіцієнт фінансової стабільності;
- коефіцієнт фінансової залежності;
- коефіцієнт фінансової стійкості.

б) довгострокової платоспроможності:

- коефіцієнт фінансових ризиків;
- коефіцієнт маневреності власних обігових засобів;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу;
- коефіцієнт маневреності робочого капіталу;
- коефіцієнт ефективності використання власних коштів;
- коефіцієнт використання фінансових ресурсів;
- коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним обіговим капіталом.

в) джерел формування запасів:

- наявність власних обігових засобів;
- наявність довгострокових джерел формування запасів;
- загальна величина джерел формування запасів;
- надлишок або недостача власних обігових засобів;
- надлишок або недостача довгострокових джерел формування запасів;
- надлишок або недостача загальної величини джерел формування запасів.

Під час дослідження було встановлено такі критерії оцінки фінансової стійкості [20]:

а) Абсолютна фінансова стійкість – характеризується тим, що підприємство повністю забезпечує свої запаси власними обіговими коштами.

б) Нормальна фінансова стійкість – характеризується тим, що підприємство забезпечує запаси власними обіговими коштами на 50% і вище.

в) Нестійкий фінансовий стан – підприємство вимушено шукати додаткові джерела залучення коштів для покриття частини запасів.

г) Критичний фінансовий стан – характеризується тим, що підприємство змушено шукати додаткові джерела залучення коштів при наявності несплачених зобов'язань. Повторення такої ситуації декілька циклів призводить до неможливості підприємством забезпечувати власні накопичені зобов'язання, що називається банкрутством.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ДП «АМПУ»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства ДП «АМПУ»

Державне підприємство «Адміністрація морських портів України» здійснює вид економічної діяльності, за КВЕД, 52.22 Допоміжне обслуговування водного транспорту. Підприємство входить в сферу управління Міністерства інфраструктури України, здійснює об'єднане управління українськими морськими портами та забезпечує їх подальший розвиток [72].

Державне підприємство «Адміністрація морських портів України» (ДП «АМПУ») – було створено у 2013 році для виконання функцій: управління морськими портами України та їх утримання; утримання та використання портової інфраструктури; розробки та впровадження планів модернізацій, реконструкцій, ремонтів та будівництва об'єктів портової інфраструктури та гідротехнічних споруд; організації та забезпечення безпеки мореплавства; підтримки паспортних глибин акваторій і водних шляхів та інше [72].

Згідно до Закону України «Про морські порти України» [73] у склад портової інфраструктури входять: рухомі та нерухомі об'єкти, що забезпечують функціонування морського порту, у тому числі акваторія, гідротехнічні споруди, доки, буксири, криголами та інші судна портового флоту, засоби навігаційного обладнання та інші об'єкти навігаційно-гідрографічного забезпечення морських шляхів, системи управління рухом суден, інформаційні системи, перевантажувальне обладнання, залізничні та автомобільні під'їзні шляхи, лінії зв'язку, засоби тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інші засоби, обладнання, інженерні комунікації, розташовані в межах території та акваторії морського порту і призначені для забезпечення безпеки мореплавства,

надання послуг, забезпечення державного нагляду (контролю) в морському порту.

Відповідно до наведеного закону [73], гідротехнічні споруди - інженерно-технічні споруди (портова акваторія, причали, пірси, інші види причальних споруд, моли, дамби, хвилеломи, інші берегозахисні споруди, підводні споруди штучного та природного походження, у тому числі канали, операційні акваторії причалів, якірні стоянки), розташовані в межах території та акваторії морського порту і призначені для забезпечення безпеки мореплавства, маневрування та стоянки суден.

АМПУ є одним з найбільших державних підприємств та має стратегічне значення для України [74]. Підприємство має у своєму користуванні:

- 162 одиниці флоту;
- 263 причальні лінії, загальною довжиною 40 кілометрів;
- активи, станом на 2019 рік, більше за 22 мільярди гривень.

Станом на 2019 рік, підприємство здійснило обробку 160 мільйонів тонн вантажів, отримало 1,3 мільярди гривень капітальних інвестицій та стало одним з найбільших платників податків, сума податкових відрахувань склала 3,899 мільярдів гривень.

Підприємство створено відповідно до Закону України «Про морські порти України» [73] та діє згідно за цим законом. Місія державного підприємства «Адміністрація морських портів України» полягає у розвитку морської транспортної інфраструктури України, забезпеченні розвитку торгових зв'язків України та підвищенні конкурентоспроможності морських портів України у акваторіях Чорного та Азовського морів [74]. Виконання місії проводиться шляхом забезпечення створення належних умов для здійснення господарської діяльності морських терміналів та підприємств, які здійснюють експортно-імпортні операції на територіях портів.

Підприємство має такі цілі [72]:

- забезпечення ефективної діяльності портів;
- організація та забезпечення безпеки судноплавства;

- підтримка водних шляхів;
- покращення портової інфраструктури;
- забезпечення транспортного сполучення України з державами Чорноморського, Азовського, Середземного, Балтійського басейнів.

На балансі підприємства знаходяться 13 стратегічних об'єктів, керування якими здійснюється через створення філій підприємства згідно до зазначеного вище Закону України. Структура підприємства зображена на рис. 2.1

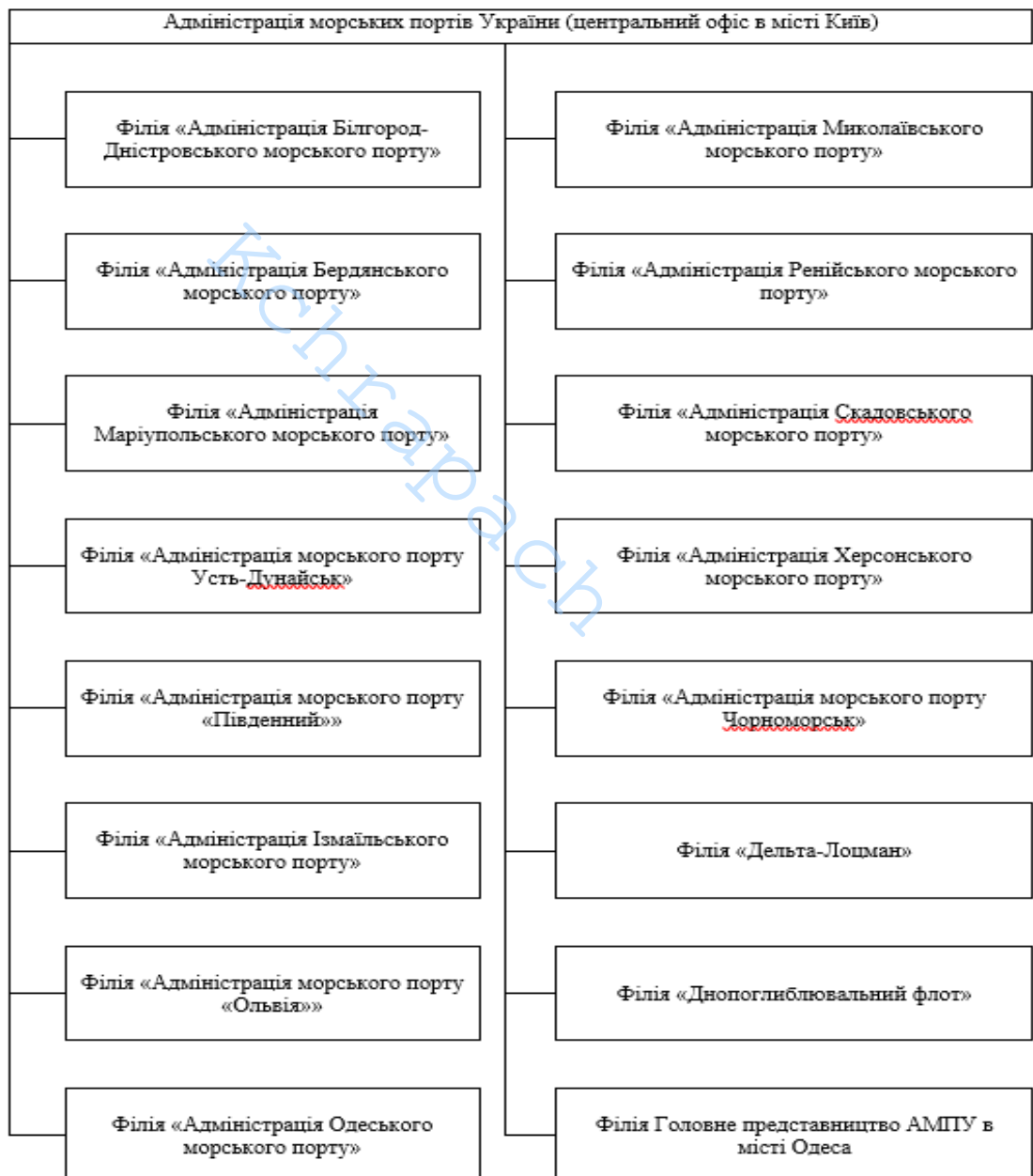

Рис. 2.1. Структура ДП «АМПУ»

Філія «Адміністрація Білгород-Дністровського морського порту» [72] - адміністрація міжнародного високомеханізованого універсального морського порту, який розташований в південно-західній частині Одеської області, на західному березі Дністровського лиману. Територія порту складає – 64,4 га, з них, близько 30%, штучно створені землі – намиті. Виробничі території складають 59 га, а 5,4 га займає портовий пункт Бургаз. Акваторія має площу в 8,4 га. Склади закритого типу займають площу у 14,7 тис. м², майданчики відкритого типу мають загальну площу у 192,18 тис. м². Захисні споруди, які присутні: хвилезахисна шпора (158 м. завдовжки). Порт використовується постійно є незамерзаючим. В порту присутні 9 причалів та ще один присутній у пункті Бургаз, який розташований на 14 кілометрів на південь від порту Білгород-Дністровський, в гирлі лиману. Акваторія порту має:

- зовнішній рейд з радіусом 4 морських миль;
- підхідний морський канал (канал Дністровсько-Цареградського гирла);
- підхідний Дністровсько-лиманський канал;
- акваторію портового пункту Бургаз;
- південну частину Дністровського лиману.

Порт приймає судна лише з осадкою менше 4,2 м. та вантажопідйомністю до 5 тис. тонн., через невелику глибину акваторії, 4,5 м.

Портовий пункт Бургаз має площу 5,4 га. Причал портового пункту має довжину 127 метрів. Акваторія портового пункту має глибини до 5,5 метрів. Пункт має склад закритого типу для зберігання 3,5 тис. тонн насіння чи 5,5 тис. тонн зерна.

Специфікація порту:

- перевантаження лісових вантажів;
- перевантаження сипучих вантажів;
- перевантаження будівельних вантажів;
- та інших генеральних вантажів, що можуть транспортуватися наземним транспортом.

Особливості порту:

- а) односторонній рух;
- б) заборона на обгін суден;
- в) можливість базування на рейді лише одного судна;
- г) можливість проходу вночі;
- г) обмеження в часі на прохід суден висотою більше за 8 метрів, через розвідний міст;
- д) обмеження на максимальну висоту судна в 28,5 метрів через розвідний міст.

Філія «Адміністрація Бердянського морського порту» [72] - адміністрація морського порту, який розташований в Запорізькій області у місті Бердянськ – північно-східна частина Бердянської затоки. Є одним з двох портів України на Азовському морі. Площа робочої території порту складає 275 тис. м². Площа складів відкритого типу становить 103,7 тис. м², площа складів закритого типу становить 14,7 тис. м². Порт має 9 причалів має 1 рибний причал та 9 торгових причалів. Акваторія порту становить 414,55 тис. м². Довжина причальної лінії 1,4 кілометри. Захисні споруди: хвилелом, він розташований у західному басейні гавані та захищає причали №1-6, які знаходяться в Бердянській гавані, з східного басейну, зазначені причали захищенні молотом. Всі інші причали не мають захисту. Порт працює безперервно є незамерзаючим. Бердянський морський порт здатен перевантажувати всі типи вантажів на всі сухопутні види транспорту.

Інфраструктура порту складається з [75]:

- 9+1 причал;
- 3 портових буксири;
- 2 морських буксири;
- пасажирський теплохід «Генерал Кунгурцев»;
- самохідна баржа «Бірськ»;
- несамохідна баржа місткістю вантажу 1000 тонн;
- самохідний плавучий кран з підйомністю вантажу до 16 тонн;

- суховантажне судно (вантажомісткість 140 тонн);
- судна очистки води: морський нафто сміттєзбиральник та збиральник льяльних і баластних вод;
- бункерувальник (місткість 1500 тонн палива);
- рейдовий катер;
- лоцманський катер.

Особливості порту:

- а) здатен приймати суди з осадкою до 8 метрів, через глибину акваторії 8,55 – 8,4 метри;
- б) довжина суден для входу у гавань обмежена до 205 метрів, через рельєф дну та довжину обслуговуючих причалів.

Філія « Адміністрація Маріупольського морського порту» [72] - адміністрація найбільшого східного українського морського порту, який знаходиться в Донецькій області у місті Маріуполь. Він знаходиться в північно-західній частині Таганрозької затоки. Порт був заснований 2 вересня 1889 року, з того часу, неодноразово модернізувався. Має стратегічне значення є одним з чотирьох провідних портів України. Потужність порту складає 12 мільйонів тонн вантажів на рік. Площа порту становить 67,6 га. Порт має 16 причалів. Довжина причальної лінії становить 3,2 кілометри. Порт працює безперервно є незамерзаючим. Захисні споруди: аванпорт, північний, південний, східний та західний моли, а також цілодобова робота ЦРПС, полігон.

Порт має таку інфраструктуру [75]:

- плавучі крани вантажопідйомністю 100 та 150 тонн;
- полігон для безпечного екологічного обслуговування суден-ліхтеровозів (Ліхтер – вид баржі з одним трюмом, де не має екіпажу, а транспортування відбувається шляхом буксирування);
- устаткування для обслуговування небезпечних вантажів, рефрижераторів, добрив;
- спеціалізований вугленавантажувальний комплекс (до 5 мільйонів тонн вугілля на рік);

- високотоварний контейнерний термінал (до 50 тис. TEU в рік);
- автобаза для міжнародного сухопутного сполучення;
- комплекс міжнародних морських пасажиро-вантажних зв'язків;

Специфікація порту – це перевезення морем вугілля, металу, продукції машинобудування, руди, зерна, а також, переробка наливних, негабаритних, важкогазових, генеральних, насипних, навалювальних вантажів.

Особливості порту:

- а) обмеження на осадку суден до 8 метрів;
- б) обмеження на довжину суден до 250 метрів;
- в) вихід до Білого, Чорного, Балтійського, Азовського та Каспійського моря.

Філія «Адміністрація Усть-Дунайського морського порту» [72] - адміністрація морського порту, який призначений для обслуговування ліхтеровозів, а також, інших типів суден. Порт знаходиться в Одеській області, на півдні Жебріянської бухти Чорного моря. Порт здійснював прийом, безпечну стоянку та обробку ліхтерів, їх накопичення для подальшого транспортування річкою і морем, а також інших типів суден. Площа порту становить 15 га, а його акваторії – 60 га. Станом на 2020 рік, порт може обслуговувати судна з осадкою менше 8 метрів (при проектних менше 13 метрів). Потужність порту складає 4 мільйони вантажів щорічно, але вона не використовується. Порт ділиться на дві частини: морську та річкову. Морський порт не має причалів, бо потрібен для стоянки не більше трьох великих суден. За допомогою Усть-Дунайського морського порту, здійснюється перевалка вантажів з морських суден для подальшого їх транспортування по річкам. Станом на 2020 рік, порт не має постійної завантаженості.

Філія «Адміністрація морського порту «Південний»» [72] - адміністрація найбільшого та найефективнішого українського морського порту, який знаходиться в Одеській області у місті Южне, в акваторії Малого Аджалицького лиману. Площа акваторії порту сягає 4820 га та дозволяє утримувати на рейді до 24 великовантажних суден вантажомісткістю понад 200

тис. тонн. Порт має 13 причалів, які належать АМПУ та 16 причалів приватних компаній. Всього в порту 29 причалів. Власники причалів та їх спеціалізація представлені в таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Власники та спеціалізація причалів АМП «Південний» [75]

№	Власник	Обробка вантажів
1	ДП «МТП Южний»	ЗРК, окатиші, вугілля, мінерально-будівельні матеріали та інше
2	АТ «Одеський припортовий завод»	хімічні навалочні та наливні вантажі
3	ТОВ «ГІС-Міндобрива»	навалочні хімічні вантажі
4	ТОВ «ГІС-Зерно»	зернові вантажі
5	ТОВ «ГІС-Руда»	навалочні вантажі
6	ТОВ «ГІС-Вугілля»	навалочні вантажі
7	ТОВ «ГІС-Контейнерний термінал»	генеральні вантажі, масло
8	ТОВ «М.В. Карго»	зернові вантажі
9	ТОВ «Бориваж»	зернові вантажі
10	ТОВ «Дельта Вілмар СНД»	рослинна олія
11	ТОВ «Рісо Юг»	рослинна олія
12	ТОВ «Олсідз Блек Сі»	рослинна олія
13	ДП «Сісайд (Україна)»	зернові вантажі
14	ТОВ «Гермінал Стівідорінг і К»	нафтопродукти
15	ПАТ «Укртранснафта» (МНТ «Південний»)	нафта

Спеціалізація порту «Південний» [75]:

- перевантаження навалочних вантажів;
- перевантаження генеральних вантажів;
- перевантаження наливних вантажів;
- перевантаження хімічних вантажів та добрив.

Географія обслуговування перевезень порту «Південний» охоплює країни: Чорноморського та Середземноморського басейнів, Латинської Америки, США, Близького Сходу, Південно-Східної Азії.

Філія «Адміністрація Ізмаїльського морського порту» [72] - адміністрація торговельного морського порту, який знаходиться в Одеській області, в акваторії Кілійського гирла річки Дунай. В порту працює 2520 осіб. порт має 24 причали, сумарна довжина яких становить 2619 метрів. Порт здатен обслуговувати судна з осадкою не більше за 7 метрів та довжиною не більше за 150 метрів. Обмежений рух в порті 53 дні на рік через низьку видимість. Сорок днів на рік спостерігається льодостав. Середньорічна тривалість навігації становить 317 днів. Порт є багатопрофільним та має потужності для обслуговування 8,5 мільйонів тонн вантажів в рік.

На балансі порту знаходиться [75]:

- порталні вантажопідйомні крани з вантажопідйомністю 40 тонн кожний;
- автонавантажувачі вантажопідйомністю 25 тонн кожен;
- база відпочинку «Портовик»;
- буксири та буксири-штовхачі;
- нафтоналивні судна;
- суховантажні баржі;
- бункерувальники;
- плавучі крани;
- катери;
- судна спеціального призначення;
- понтони.

Загальна кількість плавзасобів становить 57 одиниць.

Філія «Адміністрація морського порту «Ольвія»» [72] - адміністрація спеціалізованого морського порту, який розміщений в Миколаївській області на лівому березі Дніпровсько-Бузького лиману. Минула назва порту «Октябрськ». Територія порту складає 178,8 га. Порт має 7 глибоководних причалів загальною довжиною в 1,9 кілометри, а також, причал для обслуговування суден, яєі належать до типу «РО-РО». Обслуговує судна з осадкою до 10,5 метрів та з довжиною до 250 метрів, вантажністю до 40000 тонн.

Навігація в порті здійснюється повний рік. В порту не присутня конкурентна боротьба серед операторів. Свою діяльність в порту «Ольвія» здійснюють лише три підприємства, а саме: ДП «АМПУ»; ДП «Стивідорна компанія «Ольвія», яка виконує функції портового оператора та у 2019 році була передана до державного концерну «Укроборонпром» для обслуговування військових вантажів; ТОВ «Компанія «Євронешторг», що виконує функції морського терміналу.

Площа складів закритого типу становить 40 тисяч квадратних метрів. Площа складів відкритого типу становить 250 тисяч квадратних метрів. Потужність порту становить 2 мільйони генеральних вантажів на рік. Підприємство обслуговує всі типи вантажів окрім наливних.

На балансі порту [75]:

- порталні крани вантажністю від 10 до 40 тонн;
- автотранспортувачі з вантажністю від 1,5 до 25 тонн;
- буксири;
- ролл-трейлери;
- тягачі;
- спеціалізована техніка.

Філія «Адміністрація Одеського морського порту» [72] - адміністрація одного з найбільших чорноморських портів, який розташований в Одеській області в районі міста Одеса. Територія порту має площу у 141 гектар. Порт має 54 причали, загальна довжина яких становить 9 кілометрів. Порт обслуговує судна довжиною до 330 метрів та осадкою до 13 метрів. Порт має 5 терміналів та обслуговує всі види вантажів крім тих, що небезпечні для навколишнього середовища. Пропускна потужність порту складає 50 мільйонів тонн вантажів в рік. Серед них, 25 мільйонів тонн, це вантажі нафта, нафтопродукти та газ.

Також, підприємство має пасажирський термінал, який здатен обслуговувати 4 мільйони пасажирів на рік. В порту присутній контейнерний термінал та власні лабораторії для аналізу зернових та олійних культур. порт

здатен забезпечити подачу 104 залізничних вагонів до одного портового оператора на добу.

Філія «Адміністрація Миколаївського морського порту» [72] - адміністрація одного з трьох найпотужніших морських портів України, який розташований в Миколаївській області біля лівого берега річки південний Буг за 35 кілометрів від місця впадання річки в Дніпровський лиман. Площа, яку займає порт, сягає 69,3 га, площа акваторії порту сягає 323 га. Порт має 23 державні причали та 14 приватних причалів. Загальна довжина причальних ліній порту сягає 2420 метрів. Порт може обслуговувати судна з осадкою до 10,3 метри та довжиною до 215 метрів. Навігація в порту триває весь рік. Акваторія порту замерзаюча, експлуатуються провідні буксири. Існує велика кількість сильних вітрів, що зумовлює особливий характер експлуатації порту та обслуговування суден.

Порт має стратегічне значення для регіону та економіки України через великі обсяги перевалки вантажів операторами терміналів. Потужність порту складає 9,2 мільйони тон вантажів на рік. Порт співпрацює с приватними стивідорними компаніями, які працюють в рамках державного-приватного співробітництва. Станом на 2018 рік, сукупний обсяг обробки вантажів цими приватними компаніями склав 29,9 мільйонів тонн вантажів.

В акваторії порту є зовнішній рейд, де можуть обслуговуватися судна типу «ПАНАМАХ», які мають осадку до 13 метрів. Порт обслуговує міжнародні транспортні коридори, такі як: «Європа-Кавказ-Азія» (ТРАСЕКА); «Дунайський водний шлях» (МТК №7); «Нова Євразійська Транспортна Ініціатива» (NELTI).

Підприємство, окрім послуг з перевалки вантажів, надає послуги з забезпечення бункерування водою, зняття стічних вод та сміття, дезінфекція вантажу і судна, готельне обслуговування, проведення дрібного ремонту суден, медичні послуги та послуги з оформлення морського свідоцтва для екіпажу. Підприємство здатне обслуговувати всі типи вантажів.

Філія «Адміністрація Ренійського морського порту» [72] - адміністрація морського порту, який розташований в Одеській області на лівому березі річки Дунай біля міста Рені. Площа території порту складає 940 тисяч квадратних метрів, площа акваторії порту складає 440 тисяч квадратних метрів. Порт має 39 спеціалізованих причалів. Загальна довжина причальної лінії складає 3927 метрів. Порт здатен приймати судна довжиною до 125 метрів та з осадкою від 2 до 12 метрів. Порт має в своєму розпорядженні два причали особливого призначення, які оснащені: перший причал – мостовий кран з вантажопідйомністю 250 тонн та обслуговує важковагові негабаритні вантажі; другий причал – призначений для обслуговування суден типу «РО-РО». Потужність порту 7,7 мільйонів тонн вантажів на рік. Площа складів відкритого типу сягає 195 тисяч квадратних метрів. Площа складів закритого типу сягає 30 тисяч квадратних метрів.

Навігація відбувається протягом всього року. Порт обробляє всі види вантажів та обслуговує пасажирів. Порт складається з 3 вантажних районів, поромного комплексу та нафтоділянки. У 2020 році почалось будівництво СПГ-терміналу та плавучого причалу для бункерування. Будівництво завершиться у 2025 році. Ренійський морський порт входить до спеціальної економічної зони до 2030 року. СЕЗ була створена у 2000 році для залучення активів для модернізації порту, підвищення його конкурентоспроможності, розвитку транспортних зв'язків країни.

Підприємство має на своєму балансі [75]:

- портальні крани вантажністю 5-40 тонн;
- плавучі крани вантажністю 5-100 тонн;
- мостовий кран вантажністю 250 тонн;
- авто- електро- навантажувачі вантажністю 1,5-10 тонн;
- спеціалізовані тягачі;
- ролл-трейлери;
- вагоновивантажувач;
- зерновий пневмо-перевантажувач;

- портовий флот, який включає в себе:
- а) 6 буксирів-штовхачів;
- б) 2 катери;
- в) самохідний бункерувальник;
- г) нафтосміттєзбиральник;
- д) збирач талих, льяних та фекальних вод.

Філія «Адміністрація Скадовського морського порту» [72] - адміністрація торгівельного порту, який розташований в Херсонській області на північному березі Джарилгацької затоки. Територія порту становить 20 га. Порт має 6 причалів, загальна довжина причальної лінії становить 800 метрів. Порт може здійснювати обробку суден з осадкою до 10 метрів та одночасну обробку 4 суден типу «РО-РО». Порт має портопункт Хорли. Площа складів відкритого типу становить 10324 квадратних метрів. Площа складів закритого типу становить 2765 метрів квадратних. В порту працює 200 працівників.

Навігація здійснюється протягом всього року. Спеціалізація порту, це здійснення розвантажувально-навантажувальних робіт, забезпечення поромного сполучення портів Чорного та Середземного морів; видобуток морського піску, послуги з буксирування. З 2020 року, порт перебуває в управлінні Фонду державного майна та готується до приватизації. На балансі порту перебувають [75]:

- теплохід «С. Скадовський»;
- 2 буксири-швартувальники;
- 1 пожежний катер;
- 1 нафтосміттєзбірник;
- 1 лоцманський катер;
- 2 автомобільні крани;
- 4 гусеничні крани;
- 3 крани;
- 1 порталний кран;
- 5 одиниць спеціалізованої техніки та 6 автонавантажувачів.

Філія «Адміністрація Херсонського морського порту» [72] - адміністрація порту, який розташований в Херсонській області на правому березі річки Дніпро, за 15 кілометрів від її гирла. Порт має 10 причалів. Загальна довжина причальної лінії становить 1,6 кілометра. Порт має один вантажний район, де обробляються генеральні і навалочні вантажі.

Навігація здійснюється протягом всього року. Присутні обмеження по судноплавству, а саме, судноплавство дозволяється лише по рукавах, через заповідну зону в дельті Дніпра. Окрім обробки вантажів, порт надає такі послуги [75]:

- ліквідація розливів нафтопродуктів;
- забезпечення аварійно-рятувальних робіт та пожежної безпеки;
- буксирування суден;
- відбір ляльних, стічних, фекальних вод;
- перевезення вантажів між портами регіону;
- транспортні послуги для екіпажів, лоцманів та працівників.

Філія «Адміністрація морського порту Чорноморськ» [72] - адміністрація одного з найбільших торгових портів України, який розташований в Одеській області у місті Чорноморськ. Внутрішня акваторія порту є акваторія Сухого лиману. Порт має 29 причалів загальною довжиною 6 тисяч метрів. Порт може обслуговувати судна довжиною 275-300 метрів та осадкою до 14,5 метрів. Потужність порту складає 32 мільйони тонн вантажів на рік. Площа складів відкритого типу становить 575 тисяч квадратних метрів. Площа складів закритого типу становить 27 тисяч квадратних метрів. Свою діяльність здійснюють в порту державні та приватні оператори [75]:

- ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ»;
- СП ТОВ «Трансбалктермінал»;
- ТОВ «Чорноморський рибний порт»;
- ТОВ «Іллічівський зерновий термінал»;
- ТОВ «Рісоіл Термінал»;
- ТОВ «Транс-Сервіс»;

- ТОВ «Європеан АГРО Інвестмент Юкрейн»;
- ТОВ «Фрам Шипінг Едженсі»;
- ТОВ «Олір Ресорсіз»;
- ТОВ «Еко-ресурс Холдинг»;
- ТОВ «ТЕК-Транс груп Форвард»;
- ТОВ «Чорноморська стивідорна компанія»;
- ПАТ «Чорноморський паливний термінал».

Організаційна структура кожного порту є однакова для всіх портів та зображена на рис. 2.2

Рис. 2.2. Організаційна структура порту

Філія «Дельта-лоцман» [76] - підприємство, структурний підрозділ ДП «АМПУ», яке надає послуги з регулювання руху суден в акваторіях, каналах усіх морських портів України та забезпечує їх безпечне проведення. Підприємство має такі виробничі підрозділи як: лоцманська служба, служба регулювання руху суден, днопоглиблювальний і лоцманський флот, який включає в себе 26 спеціалізованих суден, центр підготовки та перепідготовки лоцманів, річкова інформаційна служба. Виробничі підрозділи підприємства мають представництва та функціонують в усіх морських портах України.

Підприємство виконує функцію забезпечення судноплавства та навігаційної допомоги, для чого має 10 центрів регулювання руху суден, 5

автоматизованих радіолокаційних постів та три радіотехнічні пости зв'язку [76]. Для економії витрат, підприємство використовує власний днопоглиблювальний флот та забезпечує підтримку безпеки маршрутів. Виробничий підрозділ цент підготовки та перепідготовки лоцманів оснащенні сучасним обладнанням для теоретичних та практичних занять. Центр активно приймає участь в міжнародних професійних заходах.

Філія «Днопоглиблювальний флот» [72] - підприємство, яке є виокремленим структурним підрозділом державного підприємства «Адміністрація морських портів України» та виконує функції навігаційного забезпечення на внутрішніх водних шляхах. Підприємство забезпечує відповідність акваторій, водних шляхів, каналів необхідним параметрам дну для забезпечення безпечного судноплавства.

З усіх морських портів, що входять до ДП «АМПУ», чотири порти виробляють 78% всіх послуг переробки вантажів. Структура переробки вантажів морськими портами ДП «АМПУ» зображена на рис. 2.3

Рис. 2.3. Структура обсягів переробки вантажів морськими портами державного підприємства «АМПУ»

Морські порти підприємства АМПУ, які переробляють найбільше вантажів, це: морський порт «Південний» (30%); одеський морський порт (19%); Миколаївський морський порт (17%); морський порт «Чорноморськ» (12%).

ДП «АМПУ» є єдиним підприємством такого типу на національному ринку через свої розміри та стратегічне положення. Прямих конкурентів на національному ринку в підприємства не існує. Конкуренція в підприємства проявляється в конкуренції портів. Конкуренція портів ділиться на внутрішню та зовнішню конкуренцію. До внутрішньої конкуренції належать конкуренція між морськими портами, які належать до ДП «АМПУ» та конкуренція між операторами терміналів державними та приватними. Так, реконструкція одного з терміналів Скадовського морського порту, яка була розпочата для задоволення потреб китайського вантажоперевізника, була не виконана вчасно й підписання контракту з цією фірмою було перехвачено морським портом «Південний». Стосовно конкуренції серед операторів, то при прийнятті у 2020 році нової стратегії розвитку до 2038-го року, конкуренція серед операторів АМПУ та приватних операторів втратила сенс. Так, в зазначеній стратегії, прописано, що підприємство ДП «АМПУ» не має за мету покращення конкурентоспроможності власних операторів [72]. Воно розпочинає реалізовувати план заходів з активного залучення приватних операторів терміналів та передання терміналів у концесію та приватизацію, але зі збереженням права на обслуговування державного сектору стратегічного напрямлення. Зовнішня конкуренція має вигляд конкуренції між портами Чорноморського басейну за обслуговування міжнародних водних маршрутів. Також слід зазначити, що такі порти як Маріупольський, Одеський, Миколаївський, Ренійський, Скадовський, Південний здійснюють конкуренцію з портами Середземноморського басейну, Білого моря та Балтійського моря. Конкуренція з портами інших морських басейнів проявляється у вигляді боротьби за пасажирські та вантажні перевезення. Так, пороми Скадовського морського порту обслуговують деякі маршрути Середземноморського басейну.

Маріупольський порт обслуговує та частково здійснює перевезення вантажів до Білого, Каспійського та Балтійського морів. Стосовно конкуренції в акваторії Чорного моря, то найбільшу загрозу для портів ДП «АМПУ» складають Російські морські порти Азовського та Чорного морів. Також, суттєвою є конкуренція с портами Турції.

Для аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища, власних можливостей та загроз проведемо SWOT-аналіз підприємства. Результат SWOT-аналізу підприємства ДП «АМПУ» зображено на таблиці 2.2

Таблиця 2.2

SWOT-аналіз підприємства

ВНУТРІШНІ ФАКТОРИ	
Сильні сторони	Слабкі сторони
Економічно вигідне розміщення та стратегічне положення	Відсутність повної самостійності в прийнятті рішень
Наявність модернізованих виробництв	Наявність значної кількості незалучених коштів
Наявність великого потенціалу використання основних засобів	Необхідність постійного капітального ремонту або модернізації
Ефективна система залучення найкращих операторів терміналів	Внутрішня конкуренція
ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ	
Можливості	Загрози
Забезпечення нових ринків збуту послуг	Можливість залишитись без запланованих виробничих потужностей
Можливість збільшення вантажопотоку за рахунок репутації приватних операторів	Зміна структури виробництва
Наявність найбільшої потенційної потужності переробки вантажів серед конкурентів	Потреба у збільшенні фінансування виробництва через прискорення темпів зносу
Спеціальні умови державного кредитування та оподаткування	Втрата конкурентного стану через неможливість зміни тарифів

Проаналізувавши дані зі SWOT-аналізу підприємства, ми дійшли таких висновків, що найбільш слабкою стороною підприємства є неможливість підприємства впливати на власні тарифи, що зумовлює не еластичність

пропозиції та на її не конкурентоспроможність порівняно з іншими портами, а найбільшою загрозою є збільшення потреби у фінансуванні виробництва через прискорення темпів зносу. Конкурентною перевагою підприємства є його економічно вигідне розміщення та стратегічне положення на національному ринку. Можливостями підприємства є те, що воно може збільшити вантажопотік портів без власних затрат, через залучення приватних операторів терміналів, які, задовольняючи власні потреби, збільшать обсяги вантажопереробки портів.

Для дослідження ефективності діяльності підприємства Державне підприємство «Адміністрація морських портів України», проаналізуємо основні показники діяльності ДП «АМПУ», їх структуру та динаміку, які зображені в таблиці 2.3 і на рис. 2.4

Таблиця 2.3

Основні показники діяльності ДП «АМПУ»

№ п/п	Показник	2017 р. тис. грн	2018 р. тис. грн	2019 р. тис. грн.	Відхилення			
					Абсолютне, тис. грн.		Відносне, %	
					2018/ 2017р.	2019/ 2018р.	2018/ 2017р.	2019/ 2018р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації товарів	7633560	6747880	7020799	-885680	272919	-11,6%	4%
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2751164	2741958	3906941	-9206	1164983	-0,3%	42,5%
3	Інші операційні доходи	680653	746577	215393	65924	-531184	9,7%	-71,1%
4	Адміністративні витрати	534567	623450	873972	88883	250522	16,6%	40,2%
5	Інші операційні витрати	671233	768315	469884	97082	-298431	14,5%	-38,8%
6	Чистий: прибуток (збиток)	3605587	2754984	1631058	-850603	-1123926	-23,6%	-40,8%

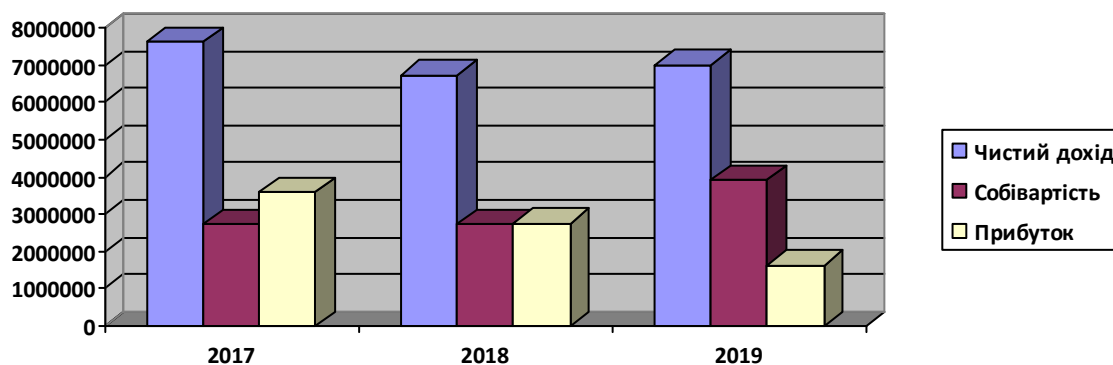

Рис. 2.4. Структура та динаміка змін показників діяльності ДП «АМПУ»

Отже, аналізуючи дані таблиці бачимо, що в період 2017-2018 роки в підприємства відбулось падіння обсягів виробництва на 11%, що частково компенсується зростанням обсягів продажів у наступному періоді 2018-2019 роки. У 2018 році, в підприємства, на 9% зросли інші операційні доходи, але, зріст інших операційних доходів не компенсував скорочення доходів від операційної діяльності. Загалом, за цей рік, прослідковується скорочення загальних операційних доходів ДП «АМПУ». Станом на 2019 рік, ситуація з операційними доходами підприємства ДП «АМПУ» погіршилася порівняно з попереднім роком. Попри зріст доходів від продажу послуг на 4% (на 272919 тис. грн.), підприємство втратило 71% від інших операційних доходів, що призвело до падіння сукупних операційних доходів на 3,9% з урахуванням зросту доходу від продажів на 4%. Стосовно собівартості, то станом на 2017 рік, вона сягає менше 40% від доходів з продажу власних послуг, що є нормальним показником. У 2018 році, через зниження виручки підприємства на 11%, собівартість склала більше 40% від виручки та за своїм фактичним значенням зрівнялася з прибутком. У 2019 році, собівартість збільшилася на 42%, що перевищило її частку у доході підприємства в два рази порівняно з прибутком. Загалом, прослідковується тенденція різкого зменшення частки прибутку та стрімкого збільшення частки собівартості в загальній структурі доходу підприємства за обраний період 2017-2019 роки. Доцільно зауважити, що протягом 2017-2019 років, прослідковується тенденція до зменшення прибутку. Ця негативна тенденція викликана у 2018 році, через зменшення

доходів та зріст адміністративних та операційних витрат на 16,6% и 14,5% відповідно. Падіння прибутку у 2019 році на 40% зумовлено тим, що в цьому році на 71% скоротилися інші операційні доходи підприємства, що не дало змогу компенсувати зріст адміністративних та інших операційних витрат близько на 40% кожні.

Отже, результатом аналізу основних показників діяльності підприємства ДП «АМПУ» є складання таких висновків:

- Підприємство має негативну тенденцію до зменшення прибутку, але при цьому, частка прибутку не виходить за межі норм і підприємство є достатньо прибутковим;

- Підприємство має негативну тенденцію до суттєвого збільшення частки собівартості наданих послуг, вона, станом на 2019 рік, перевищує 50% від виручки, що означає недостатньо ефективне управління підприємством та про зменшення конкурентоспроможності ДП «АМПУ».

Для здійснення подальшого аналізу потрібно дослідити якість управління основними засобами. Показники аналізу якості управління основними засобами зображені в таблиці 2.4, а динаміка значень показників зображена на рис.2.5. Розрахунок показників наведений в додатку А і Б.

Таблиця 2.4

Показники аналізу якості управління основними засобами

№ п/п	Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
		2017	2018	2019	2018 від 2017	2019 від 2018	2018 від 2017	2019 від 2018
1.	Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,06705	0,09184	0,05089	0,02479	-0,04095	37%	-44,6%
2.	Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,02791	0,01019	0,02939	-0,01772	0,0192	-63,5%	188,5%
3.	Коефіцієнт зносу ос. зас	0,02285	0,00874	0,02852	-0,01411	0,01978	-61,7%	+226,3%

Продовження таблиці 2.4

№ п/п	Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
		2017	2018	2019	2018 від 2017	2019 від 2018	2018 від 2017	2019 від 2018
4.	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,99771	0,99912	0,97148	0,00141	-0,02764	0,14%	-2,76%
5.	Фондовіддача (тис.грн./грн.)	0,56187	0,45239	0,41964	-0,10948	-0,03275	-19,5%	-7,24%
6.	Фондомісткість (тис.грн./грн.)	1,77976	2,21045	2,38297	0,43069	0,17252	24,2%	7,8%
7.	Фондоозброєність (тис.грн./люд.)	1691,978	1870,199	2262,325	178,221	392,126	10,5%	20,9%

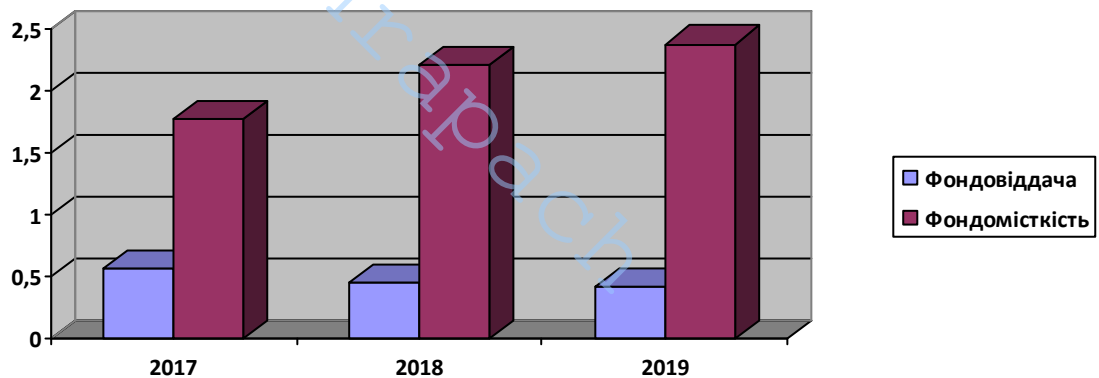

Рис. 2.5. Динаміка значень показників фондовіддачі та фондомісткості

Аналізуючи дані таблиці ми виявили, що у 2017 році, частка нових введених в експлуатацію у звітному періоді основних фондів складає 6,7% від сукупних основних засобів на кінець звітного періоду. Зважаючи на тип підприємства, таке значення показника є у рамках норми. У 2018 році, значення коефіцієнта оновлення основних засобів збільшується на 37%, це свідчить про збільшення кількості введених в експлуатацію нових основних засобів. Таким чином, тенденція оновлення основних засобів станом на 2018 рік є позитивною. Станом на 2019 рік, АМПУ скорочує кількість введених основних засобів на

44,6% до показника нижчого за рівень 2017 року. В свою чергу, темпи змін коефіцієнту вибуття не є однорідними, а мають коливання з великою амплітудою. Так, у 2018 році, скоротилась кількість вибулих основних засобів більше ніж на 60%, а вже у 2019 році, кількість вибулих засобів збільшилась на 188%, що повністю зневолювало скорочення вибулих засобів у 2018 році. Стосовно значень коефіцієнта зносу, то в них прослідковуються ті ж негативні тенденції, що і у коефіцієнта вибуття основних засобів. Слід зауважити, що темпи змін у коефіцієнта зносу дещо відрізняються від темпів змін у коефіцієнту вибуття. Це пов'язано з тим, що знос включається до структури вибулих основних засобів. Через це, при спільній загальній тенденції змін коефіцієнту вибуття та коефіцієнту зносу, може прослідковуватись непропорціональність темпів. Негативна тенденція прослідковується в динаміці змін коефіцієнту придатності, через фактичне збільшення темпів вибуття основних засобів. Так, у 2019 році, коли найбільше було вибулих основних засобів, підприємство втратило майже 3% від їх загальної кількості. Аналізуючи ефективність використання основних фондів, ми бачимо, що підприємство щорічно втрачає ефект від використання основних засобів. Негативна тенденція прослідковуються у щорічному падінню значень фондівдачі. Негативна тенденція також прослідковується у кількості засобів, які потрібно затратити на виробництво однієї гривні продукту. Так, показник фондомісткості майже пропорційно повторює темпи негативних змін показника фондівдачі. Позитивна тенденція прослідковується лише у показника фондоозброєності, але це викликано як і збільшенням загальної кількості основних засобів так і суттєвим скороченням працівників. В період від 2017 року до 2019 року, підприємство скоротило 520 чоловік, що на стан 2017 року, є 6,6% від штату.

Отже, в досліджуваний період, а саме у 2017-2019 роках, АМПУ має незадовільну оцінку ефективності використання основних засобів, через суттєве їх скорочення та через зменшення ефекту, що отримується, від їх експлуатації.

2.2. Аналіз фінансово–економічної діяльності підприємства ДП «АМПУ»

Проаналізуємо економічні показники діяльності державного підприємства «АМПУ». Розрахунки представлені в додатку В. Результати розрахунків представлені в таблиці 2.5, динаміка показників рентабельності зображена на рис. 2.6

Таблиця 2.5

Економічні показники діяльності ДП «АМПУ»

Показник		д. вимі ру	Значення показників у відповідному періоді			Відхилення абсолютне	
			2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2018
1			3	4	5	6	7
1.	Середньоспискова чисельність працюючих	чол.	7822	7620	7302	-202	-318-
2.	Власний капітал	тис. грн	19879489	20770154	20134528	890665	-635626
3.	Вартість основних засобів	тис. грн	13585946	14915895	16730402	1329949	1814507
4.	Оборотні кошти	тис. грн	3845857	3440492	2016862	-405365	-1423630
5.	Дебіторська заборгованість	тис. грн	1110239	1472167	433233	361928	-1038934
6.	Кредиторська заборгованість	тис. грн	1638343	1258341	1989044	-380002	730703
7.	Коефіцієнт обіговості основних засобів	%	0,36177	0,30991	0,31545	-0,05186	0,00554
8.	Рентабельність активів	%	17,1%	12,7%	7,3%	-4,4%	-5,4%
9.	Рентабельність діяльності	%	75,2%	57,6%	28,8%	-17,6%	-28,8%
10.	Рентабельність продукції	%	91%	66%	31%	-25%	-35%

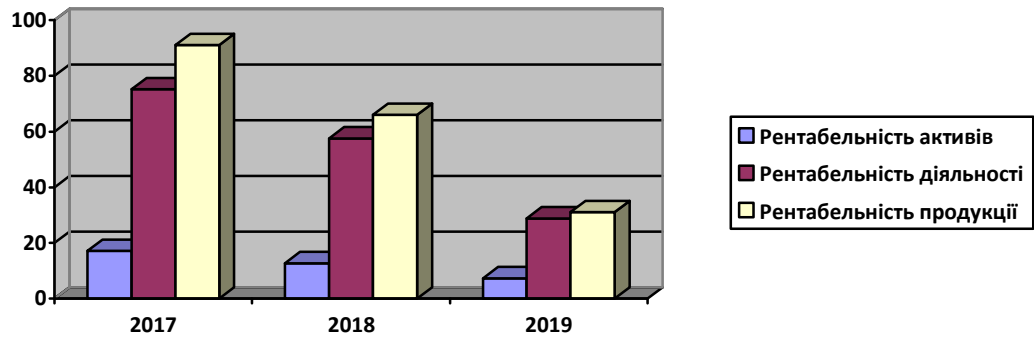

Рис. 2.6. Динаміка показників рентабельності

Проаналізувавши дані таблиці ми отримали такі результати: як вже зазначалось вище, підприємство за 3 роки скоротило кількість власних працівників на 520 чоловік, до 7302 особи. Таке скорочення викликано не лише адміністративним рішенням, але й тим, що підприємство у 2019 році втратило частину основних засобів. Деякі основні фонди підприємства АМПУ були передані підприємством до інших державних структур для підготовки до приватизації. Власний капітал підприємства у 2018 році збільшився на 890 660 тис. грн. За рахунок додаткового капіталу та нерозподіленого прибутку, що дало змогу зберегти загальне зростання чисельності власного капіталу в досліджуваному періоді попри скорочення власного капіталу на 635620 тис. грн. у 2019 році. Аналізуючи оборотні кошти підприємства АМПУ, виявлено, що в підприємства у період 2017-2019 роки присутнє постійне скорочення оборотних коштів. Тенденція до скорочення є негативним показником для АМПУ через високу необхідність оборотних активів. Це підтверджується через загальне зростання, у зазначений період, дебіторської та кредиторської заборгованості, що також суттєво вплинуло на скорочення прибутку наприкінці періоду, в 2019 році.

Дослідивши показники рентабельності підприємства, ми виявили, що рентабельність активів АМПУ скорочується до показника 7,3%, що майже на 10% менше за аналогічний показник на початку досліджуваного періоду. Скорочення рентабельності активів викликано скороченням прибутку, збільшенням кількості необоротних засобів та частково нівелюється

скороченням кількості оборотних коштів. Скорочення рентабельності діяльності викликано загальним скороченням доходу підприємства та ростом витрат, а саме: собівартості, адміністративних витрат та інших операційних витрат. Показник рентабельності діяльності скоротився до значення 28,8%, що розраховується як позитивне значення, але, при збереженні високих темпів скорочення рентабельності, в наступному періоді, призведуть до нерентабельності діяльності. Рентабельність продукції має також негативну тенденцію та високі темпи скорочення рентабельності, так, на початку періоду рентабельність складає 91%, а на кінець періоду, 31%. Скорочення рентабельності продукції викликано скороченням загального доходу та суттєвим збільшенням собівартості продукції. Значення показника в 31% є допустимим значенням, але не бажаним.

Отже, підприємство збільшує свої необоротні активи, в тому числі, виводячи оборотні активи та інвестуючи їх в основні засоби. Підприємство має наростаючу дебіторську та кредиторську заборгованість, які впливають на собівартість продукції та на рентабельність підприємства, враховуючи це, АМПУ має рентабельність у рамках норми, але з негативним прогнозом, в результаті збереження негативної тенденції, у наступному періоді. Збереження негативної тенденції можливе через продовження реалізації капітальних інвестицій шляхом отримання відстрочених податкових зобов'язань та через збільшення обсягів дебіторської заборгованості за рахунок не сплачених послуг.

Оскільки суттєвий вплив на зменшення рентабельності має зріст собівартості продукції, потрібно дослідити структуру операційних витрат, склад операційних витрат та динаміку операційних витрат підприємства ДП «Адміністрація морських портів України». Структура та показники динаміки операційних витрат підприємства зображені в таблиці 2.6. Динаміка показників операційних витрат проілюстрована на рис. 2.7

Таблиця 2.6

Структура операційних витрат

№ п/п	Назва показника	Роки			Абсолютне Відхилення		Відносне відхилення	
		2017	2018	2019	2018 від 2017	2019 від 2018	2018 від 2017	2019 від 2018
1.	Матеріальні затрати, тис.грн.	409884	460440	317032	50556	-143408	12,3%	-31%
2.	Витрати на оплату праці, тис.грн.	1452140	1615289	1989022	163149	373733	11,2%	23,1%
3.	Відрахування на соціальні заходи, тис.грн.	279856	324881	395061	45025	70180	16,1%	21,6%
4.	Амортизація, тис.грн.	386005	398301	504636	12296	106335	3,2%	26,7%
5.	Інші операційні витрати, тис.грн.	1426502	1327611	2043095	-98891	715484	-6,9%	53,9%
6.	Всього операційних витрат	3954387	4126522	5248846	172135	1122324	4,3%	27,2%

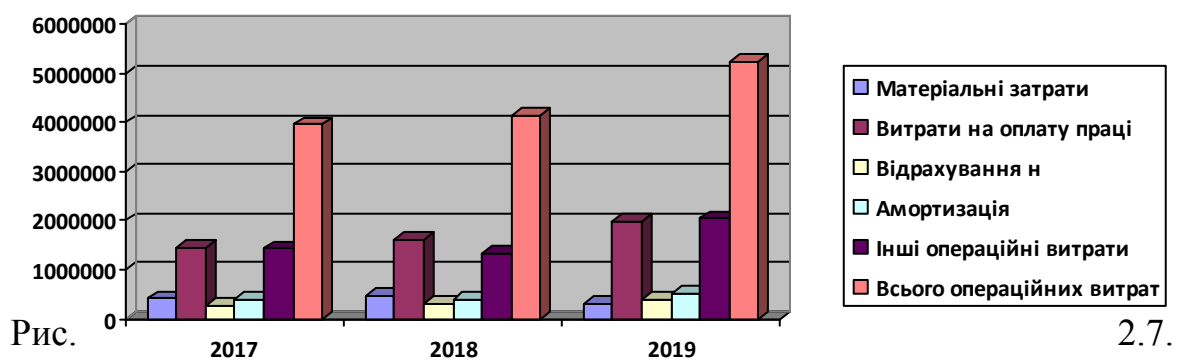

Рис.

Динаміка показників операційних витрат

Аналізуючи дані таблиці ми виявили, що ДП «АМПУ» в аналізований період, зменшило кількість матеріальних затрат більше ніж на 20%, що означає скорочення кількості наданих послуг підприємством. При скороченні об'ємів

наданих послуг та при скороченні чисельності працівників, підприємство щорічно збільшує витрати на оплату праці більше ніж на 15%. Це означає, що підприємство збільшує якість роботи персоналу шляхом зосередження оборотних активів у фонді оплати праці. Зазначимо, що подальше збільшення фондів оплати праці є не раціональним, через стабільне зниження ефекту від здійснення діяльності. Збільшення фінансування фонду оплати праці доцільне при збільшенні об'ємів виробництва послуг та нарощуванні об'ємів обігових засобів. В досліджений період, нарощування об'ємів виробництва та обігових засобів не відбувається. Також, відбувається зріст витрат на соціальні заходи, що не є доцільним при скороченні прибутку та оборотних коштів. В період 2017-2019 роки, в АМПУ зросло утримання амортизації на 30%, що негативно відобразилося на об'ємах наданих послуг, але є необхідним рішенням внаслідок суттєвого нарощення та оновлення основних фондів. В зазначений період, на досліджуваному підприємстві на 50% збільшилися витрати пов'язані з виробництвом, що пояснює ріст показника фондомісткості протягом даного періоду. Далі дослідимо структуру та склад операційних витрат зображених в таблиці 2.7 та ілюстрованих на рис. 2.8

Таблиця 2.7

Склад операційних витрат підприємства

Показник	2017 рік		2018 рік		2019 рік	
	Тис.грн	%	Тис.грн	%	Тис.грн	%
Витрати на оплату праці	1452140	36,7	1615289	39,1	1989022	37,9
Відрахування на соц. заходи	279856	7,1	324881	7,9	395061	7,5
Амортизація	386005	9,8	398301	9,6	504636	9,6
Інші операційні витрати	1426502	36,1	1327611	32,2	2043095	39

Продовження таблиці 2.7

Показник	2017 рік		2018 рік		2019 рік	
	Тис.грн	%	Тис.грн	%	Тис.грн	%
Матеріальні затрати	409884	10,3	460440	11,2	317032	6
Витрати всього	3954387	100	4126522	100	5248846	100

Склад операційних витрат підприємства

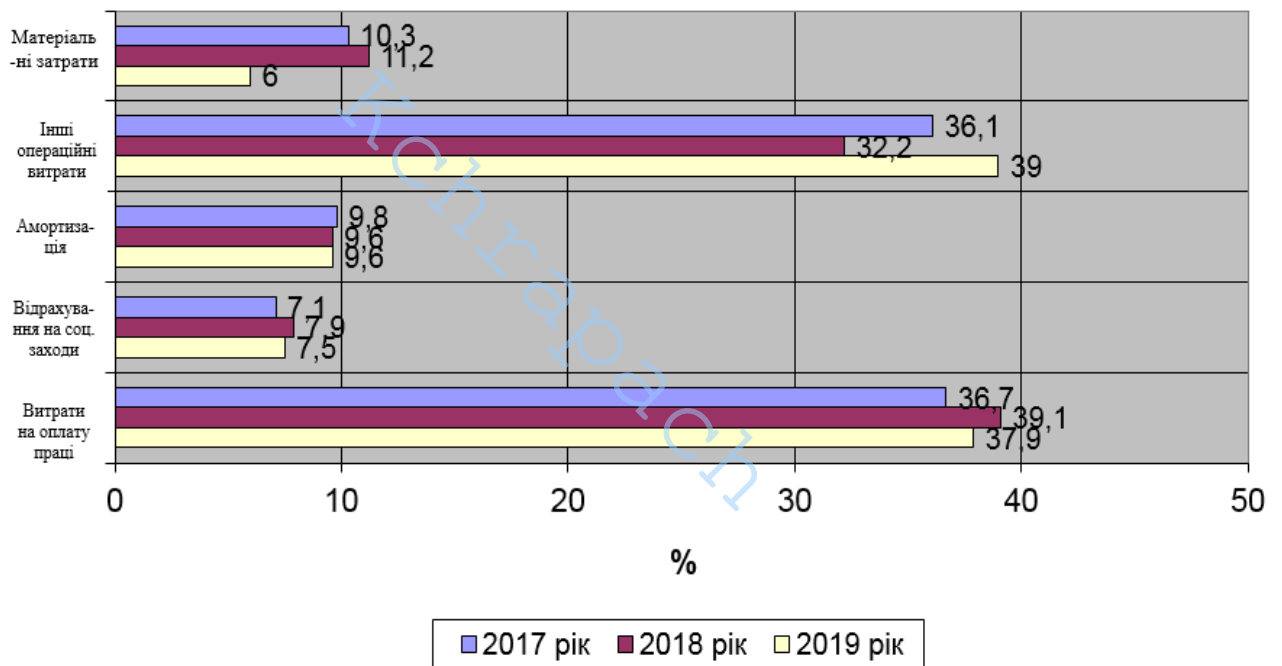

Рис. 2.8. Структура та склад операційних витрат за 2017-2019 роки

Аналізуючи дані таблиці ми бачимо, що у 2018 році, частка витрат на оплату праці в загальній сумі собівартості зросла до 39,1% порівняно з 36,7% у 2017 році. Такий ріст відбувся через скорочення адміністративних витрат в 2018 році та через зріст амортизаційних відрахувань лише на 3%. В 2019 році, коли адміністративні витрати зросли більше ніж на 50%, а амортизаційні відрахування на 26,7%, частка витрат на фінансування фонду оплати праці впала до рівня 37,9%. Темпи зміни частка відрахувань на соціальні заходи в

загальній сумі операційних витрат повторює показники зміни частки витрат на оплату праці. В цілому, з 2017 по 2019 рік частка витрат на оплату праці та на соціальні заходи в загальній сумі операційних витрат зросла. Незважаючи на зріст амортизаційних відрахувань у 2018 році на 3%, а в 2019 році на 26,7%, частка витрат на амортизаційні відрахування зменшилась на 0,2%. Зменшення є наслідком суттєвого збільшення відрахувань до фонду оплати праці та на інші операційні витрати. Частка інших операційних витрат у складі собівартості зросла на 2,9% у 2019 році, порівняно з 2017 роком. У 2018 році, відбувалось падіння частки інших операційних витрат на 3,9%, але це відбувалось на фоні загального зменшення об'ємів виробництва послуг у цьому році, тому, ми бачимо ріст фондомісткості в цей рік, що означає подальшу надмірну експлуатацію ресурсів. Зміна частки матеріальних витрат є нерівномірною та не може фіксувати негативну або позитивну тенденцію. Зазначимо, що у 2018 році, було виявлено ріст матеріальних витрат при загальному зменшенні обсягів виробництва, а у 2019 році, відбувається різке падіння матеріальних витрат при незначному рості обсягів виробництва, що означає, підвищення дохідності послуг, які мають нижчі матеріальні витрати на їх здійснення.

Отже, найбільший вплив на ріст собівартості послуг завдали витрати на оплату праці та інші операційні витрати. Зменшення частки матеріальних витрат та збільшення частки витрат на оплату праці в складі собівартості, говорить процес оптимізації використання ресурсів. Оскільки, падіння частки матеріальних витрат не призвело до зростання обсягів виробництва або їх збереження, процес оптимізації використання ресурсів в підприємства відсутній або неефективний. Для виявлення всіх причин падіння прибутку підприємства ДП «АМПУ» в досліджуваний період, проаналізуємо склад та структуру доходів підприємства. Склад та структура доходів підприємства зображена в таблиці 2.8 і проілюстровані на рис. 2.9

Структура та склад доходів ДП «АМПУ»

Показник	2017 рік		2018 рік		2019 рік	
	Тис.грн	%	Тис.грн	%	Тис.грн	%
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	7633560	90.8%	6747880	89.4%	7020799	96.4%
Інші операційні доходи, тис. грн	680653	8.1%	746577	9.9%	215393	3%
Інші фінансові доходи, тис. грн.	73449	0.9%	36209	0.5%	35860	0.5%
Інші доходи, тис. грн.	13571	0.2%	14476	0.2%	11883	0.1%
Доходи всього	8401233	100	7545142	100	7283935	100

Структура та склад доходів ДП "АМПУ"

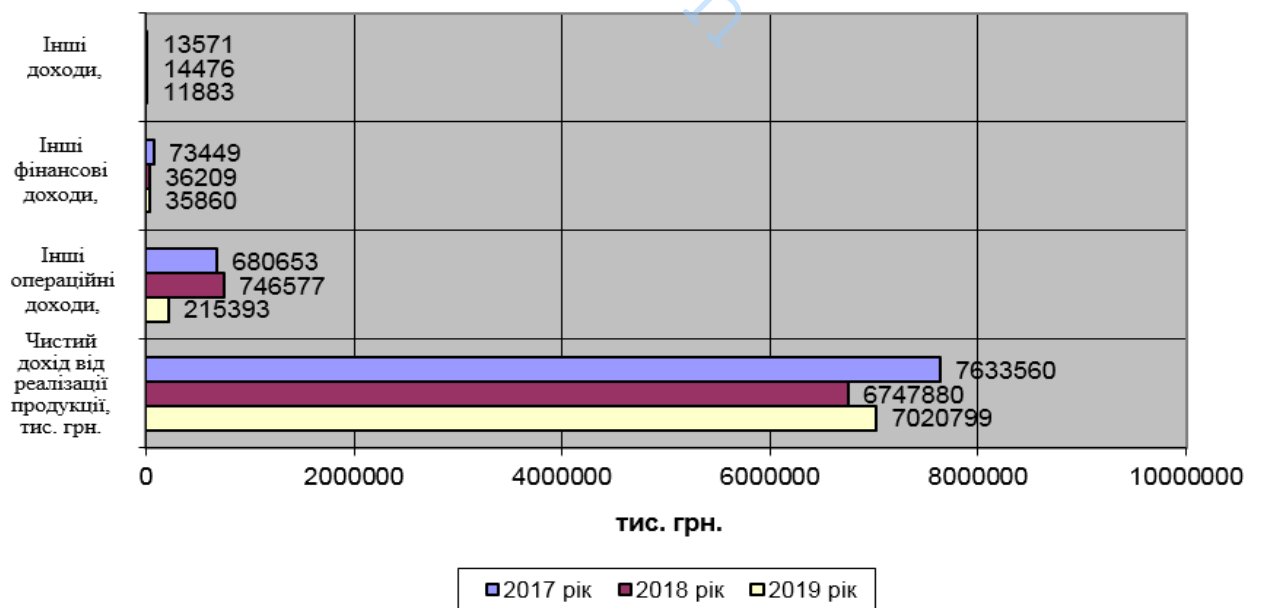

Рис. 2.9. Структура та склад доходів ДП «АМПУ» за 2017-2019 роки

Проаналізувавши дані таблиці отримуємо висновок, що чистий дохід від реалізації послуг складає близько 90% від суми всіх доходів. В 2018 році прослідковується спад доходу від реалізації послуг, що зменшило частку цього доходу на 1,4%. В 2019 році почався підйом доходу на 4%, що призвело до росту частки доходу від реалізації в сумі всіх доходів підприємства. Частка доходу від реалізації на 2019 рік становить 96,4%. Зріст частки на 7% спричинений штучно, через суттєве скорочення інших доходів. Так, попри зріст у 2018 році частки інших операційних доходів на 1,8%, що склало 9,9% від всіх доходів підприємства, у 2019 році частка інших операційних доходів зменшилась до 3% і склала 215393000 гривень. Цьому сприяли два фактори. Перший фактор, це зріст основного доходу на 4%. Другий фактор, це скорочення інших операційних доходів на 71%. Інші фінансові доходи у період 2017-2019 роки зменшилися на 40%, але на кінець періоду залишилися незмінними. У інших доходів були відсутні зміни протягом 2017-2018 років, а на кінець звітного періоду впали на 50% і склали 11883000 гривень.

2.3. Оцінка фінансової стійкості підприємства ДП «АМПУ»

Проведення оцінки фінансової стійкості підприємства доцільно розпочати з аналізу показників використання оборотних засобів як характеристику ефективності фінансового менеджменту

Оскільки, головною характеристикою обігових засобів є оборотність, доцільно спочатку дослідити показники оборотності обігових засобів. Розрахунки показників оборотності обігових засобів наведені в додатку Г. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.9 та динаміка показнику рентабельності обігових засобів проілюстрована на рис. 2.10

Аналіз показників таблиці показав, що протягом 2017-2019 років підприємство скоротило кількість оборотних коштів, що призвело до скорочення кількості обігових засобів, які обслуговують виробництво послуг.

Таблиця 2.9

Показники ефективності використання оборотних засобів

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення, п	
	2017	2018	2019	2018 від 2017	2019 від 2018
Коефіцієнт завантаження	0,52883	0,53989	0,30976	0,01106	-0,23013
Коефіцієнт оборотності	1,89094	1,85219	3,22821	-0,03875	1,37602
Тривалість обороту, днів	190,4	194,4	111,5	4	-82,9
Рентабельність обігових засобів	189,1%	185,2%	322,8%	-3,9%	137,6
Коефіцієнт збереження обігових засобів	14,14280	10,13234	5,19242	-4,01046	-4,93992

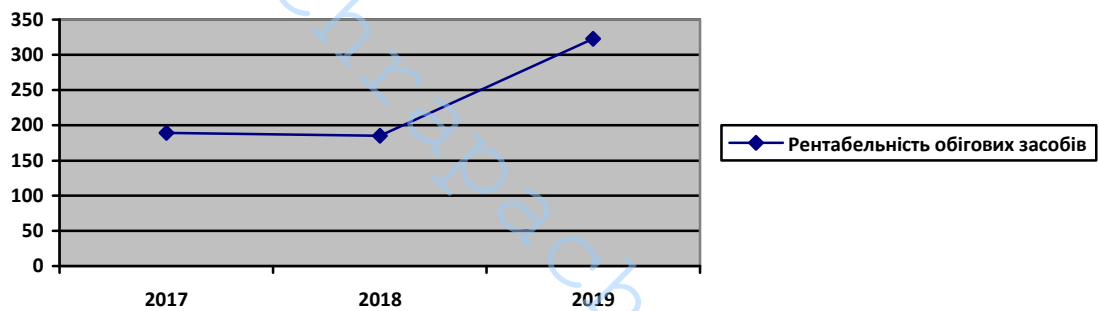

Рис. 2.10. Динаміка показника рентабельності обігових засобів

Оскільки, скорочення обігових коштів викликано не скороченням собівартості послуг та не призвело до збільшення виробництва послуг, то скорочення оборотних засобів задіяних у виробництві викликано оптимізацією використання активів та їх перерозподілом. Зазначимо, що скорочення коефіцієнта завантаження відбувається саме у 2019 році, коли підприємством було найбільше введено нових основних засобів у виробництво. Це означає, що управління ДП «АМПУ» перерозподілило кошти, вивівши їх з обороту та інвестувавши в необоротні активи. Слід зазначити, що сума виведених коштів з обігу не співпадає з вартістю нових введених основних засобів, що означає,

підприємство використало для забезпечення необоротними активами не лише внутрішні джерела, а і зовнішні, що підтверджується суттєвим ростом довгострокової заборгованості в підприємства у цьому році.

Оскільки, скорочення оборотних засобів відбулося в розмірі близько 40,5%, то оборотність обігових коштів збільшилася майже вдвічі, що ілюструє нам динаміка значень коефіцієнту оборотності. У 2018 році, коефіцієнт оборотності обігових засобів скоротився на 2%, що викликано ростом кількості обігових коштів та скороченням обсягів реалізації. Станом на 2019 рік, відбувається процес збільшення обороту з 1,85 оборотів на рік до 3,22 обороти на рік. Таке збільшення кількості оборотів обігових засобів викликано оптимізацією кількості обігових засобів та обмежується ростом обсягів реалізації на 4%.

Як зазначалося вище, у 2019 році пришвидшилась оборотність обігових засобів. У чисельному вираженні, тривалість обороту обігових засобів зменшилася з 194,4 дні до 111,5 днів. В минулому періоді, тривалість обороту зросла лише на 4 дні. Зроблені висновки свідчать про те, що в підприємства станом на 2017-2018 роки, були великі резерви обігових коштів, які склали не менше 40% від всіх обігових засобів.

З скороченням кількості обігових засобів, частка обігових засобів зменшилась, що зумовило ріст рентабельності від використання обігових засобів, також, скоротилися витрати пов'язані з утриманням запасів. Результат цього, ілюстрований в динаміці показника рентабельності обігових засобів. при відповідному скороченні рентабельності у 2018 році на 3,9%, в 2019 році, рентабельність зросла до 322,8%, що на 137,6% більше ніж показник за минулий аналогічний період.

Для дослідження причин скорочення тривалості оборотності та підвищення кількості оборотів обігових засобів на рік, доцільно проаналізувати терміни обороту виробничих запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості як основні показники змін в структурі обороту обігових засобів. Результати обрахунків термінів обороту виробничих запасів, дебіторської та

кредиторської заборгованості наведені в таблиці 2.10, динаміка змін показників ілюстрована на рис. 2.11 розрахунки термінів обороту наведені в додатку Г.

Таблиця 2.10

Результати обчислень термінів обороту виробничих запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості

Показник	2017	2018	2019
Термін обороту виробничих запасів (днів)	29,4	30,5	19,7
Термін обороту дебіторської заборгованості (днів)	46,1	62	21,2
Термін обороту кредиторської заборгованості (днів)	178	168	108

Рис. 2.11. «Динаміка термінів обороту в 2017 – 2019 роках»

Зроблено автором на основі розрахунків

Аналізуючи отримані дані, бачимо, що термін обороту виробничих запасів, скоротився у 2019 році через збільшення собівартості реалізованого продукту та через незначне скорочення загальної кількості виробничих запасів. У 2018 році підприємство ДП «АМПУ» суттєво збільшило дебіторську заборгованість, що значно збільшило термін обороту дебіторської заборгованості, на 30%. Найбільший вплив на ріст дебіторської заборгованості в цьому році мали: дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги, дебіторська заборгованість за виданими авансами, інша поточна дебіторська заборгованість. Вже у 2019 році, підприємство вдалося суттєво скоротити

найвпливовіші види дебіторської заборгованості, що призвело до скорочення термінів обороту дебіторської заборгованості на 61%.

Стабільною є тенденція до зменшення кредиторської заборгованості, що призводить до зниження термінів обороту кредиторської заборгованості кожен рік. Наявність у 2019 році в підприємства, найбільших за весь період, довгострокових зобов'язань, не вплинула у цьому році на зниження термінів обороту короткострокової заборгованості. Прогнозуючи результати 2020 року, можливо зробити висновок, що в цьому році, збільшиться термін обороту кредиторської заборгованості, через збільшення поточних зобов'язань перед довгостроковими джерелами фінансування.

Для аналізу фінансової стійкості підприємства необхідно дослідити показники структури фінансових ресурсів. Результати обрахунку показників структури фінансових ресурсів наведені в таблиці 2.11, розрахунки показників наведені в додатку Д.

Таблиця 2.11

Результати розрахунку показників структури фінансових ресурсів

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Зміна 2017/2018	Зміна 2018/2019
К. концентрації власного капіталу (к. автономії)	0,92	0,94	0,91	0,02	-0,03
К. концентрації позикового капіталу	0,076	0,057	0,089	-0,019	0,032
К. забезпечення за кредитами	X	X	X	X	X
К. фінансової стабільності	12,1	16,5	10,1	4,4	-6,4
К. фінансової залежності	1,082	1,060	1,098	-0,022	0,038
К. фінансової стійкості	0,931	0,950	0,955	0,019	0,005
К. фінансових ризиків	0,082	0,060	0,098	-0,022	0,038

Проаналізувавши показники структури фінансових ресурсів підприємства ДП «АМПУ», маємо такі висновки, що підприємство має гарні показники автономії протягом досліджуваного періоду. Значення показника автономії погіршилось на 3 % у 2019 році через появу у цьому році в підприємства

відстрочених податкових зобов'язань. В цілому, збільшення концентрація позикового капіталу, не несе загрози для фінансової стійкості підприємства через можливість погашення довгострокової заборгованості без суттєвих втрат. Коефіцієнт забезпечення за кредитами в підприємства ДП «АМПУ» не піддається розрахунку через відсутність в підприємства залучених кредитів. Підприємство має гарні показники фінансової стійкості, які стають кращими щорічно. Показник фінансових ризиків в підприємства має значення менше 1%, що навіть при його рості в зазначеному періоді, є позитивним значенням.

Проведемо дослідження показників використання фінансових ресурсів. Результати розрахунків показників використання фінансових ресурсів зображено на таблиці 2.12, розрахунки показників наведено в додатку Е

Таблиця 2.12

Результати розрахунків показників використання фінансових ресурсів

Показник	2017	2018	2019	Зміна 2017/2018	Зміна 2018/2019
К. маневреності власних обігових засобів	≥ 1 (1.11)	0.75	≥1 (46.24)	-0,36	> 1
К. маневреності власного капіталу	0.111	0.105	0.001	-0,006	-0.104
К. маневреності робочого капіталу	0.104	0.109	7.76	0,005	> 1
К. еф. використання власних коштів	0.183	0.132	0.081	-0,051	-0.051
К. використання фін. рес.	0.171	0.126	0.073	-0,045	-0.053
К. забезпечення запасів власним обіговим капіталом	9.595	9.113	0.128	0,48	-9

Аналіз показників використання фінансових ресурсів показав, що всі власні обігові засоби підприємства зосереджені в готівці на протязом дослідженого періоду, окрім 2018 року, коли 25% власних обігових засобів були задіяні у фінансуванні запасів, а 75%, повністю покривали потребу у грошах та їх еквівалентах. Особливу увагу слід приділити стану показника маневреності власних обігових засобів на 2019 рік. Станом на цей рік,

підприємство забезпечило власними обіговими засобами потребу в грошах та їх еквівалентах лише на 2%, що є найгіршим результатом серед років, так, у 2017 році, підприємство забезпечило 89% потреби. Падіння маневреності викликано стрімким ростом чисельності необоротних активів, зокрема справа у рості основних засобів на 1,3 мільярди гривень. Показник маневреності власного капіталу показує, що підприємство повністю забезпечує власним капіталом власні оборотні засоби. Частка ВОЗ в сумі власного капіталу не перевищує 11%. Результати обрахунку показнику маневреності робочого капіталу ілюструють негативну тенденцію до забезпечення підприємством власних запасів власними обіговими засобами. Так, у 2019 році, підприємство забезпечує запаси власними обіговими засобами лише на 13%, коли цей показник в минулі роки склав 100%. Показник використання власних коштів у підприємства знаходиться нижче встановленої норми у два рази, то стрімко падає у 2019 році. Підприємству необхідно збільшувати прибутковість власної діяльності для забезпечення більш ефективного використання власних коштів шляхом зменшення фондомісткості виробництва. Аналогічна ситуація з показником використання фінансових ресурсів.

Проведемо аналіз джерел формування запасів для виявлення рівня фінансової незалежності підприємства. Результати розрахунків джерел формування запасів представлені в таблиці 2.13, розрахунки показників джерел формування запасів наведено в додатку Ж.

Таблиця 2.13

Аналіз джерел формування запасів

Показник	2017	2018	2019
Наявність власних обігових засобів (ВОЗ)	2207514	2182525	27826
Наявність довгострокових джерел формування запасів і витрат (ДДЗ)	2369296	2356451	1023701

Продовження таблиці 2.13

Показник	2017	2018	2019
Загальна величина джерел формування запасів і витрат (ЗДЗ)	2207514	2182525	27826
Надлишок або недостача власних обігових засобів (Нвоз)	1977456	1943051	-188098
Надлишок або недостача довгострокових джерел формування запасів і витрат (Нддз)	1909180	2116977	807777
Надлишок або недостача загальної величини джерел формування запасів і витрат (Нздз)	1977456	1943051	-188098

Згідно з розрахунками, які зображені в таблиці можна зробити висновок, що в підприємства присутні власні обігові засоби, але, враховуючи динаміку зміни їх кількості, в майбутньому періоді, підприємство, якщо не прийме заходів, втратить їх. В підприємства ДП «АМПУ» присутні довгострокові джерела формування запасів, але кожен рік досліджуваного періоду, їх чисельність значно скорочується. У період з 2018 року по 2019 рік, їх чисельність скоротилась на 55%. В цілому, недостача довгострокових джерел формування запасів відсутня, присутня лише недостача власних обігових засобів. Загальна недостача джерел формування запасів відсутня.

Оскільки в підприємства відсутні короткострокові кредити, то джерелами формування запасів на підприємстві залишаються лише власні оборотні засоби. Які, як зазначалось вище, скорочуються станом на 2019 рік. Скорочення власних обігових засобів та відсутність загальних джерел формування запасів і витрат призвели до недостачі власних обігових засобів, розміром в 10%, у 2019 році. Попри скорочення довгострокових джерел формування запасів і витрат, станом на 2019 рік, АМПУ має 40% довгострокових джерел формування запасів і витрат. Особливості формування забезпечення запасів і витрат, призвело до недостачі загальної величини джерел формування витрат і запасів на 10%.

Отже, провівши дослідження структури фінансових ресурсів, показників використання фінансових ресурсів, показників забезпечення фінансовими ресурсами запасів, показників ефективності використання обігових і основних засобів ми дійшли до висновку, що підприємство має абсолютну фінансову стійкість, виняток складає 2019 рік, коли запаси були незабезпечені навіть на 50%, через стрімке збільшення основних засобів виробництва на 1,3 мільярди гривень, що зумовило нестачу власних обігових засобів, яка була покрита за рахунок відстрочених податкових зобов'язань та вивільнення оборотних коштів та інвестування їх у засоби виробництва. На період 2019 року та майбутніх двох років, підприємство буде характеризуватися як підприємство з нестабільним фінансовим станом. Важливо зауважити, що такий стан не вплине негативно на потенційну фінансову стійкість підприємства. Збереження нестійкого стану можливо лише при продовженні інвестиційних проектів в рамках нової фінансової стратегії підприємства до 2038-го року. Згідно з цією стратегією на момент проведення аналізу, до 2025 року планується реалізація введених 1,3 мільярдів гривень без подальшого державного інвестування.

Висновки до другого розділу

Державне підприємство «Адміністрація морських портів України» - підприємство, яке виконує функції управління та забезпечення розвитку 11 морських портів України. Підприємство було створено в 2013 році та здійснює свою діяльність на основі Закону України «Про морські порти України». Чотири морські порти, які входять до підприємства, забезпечують 78% всього виробництва послуг. Такими портами є: морський порт «Південний» (30%), Одеський морський порт (19%), Миколаївський морський порт (17%) та морський порт «Чорноморськ» (12%). Конкуренцію внутрішню підприємство усуває згідно до своєї стратегії розвитку шляхом залучення до своїх портів приватних операторів та зосередження власних операторів на обслуговуванні державних замовлень стратегічного характеру. Конкуренцію між портами

підприємства, АМПУ намагається збалансувати шляхом передачі портів до концесії та приватизації терміналів. Підтримку конкурентоспроможності серед зовнішніх конкурентів, ДП «АМПУ» реалізує через модернізацію та розширення портових терміналів та збільшення пропускної здатності каналів та акваторій портів.

Підприємство має високі показники автономії, які мають майже абсолютні значення. Підприємство не використовує кредитів, що показує відсутність залежності підприємства від джерел фінансування. Підприємство само забезпечує власні проекти з модернізації виробництва. Винятком стала у 2019 році державна інвестиція майже в 1 мільярд гривень, яка була реалізована в більшій мірі через відстрочені податкові зобов'язання підприємства. Через отримання фінансової інвестиції, підприємство перестало забезпечувати запаси, виробничі запаси, гроші та їх еквіваленти власними обіговими засобами. В цілому, збільшення кількості основних засобів не призвело до значного росту доходів, а збільшення витрат, в тому числі на оплату праці, збільшило собівартість послуг на 40%, що призвело до ще більшого скорочення прибутку.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ДП «АМПУ»

3.1. Формування системи управління фінансовою стійкістю підприємства

Як зазначалось в першому розділі, ідеальний результат роботи фінансових менеджерів – це відсутність простою капіталу, ефективна експлуатація капіталу з найменшими ризиками [20]. Реалізація ідеального результату потребує постійного моніторингу, контрольних заходів з балансування між забезпеченням необхідного резерву для зменшення ризиків та бажанням максимізувати прибуток. Балансування збільшує кількість факторів впливу на результат, які потрібно враховувати управлінцям. Такими факторами є: помилки в оцінках, не ефективні управлінські рішення, непрогнозовані витрати, концентрація фінансових потоків, збої в графіках платежів та їх насиченість. Розрізняють чисельну кількість методів подолання цих факторів або зменшення їх впливу. Всі методи ділять на два напрямлення, це наукоємні методи та організаційні.

До наукоємних методів належать математичні методи [17], що включають в себе: математичні моделі, алгоритми, рівняння та інше; до них також належать технологічні, які включають в себе: інформаційні системи, ЕОМ, інші технічні засоби. Сутність наукоємних методів полягає у застосуванні наукових відкриттів, технічних засобів для максимального відсторонення впливу людського фактору на результати [32]. Такі методи не усувають причини існування факторів впливу, а лише зменшують їх вплив на загальний результат роботи. Прикладом використання таких методів є: застосування математичних формул, алгоритмів для вирішення транспортної задачі, застосування програмного продукту «Statistica» для проведення кореляційно-регресійного

аналізу або застосування спеціалізованих програм, для прорахування всіх можливих варіантів рішень та вирахування найбільш ефективних варіантів рішень при вирішенні задач з будь якою кількістю учасників або змінних обставин. Таким чином, мінімізуються помилки і втрати від необґрунтованих рішень, помилкових обрахунків, нездатності людини повністю обробити великий боєм інформації.

Організаційні методи застосовуються для обирання зручної та ефективної схеми роботи з фінансами [22]. З цих методів виділяють соціальні та структурні. Більшість з організаційних методів впливають на самі причини негативних факторів, на працю людини. До соціальних належать: метод мозкового штурму, метод колективного прийняття рішення та інші. Зазначені методи направлені на людину, організовуючи її взаємодію з іншими людьми так, щоб мінімізувати ризики помилок. До структурних методів належать: організація підпорядкування, розміщення, розподілення обов'язків та завдань, організація структури фінансового управління. Організаційні методи покликані знайти компроміс між ризиками та ефектом, шляхом комбінування впливу негативних факторів в найбільш результативній формі.

Організація структури фінансового управління покликана розподілити фінансові потоки та обов'язки управлінського персоналу таким чином, щоб підвищити ефективність управління фінансовими потоками та мінімізувати ризики небажаних подій пов'язаних з управлінням фінансами [36]. Як зазначалось в розділі 1, організаційні структури бувають групові та індивідуальні [20].

До індивідуальних належить проста структура малих підприємств. Вона має вигляд одного малого підприємства з одним органом управління фінансами. Такий тип підприємств має повну самостійність в прийнятті рішень у фінансовому менеджменті, має швидкий операційний цикл через високу ліквідність запасів готової продукції та малу дебіторську і кредиторську заборгованість. З негативних рис виділяється наявність лише вузької спеціалізації, що також є обмеженням для подальшого росту підприємства при

зберіганні цієї організаційної структури. Така структура притаманна підприємствам, що починають свою діяльність та тим підприємствам, які заповнюють ринкову нішу.

До групових відносять два типи організаційних структур. Материнські-дочірні підприємства – є найпоширенішою структурою серед групових організаційних структур. Зазначена організаційна структура має чітку ієрархію, де наявне одне головне підприємство та декілька інших, які йому підпорядковуються. Головне підприємство може здійснювати два види діяльності, а саме управління груповим виробництвом або здійснення власного виробництва та контролю над фінансовим менеджментом групи підприємств. Прикладом здійснення головним підприємством функції лише управління є організаційна структура державного підприємства «Адміністрація морських портів України». Всі виробничі функції передані до філій підприємства ДП «АМПУ», головне підприємство здійснює лише контроль за використанням фінансових ресурсів та є утримувачем балансу. До позитивних рис цієї структури належить можливість знизити потребу в зовнішніх джерелах фінансування шляхом централізації управління фінансовими потоками. Негативними рисами структури є відсутність ефективного стратегічного планування через урахування загальних інтересів, а не інтересів кожної філії. Також, до негативних рис даної структури належить наявність великої кількості рівнів обробки інформації та прийняття рішень, що зумовлює низьку швидкість прийняття рішень, що сприяє наявності більшої кількості управлінських ризиків та помилок. Зазначені риси є притаманні до структур з обома видами діяльності головного підприємства. Прикладом виробничої діяльності головного підприємства є організаційна структура ТОВ «Науково-технічна компанія ЕНПАСЕЛЕКТРО». Зазначене підприємство здійснює власну виробничу діяльність та забезпечує керування фінансовим менеджментом дочірніх підприємств.

Тип організаційних структур - група незалежних підприємств, присутній в неофіційних групах підприємств. Незалежність виробничої діяльності

кожного підприємств зазначеної структури від іншого, робить не доцільним створення офіційної групи підприємств. Фінансовий менеджмент в зазначеній групі здійснюється окремо, на кожному з підприємств. Через відособленість підприємств, відсутня кооперація фінансового управління. Позитивною рисою даної структури є абсолютна самодостатність підприємств, що зумовлює високий рівень їх фінансової стійкості. Також, в таких групах присутня поворотна фінансова допомога, яка застосовується при необхідності фінансування підприємства групи. Така допомога не потребує додаткових фінансових витрат на сплату відсотків, податків та може бути використана на протязі тривалого часу. Негативними рисами такої структури є відсутність постійної кооперації між фінансовим управлінням кожного з підприємств, що призводить до скорочення можливостей по наданню ПФД через відсутність врахування надання ПФД в поточних фінансових планах підприємств. Відсутність можливості отримання ПФД призводить до збільшення залежності підприємств від джерел короткострокових кредитів. В цілому, фінансова стійкість такої групи підприємств менша за групову фінансову стійкість підприємств материнські-дочірні. Прикладом використання такої структури є неофіційна група компаній «ТАК». Зазначений приклад є ілюстрацією переходу групи підприємств від структури материнська-дочірні до структури незалежних підприємств. Так, близько 15 років тому, ТОВ «ТАК», заснувало 5 дочірніх підприємств та стало виконувати функції управління дочірніми підприємствами передавши їм всі свої виробничі потужності. Реалізуючи програми розширення та розвитку дочірніх підприємств, ці підприємства стали самодостатні в своїх видах діяльності та перестали потребувати загального управління. Через це, підприємство ТОВ «ТАК» було ліквідоване та утворено 7 незалежних підприємств неофіційної групи «ТАК». До них входить агропідприємство ТОВ «Так-Агро»; утримувач елеваторів підприємство «ХТП», підприємство експортер с/г продукції ТОВ «Вінтер Стар Україна» та інші.

Зазначені вище організаційні структури мають багато недоліків та позитивних рис, які притаманні лише певній структурі. Комбіноване застосування цих структур є можливим, але має скорочення позитивного ефекту від їх спільного використання, через значне ускладнення процесу управління фінансами. В світовій практиці існують приклади спільного використання обох типів групових організаційних структур транснаціональними корпораціями. В таких корпораціях постає проблема зіткнення фінансових інтересів фінансово стійких незалежних підприємств та їх, менш фінансово стійких, дочірніх підприємств. Як правило, фінансові інтереси незалежних підприємств мають більший вплив на управління корпорацією, що призводить до упущення можливостей збільшення ефективності діяльності дочірніх підприємств. Тому, провівши дослідження існуючих організаційних структур, ми хочемо запропонувати власну організаційну структуру, яка покликана підвищити ефективність фінансового менеджменту підприємств та включити цю структуру в класифікацію організаційних структур.

Нами розроблена організаційна структура підприємств: головне-виробничі одиниці. Вона має вигляд групи підприємств. Сутність цієї структури полягає у існуванні підприємства (умовно головне підприємство), яке виконує функцію продажу продукції, не виробляючи її. Виконуючи діяльність з продажу, підприємство бере на себе відповідальність за забезпечення проведення всього фінансового циклу групи. Інші підприємства, які задіяні у виробництві продукції, що продає головне підприємство, відмовляються від здійснення фінансових операцій, таким чином перетворюючись у виробничу одиницю. Утворені виробничі одиниці отримують необхідний матеріал в необхідній кількості для виробництва встановленої головним підприємством кількості продукту (наприклад: підприємство отримує 10 металевих заготовок, з яких виточує 10 спеціальних болтів). Після виробництва продукту, він передається (без оплати, тобто, продукція не набуває вигляду товару) наступному підприємству, яке проводить

з цим продуктом операцію згідно з своєю компетенцією, після виконання якої, передає отриманий продукт далі. В результаті, складальне підприємство отримує всі необхідні продукти для складання з них цілого високотехнологічного продукту та передає цей підсумковий продукт головному підприємству, яке встановлює йому ціну та продає. На отримані кошти, головне підприємство закупає всі необхідні матеріали, які не можуть бути вироблені в середині групи та відправляє їх на виробничі підприємства (виробничі одиниці) для подальшої обробки. Оскільки, всі підприємства групи продовжують бути окремими юридичними особами, вони мають декілька власних фінансових зобов'язань, а саме, виплата заробітної плати, сплата податків, що лишилися та оплата електроенергії, палива, оренди (оплата енергетичних ресурсів та оренди, може не входити до компетенції конкретного підприємства, а передаватись до головного, відповідно до зручності такої операції).

Позитивною рисою цієї системи є те, що вона може діяти незважаючи на кордони. Підприємства, які входять в таку групу, можуть бути розміщені в різних країнах, де існують найменші транспортні, виробничі витрати. Також, позитивною рисою є відсутність необхідності сплачувати значну кількість податків, а саме, податку на додану вартість, через відсутність товарообміну. Підприємства лише передають один одному продукт, не створюючи товарний обмін. Одна з головних позитивних рис цієї структури є відсутність великої кількості управлінського персоналу та додаткових операцій, які ускладнюють управління коштами та збільшують вірогідність помилок, неправильних рішень. Відмінність від структури материнські дочірні підприємства полягає у тому, що, в запропонованій структурі, не існує більшості фінансових відносин між головним фінансовим управлінням та дочірнім. Головне підприємство одразу отримує всю інформацію про необхідні фінансові операції та проводить їх безпосередньо. Також, в такій структурі повністю відсутня проблема фінансової стійкості всіх підприємств окремо, бо вона єдина для всіх, а саме, фінансова стійкість головного підприємства. Присутня фінансова стійкість лише головного підприємства через виконання цим підприємством функцій

єдиного органу управління коштами, їх акумулювання та забезпечення витрат. Таким чином, всі необхідні ресурси сконцентровані в одному місці, направлені в одному напрямку, що додатково дає можливість скорочення загальної необхідності в оборотних активах. Також, в такій ситуації, необхідність у значній кількості обігових коштів є чітко встановленою та фіксованою по даті (виплата заробітної плати працівникам виробничих підприємств), що робить можливим довгострокове планування забезпечення за зобов'язаннями, в свою чергу, це призводить до оптимізації використання оборотних активів. Слід зауважити, що в корпорації «Boeing», застосовуються деякі елементи із запропонованої структури. Ця система може бути застосована не повністю, даючи можливість керівництву підприємства вносити власні корективи.

Підводячи підсумок, зазначимо, що додатковою позитивною особливістю запропонованої структури є розподіл потреб підприємств групи в оновленні основних засобів протягом тривалого часу, що дає змогу виробничому підприємству швидко отримати кошти на покупку нового обладнання або швидко отримати вже куплене нове обладнання від головного підприємства. Відповідна особливість прослідковується також у розвитку виробничих підприємств, якщо є у головного підприємства можливість збільшити обсяги продажу продукції, то воно може одразу здійснити розширення тих ланок виробництва, виробнича потужність яких, не дозволяє в встановлений термін збільшити випуск кінцевого продукту. Головна негативна риса цієї системи, це необхідність суттєвих фінансових та людських витрат на її організацію через відсутність прикладів практичного її використання та через необхідність в суттєвих змінах у вже існуючій структурі підприємств. Подолання проблеми внесення суттєвих змін в вже існуючу структуру може бути виконано через поступову адаптацію або через створення нових підприємств з вже запропонованою структурою. Проблема відсутності прикладів практичного використання може бути усунена через включення цієї системи в загальну класифікацію, що збільшить теоретичне опрацювання запропонованої структури та скоротить труднощі при наступному її застосуванні. Таким чином,

спрощена класифікація та характеристика організаційних структур матиме такий вигляд рис. 3.1

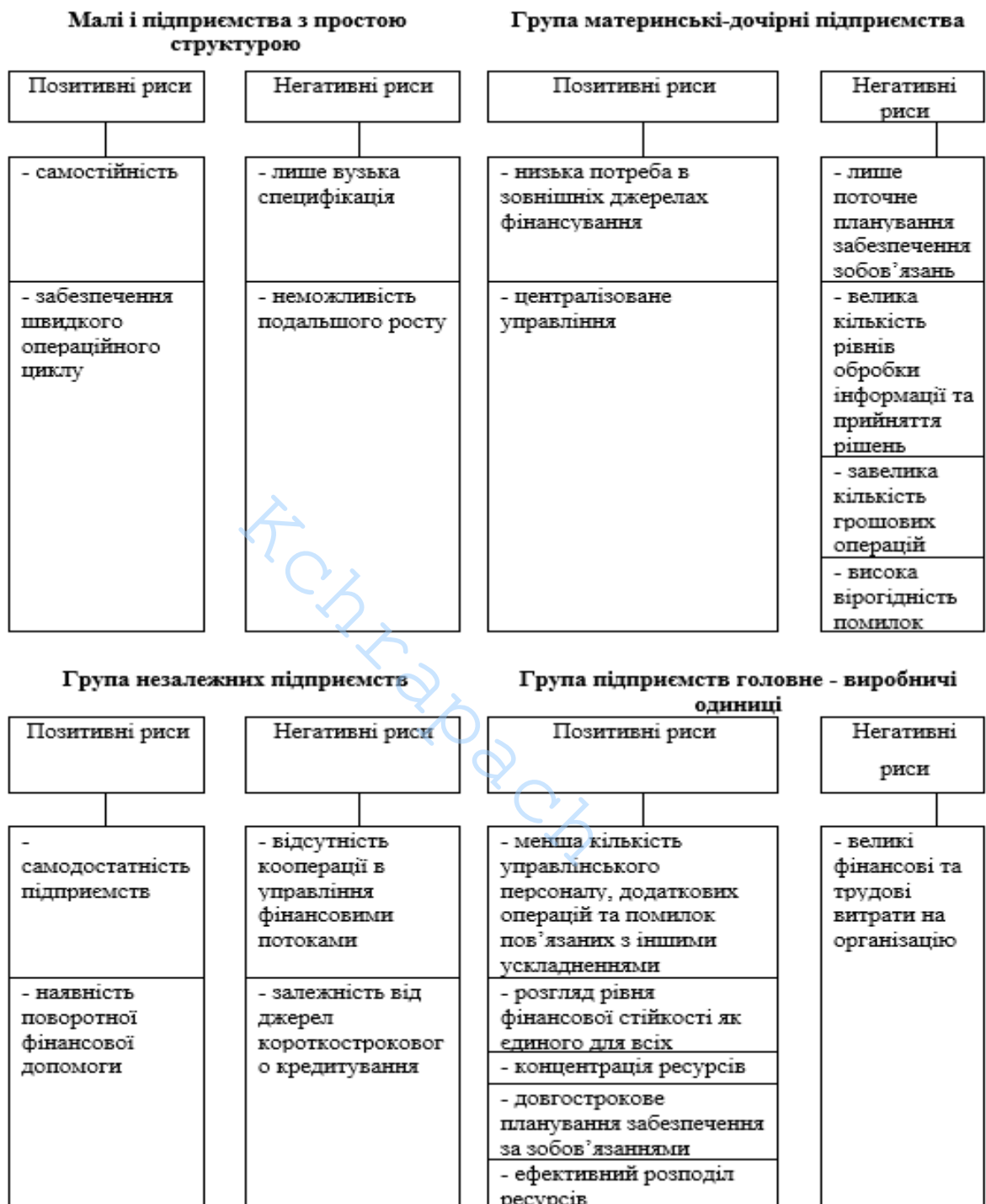

Рис. 3.1. Характеристика організаційних структур

Джерело: авторська розробка

Наступна наша пропозиція це розгляд фінансової стійкості з точки зору динаміки та статички. Зазначимо, що фінансовій стійкості притаманний дуалізм. З одного боку «фінансова стійкість» – це стан, який характеризує статику, з іншого – це властивість та процес, які притаманні динаміці.

Стан підприємства може бути фінансово стійкий або нестійкий на даний момент часу, якщо аналізувати властивість, то підприємство може мати або не мати внутрішній потенціал досягнення фінансової стійкості.

Статичний метод заснований на тому, що слово «стійкість» утворене від слова «устой», що означає «міцно укорінена традиція, основоположний початок, основа будь-чого» [21, С. 129]. Цей підхід є традиційним, досліджує фінансову стійкість підприємств за результатами функціонування підприємства.

З точки зору статичного підходу під фінансовою стійкістю з позиції фінансово-економічного аналізу в широкому сенсі розуміють певний стан рахунків підприємства, який гарантує його платоспроможність, ліквідність, фінансову незалежність, тобто виконання усіх його зобов'язань перед персоналом, партнерами і державою. Фінансова стійкість діяльності підприємства аналізується в конкретний момент часу. Цей статичний підхід є об'єктивним, оскільки в основі дослідження лежить бухгалтерська звітність: звіт про рух грошових коштів, звіт про прибутки і збитки, бухгалтерський баланс. Однак прийнята в фінансовому менеджменті система показників і методи оцінки не дозволяють в повній мірі виявити причини поліпшення або погіршення фінансового стану підприємства. Перш за все, це стосується самого поняття «фінансова стійкість», що відображає більшою мірою оцінку тільки структури капіталу і тільки на звітні дати. В ході проведення фінансового аналізу з'ясовується, що своєчасність і достовірність результатів істотно знижується через «прив'язки» традиційних методів тільки до річної (проміжної) бухгалтерської (фінансової) звітності. Отже, фінансова стійкість як стан підприємства - це таке стійке фінансове становище підприємства, коли поліпшення платоспроможності за рахунок власних джерел відбувається

одночасно зі зростанням власного капіталу і підвищенням поточної ліквідності при виконанні вимог банку, що пред'являються до позичальника кредитних ресурсів, а також накопиченням власних джерел для подальшого зростання і розвитку. Така комплексна характеристика фінансового стану підприємства пояснюється тим, що є дуже багато чинників, від яких залежить рівень фінансової стійкості, а в більш широкому сенсі - залишок власних коштів. Якщо ж врахувати, що даний залишок пов'язаний з грошовими коштами та власним капіталом, що входять до складу активів і капіталу, то зміна тільки одного цього параметра може істотно відбитися на всьому фінансовому стані підприємства, зачіпаючи форми звітності, матеріальні та фінансові баланси, а також різні оціночні показники.

Підприємство перебуває в постійному руху – відбуваються певні процеси, спостерігається циклічний розвиток, тому фінансова система підприємства повинна мати такі елементи, за допомогою яких вона забезпечує свою економічну безпеку в умовах інтеграційних процесів в економіці, адаптивність до впливу зовнішніх процесів, фінансову рівновагу в довгостроковому та короткостроковому періоді. Тому економічна стійкість – це динамічна відповідність основних параметрів стану системи, стану зовнішнього та внутрішнього середовища, що забезпечує йому ефективне господарювання в умовах зовнішнього середовища.

Таким чином, динамічний підхід визначає фінансову стійкість підприємства з позицій динаміки зовнішніх і внутрішніх процесів інтеграційних процесів, які протікають на підприємстві, фактором забезпечення економічної безпеки, що відповідає вимогам і тенденціям розвитку інтеграційних процесів в економіці та потребам підприємства.

За визначенням Ареф'євої О.В. [18], економічна безпека – це динамічний стан функціонування підприємства, при якому воно здатне вчасно запобігати небезпекам зовнішнього середовища та підтримувати беззбитковість діяльності.

Отже, фінансова стійкість підприємства досягається тільки при створенні умов для нарощування обсягів доходу від виробництва при постійних темпах

зростання реального власного капіталу та оптимальному позиковому, що сприяє посиленню інноваційно-інвестиційних процесів, здатністю забезпечити ефективно управління фінансовою стійкістю підприємства завдяки фінансовій гнучкості, адаптивності до впливу інтеграційних процесів. Фінансова стійкість визначається ресурсним потенціалом підприємства, його перспективою щодо результативного функціонування в майбутньому, можливістю розвитку в умовах посилення інтеграційних процесів.

Фінансова стійкість підприємства залежить від фінансового потенціалу, який, в свою чергу, визначається обсягом власних, позикових коштів і залучених ресурсів, якими підприємство має можливість розпоряджатися з метою адаптування до впливу інтеграційних процесів в економіці.

Середовище функціонування підприємства, яке в багато чому обумовлюється інтеграційними процесами в економіці впливають на комплекс взаємних багатосторонніх ділових зв'язків підприємства з суб'єктами фінансових відносин та на кількісний і якісний склад фінансових ресурсів, що обумовлює необхідність управління фінансовою стійкістю підприємства. Негативні екзогенні фактори перешкоджають зростанню фінансових результатів підприємств, відчувається гострий дефіцит фінансових ресурсів, а внаслідок дефіциту фінансових ресурсів складається несприятлива для підвищення фінансової стійкості зовнішнє середовище, яке виступає причиною погіршення фінансового стану підприємств. Рівень фінансової стійкості підприємства багато в чому обумовлений інтеграційними процесами в економіці, в той же час накопичення фінансово стійких підприємств забезпечує відкритість економічної системи, яка здатна не тільки реінвестувати власні кошти, а й залучати зовнішні фінансові ресурси, що в кінцевому рахунку створює умови для ефективного функціонування.

Виходячи з вищенаведеного, пропонується під фінансовою стійкістю підприємства розуміти такий стан його фінансових ресурсів, за яких досягається фінансова рівновага в довгостроковому та короткостроковому періоді, в результаті якої в умовах посилення інтеграційних процесів

проявляються властивості підприємства як системи, що дозволяє адаптуватися до дії дестабілізуючих чинників шляхом гнучкості та комплексного формування і використання фінансового потенціалу, що забезпечує економічну безпеку підприємства від впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища.

Взаємозв'язок фінансової стійкості та економічної безпеки в умовах інтеграційних процесів в економіці наведено на рис. 1.

Ефективне функціонування підприємств, їх економічна безпека, пов'язані з постійним подоланням впливу негативних процесів, що характерні динамічному зовнішньому середовищу, визначають особливі вимоги до фінансової стійкості як стратегічного фактору економічної безпеки, зростання ліквідності, фінансової незалежності та адаптивності до впливу інтеграційних процесів.

Проблема управління фінансовою стійкістю підприємств набуває особливої актуальності, рішення якої постійно вимагає вдосконалення концепції управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах інтеграційних процесів в економіці, оскільки має безпосередній вплив на результативність.

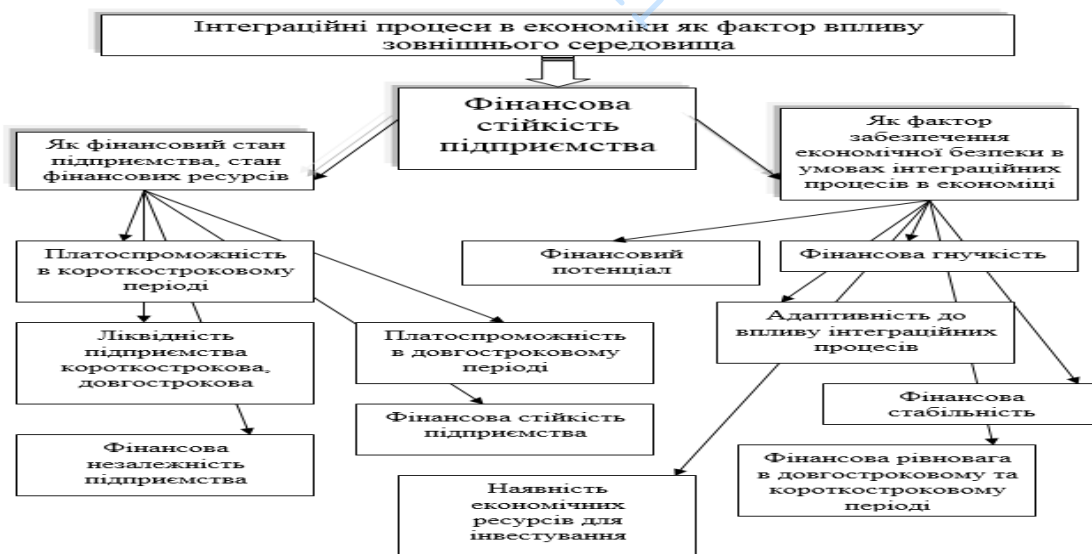

Рис. 3.2. Взаємозв'язок фінансової стійкості та економічної безпеки в умовах інтеграційних процесів в економіці

Джерело: авторська розробка

Рівень розвитку системи управління фінансовою стійкістю підприємства забезпечується не тільки впливом інтеграційних процесів, а й факторами, які залучені у виробничі і обмінні процеси з метою задоволення потреб людей у товарах і послугах і за своїм функціональним призначенням відносяться до сфери підприємства (людина, техніка, технології і природно-матеріальний фактор). Такий взаємозв'язок і взаємовплив факторів виробничої функції дозволяє застосувати до управління фінансовою стійкістю підприємства положення теорії управління за результатами.

У контексті фінансової теорії, управління фінансовою стійкістю підприємства доцільно будувати на основі вибору стратегічних критеріїв, які необхідно досягти задля забезпечення заданого рівня фінансової стійкості, шляхом ідентифікації зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на неї з виявленням їх взаємозв'язку і пріоритетності, аналізу кількісних показників, які характеризують фінансову стійкість як з точки зору фінансового стану, так і з точки зору забезпечення економічної безпеки.

Для забезпечення ефективного функціонування підприємств, необхідно використання стратегічного підходу до управління фінансовою стійкістю. За точкою зору авторів [19] визначення ефективності управління підприємством дозволяє не тільки оцінити ефективність управління підприємством, проаналізувати сумарний ефект різних його структурних підрозділів та напрямків діяльності, а й визначити стратегію розвитку, розробити прогноз та план дій на перспективу, встановити результати використання витрачених ресурсів та рівень капіталізації.

Стратегічний підхід до управління, за думкою Сапельнікової Н.Л. і Вознюк Я.С. [44] – це управління підприємством, яке спирається на людський потенціал, орієнтує виробничу діяльність на запити споживачів, здійснює гнучке регулювання і своєчасні зміни, які відповідають виклику з боку оточення і дозволяють досягти конкурентних переваг, що в результаті забезпечує стабільне функціонування і розвиток підприємства, досягнення його цілей в довгостроковій перспективі.

Виходячи із запропонованого визначення фінансової стійкості і стратегічного похода до управління зазначимо, що стратегічне управління фінансовою стійкістю можна уявити як вплив керуючої підсистеми на фінансовий потенціал підприємства, з метою реалізації стратегічних планів в умовах інтеграційних процесів при дотриманні оптимальної структури фінансових ресурсів, що досягається гнучкістю та адаптивністю до дестабілізуючих факторів впливу. Отже, стратегічне управління фінансовою стійкістю підприємства є динамічною сукупністю взаємопов'язаних управлінських процесів: інформаційного забезпечення управління фінансовою стійкістю; аналізу фінансової стійкості та факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємств; розробки та прогнозування сценаріїв розвитку з урахуванням інтеграційних процесів; реалізації стратегії досягнення фінансової стійкості; моніторингу та контролю досягнення цілей стратегії в умовах динамічного розвитку інтеграційних процесів в економіці.

3.2. Заходи щодо підвищення ефективності системи управління фінансовою стійкістю підприємства

На основі дослідження конкурентної стратегії підприємства до 2038 року та на основі проведеного дослідження фінансової стійкості підприємства було встановлено ряд недоліків в системі управління фінансовою стійкістю підприємства ДП «АМПУ». Виявлені недоліки та заходи їх подолання представлені в таблиці 3.1

Таблиця 3.1

Заходи підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю

Недоліки	Заходи подолання недоліків
Відсутність консолідованого землеволодіння та управління	Впровадження моделі управління «портлендлорд»
Відсутність системного планування розвитку та управління територіями портів	Реорганізація в ПрАТ «АМПУ»

Продовження таблиці 3.1

Недоліки	Заходи подолання недоліків
Відсутність прозорості оцінки капітальних інвестицій	Покращення системи звітування для забезпечення детального контролю
Не ефективне управління фінансовими ресурсами через низьку оптимізацію використання активів	Проведення аналізу зав'язків отриманих результатів зі значеннями показників та розподіл ресурсів за встановленими коефіцієнтами впливу
Не ефективне фінансування фонду оплати праці	Проведення оптимізації витрат на основі залежності результату від розміру фонду оплати праці
Низька результативність капітальних інвестицій	Проведення оптимізації розмірів капітальних інвестицій відповідно до інших показників
Прискорення темпів зносу основних засобів	Впровадження системи оцінки пріоритетності капітальних інвестицій відповідно до фінансово-економічних критеріїв.
Скорочення фондівдачі та збільшення собівартості надання послуг	Скорочення фондомісткості за рахунок оптимізації використання активів до збільшення доходу

Проблема відсутності консолідованого землеволодіння та управління полягає у тому, що територія портів розподілена на приватні зони (земельні ділянки), державні та зони, які належать місцевим органам влади. Розподіл земельних ділянок є не системний, а хаотичний. Через це, виникають труднощі в експлуатації цих земель та їх подальшого розвитку через відсутність чіткого контролю та комунікацій між зонами. Так, в морському порті «Південний», причали, які примикають до зони приватної власності перебувають під громадським контролем. Відсутність єдиного центру управління земельними ділянками призводить до збільшення витрат на утримання цих ділянок та становить загрозу фінансовій стійкості підприємства через зменшення економічного потенціалу портів. Зауважимо, що більшість вільних зон не залучається до планів розвитку через невдале розміщення, між різними землевласниками, що призводить до відсутності комунікацій між зонами одного власника. Вирішення цієї проблеми можливе через впровадження моделі управління «порт-лендлорд». Ця модель управління активно

застосовується в Європі, США та в Азії більше 15 років. Сутність цієї системи полягає у розділенні функцій управління розвитком земель та надання портових послуг між адміністрацією порту та приватними операторами. Держава виконує функції контролю за землями, а розвиток терміналів, портової інфраструктури, які знаходяться на земельних ділянках порту, здійснюють приватні оператори, які мають з державою довгострокові договори оренди земель. Така організаційна модель дає змогу провести інтенсифікацію використання земель та вирішити проблеми комунікації між ділянками різних власників.

Наслідком відсутності системного планування розвитку та управління територіями порту є скорочення можливості маневрування фінансовими потоками підприємства. Скорочення можливості маневрування відбувається шляхом обмеження прав підприємства до встановлення тарифів, до вільного надання незалучених виробничих потужностей в приватну власність або до концесій. Подолання проблеми можливе при реалізації наведеної вище моделі управління «порт-лендлорд», але для реалізації зазначеної моделі, ДП «АМПУ» повинно отримати право на реорганізацію в ПрАТ «АМПУ».

Прискорення темпів зносу основних засобів є прямим наслідком відсутності прозорості оцінки капітальних інвестицій. Через відсутність прозорості, капітальні інвестиції здійснюються не ефективно, капітальними інвестиціями забезпечуються напрямлення розвитку, які мають не найбільший ефект від реалізації, а основні засоби, які потребують негайної модернізації, не отримують фінансування, що збільшує навантаження на обслуговуючі оборотні активи підприємства та знижує фінансову стійкість підприємства. Вирішити зазначені проблеми можливо через впровадження покращеної системи звітування та контролю, а також через впровадження систем покликаних проводити ефективну оцінку пріоритетності капітальних інвестицій застосовуючи фінансово-економічні критерії. Застосування вказаних систем призведе до можливості проведення оптимізації розмірів капітальних інвестицій та збільшення ефекту від них, в тому числі, фондівіддачі.

Зважаючи на те, що в підприємства збільшуються витрати на фінансування фонду оплати праці, збільшуються витрати на оновлення основних фондів та їх розширення, але обсяги виручки падають, робимо висновок про недостатньо ефективне управління фінансовими ресурсами, що зумовлює недостатню фінансову стійкість. Вирішити цю проблему можливо через проведення регресійного аналізу та встановлення оптимальної кількості певних показників.

Оскільки, характерною рисою фінансової стійкості підприємства є стабільний позитивний фінансовий результат, то для покращення цього результату слід встановити взаємодії факторів виробництва з результатом діяльності, який отримується. Встановлення взаємозв'язків дасть змогу покращити управління фінансовими потоками підприємства та збільшити ефект, що отримується.

Для встановлення тісної взаємодії параметрів, які впливають на обсяг наданих послуг підприємством, проведемо кореляційно-регресійний аналіз. Результати аналізу дадуть нам змогу спрогнозувати зміну доходу підприємства при зміні кількості факторів виробництва, таких як праця і капітал. На основі отриманих взаємозв'язків ми зможемо спрогнозувати результати діяльності підприємства в майбутньому періоді та проаналізуємо можливі вигоди при зміні кількості основних засобів та фонду оплати праці, їх оптимізації.

Спочатку, побудуємо виробничу функцію та виконаймо логарифмування вихідних даних. Виробнича функція Кобба-Дугласа має такий вигляд:

$$Y = A * K^{a1} L^{a2} \quad (3.1.)$$

де Y — обсяг випуску продукції;

L — обсяг витрат праці

K — обсяг основних фондів

a — коефіцієнти, що характеризують технологію виробництва.

Модель будується на основі даних з бухгалтерської та фінансової звітності державного підприємства «Адміністрація морських портів України». Вихідні дані для аналізу наведені в таблиці 3.2. При цьому, обсяг випущеної продукції позначений через Y , вартість основних фондів – через K , а витрати на

оплату праці – через L. Для подальшого аналізу використовуються дані за 7 років, що призведе до збільшення точності моделі.

Таблиця 3.2

Вихідні данні для аналізу

Період	Y	K	L	Ln Y	Ln K	Ln L
2013	1870928	11790262	385462	14,44195	16,28278	12,8622
2014	4002291	13215278	678180	15,20238	16,39688	13,42717
2015	6810663	13016109	783265	15,734	16,3817	13,57123
2016	7297604	12883373	1104310	15,80306	16,37145	13,91473
2017	7633560	13585946	1452140	15,84806	16,42455	14,18855
2018	6747880	14915895	1615289	15,72474	16,51794	14,29502
2019	7020799	16730402	1989022	15,76439	16,63274	14,50315

Результат регресійного аналізу представлено на рис. 3.3

Вывод итогов					a0	7,4E+18
Регрессионная статистика					a1	-2,745838861
Множествен	0,906405			a2	1,241492143	
R-квадрат	0,82157			Y = 7,4E+18 * K^-2,745838861 * L^1,241492143		
Нормирован	0,732356					
Стандартная	0,266835					
Наблюдения	7					
Дисперсионный анализ						
	df	SS	MS	F	ачимость F	
Регрессия	2	1,311364	0,655682	9,208907	0,031837	
Остаток	4	0,284803	0,071201			
Итого	6	1,596167				
Коэффициентная статистика - Значения ниже 95% - верхние 95,0% - нижние 95,0% - верхние 95,0%						
Y-пересечен	43,45468	27,21514	1,59671	0,185567	-32,1067	119,016
Переменная	-2,74584	1,92747	-1,42458	0,227395	-8,09735	2,605675
Переменная	1,241492	0,381978	3,250167	0,031371	0,180951	2,302033

Рис. 3.3. Регресійний аналіз

Аналіз показника R-квадрат говорить про високу достовірність зазначеної моделі (82%). Присутня відповідність критерію Фішера табличному значенню. Після проведеного регресійного аналізу, виробнича функція, яка застосовується для знаходження взаємозв'язку між розміром фонду оплати праці, основних

засобів та результатами діяльності; матиме вигляд: $Y = 7,4E+18 * K^{-2,745838861} * L^{1,241492143}$.

Далі дослідимо еластичність показників. Коефіцієнти еластичності дорівнюють: капіталу (a_1) = (-2,745838861) – означає, що при зміні кількості капіталу на 1%, обсяг виручки зміниться на (-2,74%); фонду оплати праці (a_2) = 1,241492143 – що означає, при зміні обсягу фонду оплати праці на 1%, виручка зміниться на 1,24%. Для встановлення поєднання чисельності капіталу та оплати праці з метою отримання максимального ефекту, побудуємо поверхню значень показників та проаналізуємо її. Поверхня поєднань значень показників ілюстрована на рис. 3.4

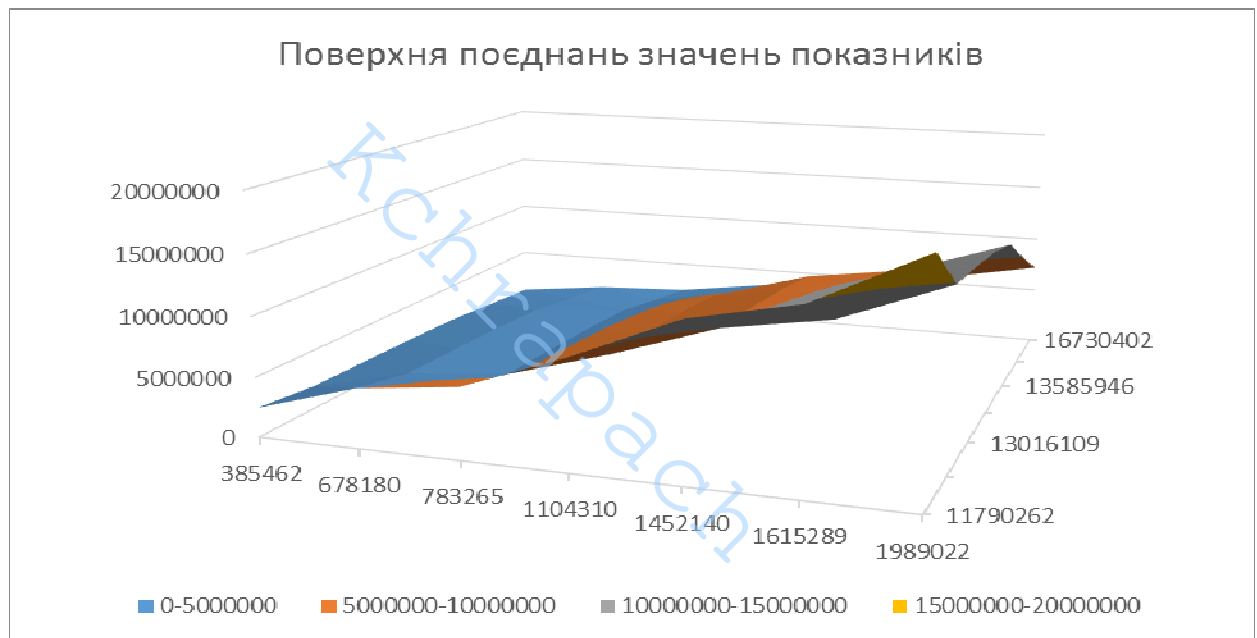

Рис. 3.4. Поверхня поєднань значень показників

З рис.3.4 видно, що найбільшу виручку підприємство отримує при залученні всіх наявних станом на 2018 рік основних засобів та збереженні максимального розміру фонду оплати праці. В такому разі, дохід складе більше 10 мільйонів. Найбільша потенційно можлива виручка присутня при мінімальному застосуванні основних засобів та при максимальному фонді оплати праці. Однак, дана конфігурація значень показників є не реалістичною,

через обмеження у співвідношенні чисельності основних засобів та витрат на оплату праці. Вихід за це обмеження не матиме позитивного ефекту.

Далі, перед встановленням прогнозованих даних та власними пропозиціями, доцільно дослідити та виявити норму заміщення. норма заміщення матиме вигляд графіку та проілюстрована на рис. 3.5

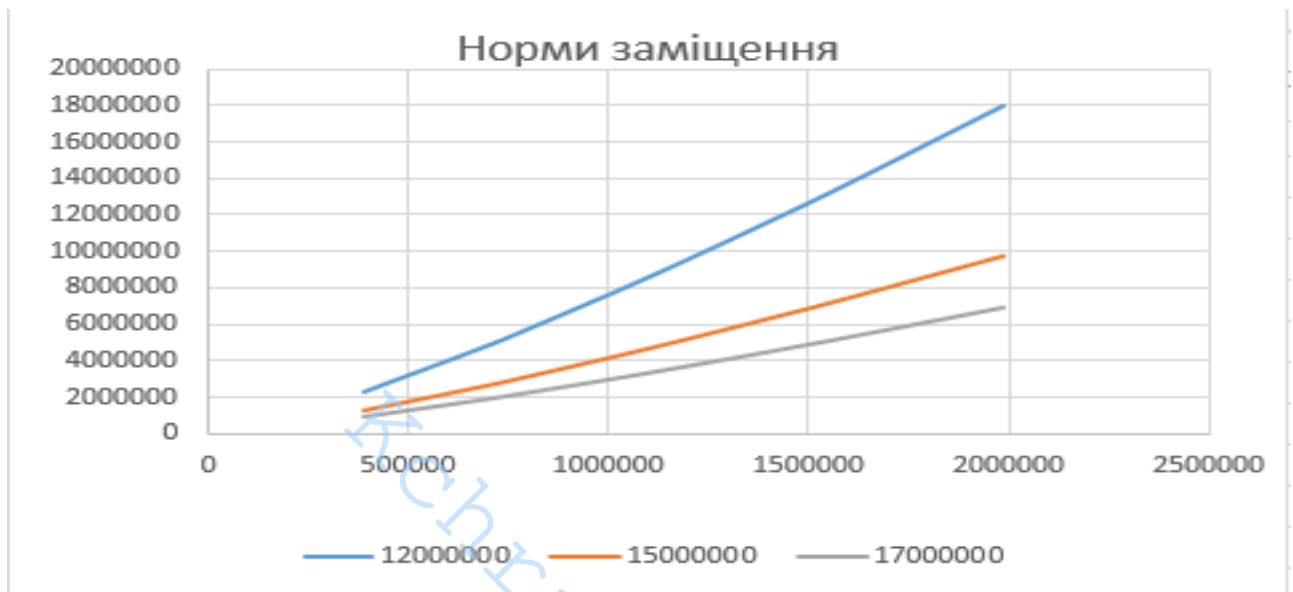

Рис. 3.5. Норми заміщення

З рис. 3.5 видно, що при рості обігових засобів за 20 мільярдів, майбутнє збільшення основних фондів є недоцільним. Найбільший ефект має скорочення кількості основних засобів до показника 2013 року при збереженні фонду оплати праці за 2019 рік. Реалізація такого співвідношення неможлива, через неможливість скорочення 30% активів. Таке скорочення може відбутися лише при виведенні з балансу АМПУ декількох портів та передачі їх іншим державним органам. Виведення декількох портів збільшить дохідність підприємства, але не дасть змогу підприємству виконувати всі зазначені у законі функції. Слід зауважити, що ріст фонду оплати праці має пропорційні обмеження, що означає відсутність позитивного результату при нескінченному підвищенні фонду оплати праці. Також слід зауважити, що підприємством приймаються заходи щодо зменшення кількості майна на балансі шляхом передачі цього майна до приватизації або збільшення ефективності

використання цього майна шляхом укладання концесії Використовуючи можливості Excel, побудуємо таблицю прогнозних значень показників. Прогнозні значення зображені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Прогнозні значення показників

Показник	Основні засоби тис. грн.	Фонд заробітної плати тис. грн.	Виручка тис. грн.
1 (2013 рік)	11790262	385462	1870928
2 (2014 рік)	13215278	678180	4002291
3 (2015 рік)	13016109	783265	6810663
4 (2016 рік)	12883373	1104310	7297604
5 (2017 рік)	13585946	1452140	7633560
6 (2018 рік)	14915895	1615289	6747880
7 (2019 рік)	16730402	1989022	7020799
8 (прогнозний 2020 рік)	17358439	2194494	7350491
9 (прогнозний 2021 рік)	17732000	2457129	7977644,657

Для адекватності прогнозу, прогнозні дані розраховуються не більше ніж на 2 періоди вперед. Прогнозні дані чисельності основних фондів розраховані на основі плану капітальних інвестицій. Прогнозні дані інших показників, розраховані за допомогою програмних засобів, рівень ймовірності всіх обрахованих значень показників був обраний на рівні 90% і вище. Оскільки для запропонування власних значень показників потрібно врахувати три вектори прийняття рішень, це збільшення витрат на оплату праці через неможливість скорочення кількості та росту основних засобів; а також скорочення витрат на забезпечення основних засобів при збереженні фіксованої чисельності фонду оплати праці; та забезпечення прогнозного росту основних засобів при власно обґрунтованому рості фонду оплати праці. Було виявлено та наведено основні показники діяльності підприємства при прийнятті трьох рішень. Запропоновані показники наведено в таблиці 3.4

Прогнозні значення показників запропонованих умов

Показник періоду (8 -2020 рік; 9 – 2021 рік)	Основні засоби тис. грн.	Фонд заробітної плати тис. грн.	Виручка тис. грн.
Фіксовані значення фонду заробітної плати (ФЗП) та зменшення значень кількості основних засобів (ОЗ).			
8	17358439	2194494	7350491
9	16730402	2194494	8133201,778
Фіксовані ОЗ прогнозна зміна ФЗП			
8	17358439	2194494	7350491
9	17358439	2457129	8457960
Прогнозний ріст ОЗ та власний підбір ФЗП на основі можливого фінансування ФЗП з обороту			
8	17358439	2350641	8005293,38
9	17732000	2458536	7983316,38

Аналізуючи дані дослідження отримуємо такі висновки, що найбільший дохід присутній при прогнозованому рості заробітної плати та при фіксованій кількості основних засобів у 9 періоді (2021 рік). В свою чергу, відсутні витрати лише у 8-9 періоді при фіксованому ФЗП та зменшені ОЗ згідно з можливістю їх скорочення. Найменший дохід спостерігається при поєднанні кількості ФЗП в розмірі 2194494 тисяч гривень та кількості ОЗ в розмірі 17358439 тисяч гривень. При прогнозних значеннях ОЗ та власному підборі ФЗП, присутній найбільший прогнозований дохід на 2020 рік, в свою чергу, за даних умов, прогнозований дохід на 2021 рік є єдиним доходом, який має скорочення кількості. Своєю чергою, найбільший темп росту доходу, ріст доходу на 1100000 тисяч гривень, присутній при фіксованій кількості ОЗ та прогнозній зміні ФЗП. Для зручності проведення дослідження, умови при яких відбуваються прогнозовані зміни будуть мати позначення А-Г, де А – це прогнозні значення на основі плану капітальних інвестицій та трендової моделі; Б – це умова при якій фіксоване значення фонду заробітної плати та зменшення значень кількості основних засобів; В – це умова при якій відбувається фіксація

кількості основних засобів та прогнозна зміна чисельності фонду заробітної плати; Г – це умова при якій відбувається прогнозований ріст основних засобів та ріст фонду заробітної плати на основі власних розрахунків. Для ілюстрації, динаміку показників доходу за різних умов зображено на рис. 3.6

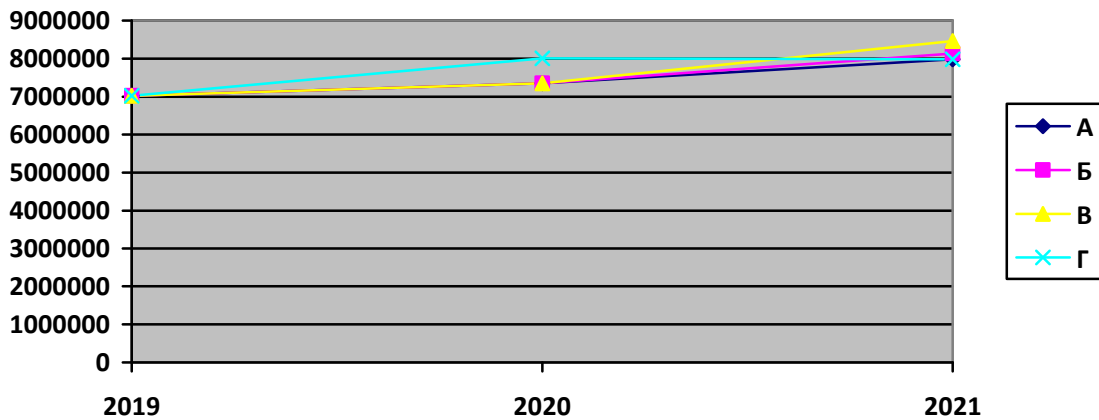

Рис. 3.6. Динаміка показників доходу за різних умов

З рисунку 3.6 ми бачимо, що найкращі темпи доходу присутні за умови В, умови А і Б мають стабільний результат росту, а за умови Г відбувається скорочення доходу в 9 періоді (2021 рік). Для встановлення найкращого результату прогнозу знайдемо сальдо доходу. Розрахунок сальдо наведений в таблиці 3.5

Таблиця 3.5

Сальдо доходу при виконанні умов А-Г

Показник	Прогнозні значення (А)	Значення при фіксованому ФЗП та при зменшені ОЗ (Б)	Значення при прогнозній зміні ФЗП та фіксованих ОЗ (В)	Значення при прогнозному рості ОЗ та власне підібраним значенням ФЗП (Г)
Сумарний дохід тис. грн.	15328135,657	15483692,778	15808451	16069315,84
Сумарні витрати тис. грн.	636196	-628037 (скорочені витрати)	262635	481456
Сальдо тис. грн.	14691939,657	16111729,778	15545816	15587859,84

Порівняння сальдо при різних умовах ілюстровано на рис. 3.7. Найбільші витрати на забезпечення показників прогнозу присутні в прогнозованих значеннях показників згідно з планом інвестування та лінією тренду. Це базові прогнозні показники. Також прогнозовані показники згідно існуючої тенденції мають найменший сукупний дохід. В результаті урахування отриманих показників, сальдо при даних умовах буде найменше серед усіх обрахованих та складе 14691939657 гривень. При умові фіксованого ФЗП та при зменшені ОЗ підприємство отримує один з найменших сумарних доходів, але при цьому, замість витрат в підприємства присутнє скорочення ОЗ за рахунок їх продажу, що зумовлює додаткові доходи в розмірі 636196000 гривень. Таким чином, при виконанні даної умови, підприємство матиме найбільше сальдо серед інших умов в розмір 16111729778 гривень, що на 6,7% більше за найближчий результат. При виконанні умови прогнозної зміни ФЗП та фіксованих значень ОЗ, підприємство отримує сумарний дохід більший за аналогічний дохід в попередніх умовах, але при цьому, підприємство матиме найменші витрати серед існуючих умов. Результат сальдо за своїми розмірами є третім серед запропонованих умов. При виконанні умови прогнозного росту ОЗ та власне обрахованих значень ФЗП, підприємство отримує найбільший сумарний дохід серед представлених умов, який складе 16069315840 гривень. Ріст ОЗ та зміна ФЗП призвели до того, що за даної умови існують одні з найбільших витрат серед всіх умов. Наявність високих витрат робить сальдо за цих умов менше за аналогічний показник при фіксованому ФЗП та зменшенню ОЗ.

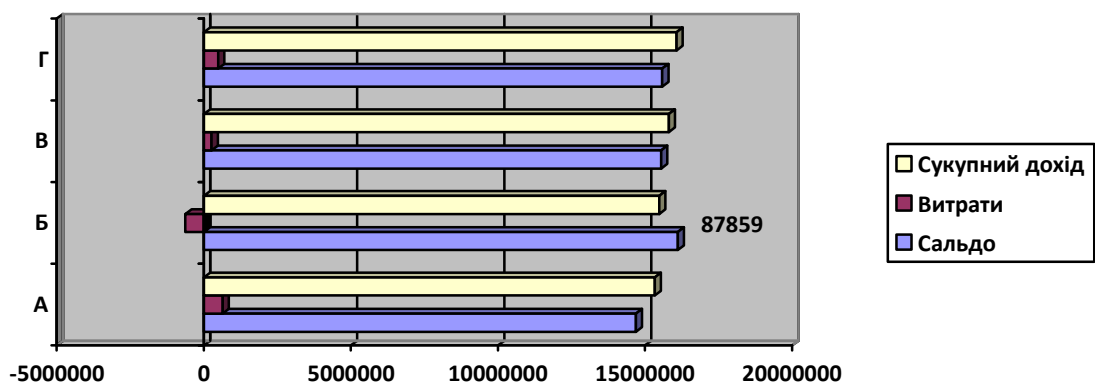

Рис. 3.7. Порівняння сальдо при різних умовах

Зауважимо, що обираючи найкращу із запропонованих умов є не вірним рішенням, через наявність різних неекономічних факторів. Зважаючи на це, вибір найкращої умови, серед запропонованих нами, не буде проводитись. Надалі, буде обрахований вплив на фінансову стійкість запропонованих умов для ілюстрації їх фінансово-економічного значення.

3.3. Економічне обґрунтування запропонованих заходів щодо підвищення ефективності системи управління фінансовою стійкістю підприємства

Для обрахунку впливу прогнозних значень показників на фінансову стійкість підприємства, встановимо показники, які будуть досліджуватись. Показники фінансової стійкості, які будуть досліджені представлені в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Показники фінансової стійкості

№	Показник	Формула
1	Фондовіддача	Виручка / вартість основних засобів
2	Фондомісткість	Загальна вартість основних фондів / виручка
3	Коефіцієнт обіговості основних засобів	Виручка / середня вартість валюти балансу
4	Коефіцієнт оборотності	Виручка / середня вартість нормованих оборотних засобів
5	Коефіцієнт завантаження	Виручка / середня вартість нормованих оборотних засобів
6	Тривалість обороту	360 / коефіцієнт оборотності
7	Рентабельність обігових засобів	середня вартість нормованих оборотних засобів / Виручка
8	Частка собівартості в структурі доходу	Собівартість / Виручка *100%

Аналіз зазначених показників дасть змогу виявити ефект від підвищення ефективності фінансового менеджменту. Дані показники характеризують недоліки в системі управління фінансами підприємства ДП «АМПУ», які були виявлені в результаті дослідження.

Деякі показники вилучені з аналізу через необхідність розрахунку прибутку та собівартості. Достовірність регресійної моделі показників прибутку та собівартості нижче допустимого рівня, через це, відсутні прогнози собівартості та прибутку. Низька достовірність та відсутність прямих зв'язків показників викликана відсутністю залежності між темпами зміни собівартості та інших показників. Зміна прибутку не піддається прогнозу через пряму залежність від значень собівартості та показників додаткових доходів і витрат. Для встановлення тенденцій змін частки собівартості в структурі доходу, прогнозна собівартість буде розрахована шляхом встановлення ковзної середньої з допустимим значенням похибки. Частка собівартості застосовуватиметься лише для аналізу загальних тенденцій. Підготуємо дані, які потрібні для розрахунку показників за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel. Результати представлені в таблиці 3.7

Таблиця 3.7

Данні, необхідні для розрахунку показників

Розрахунковий показник	A8 (2020) тис. грн.	A9 (2021) тис. грн.	B8 (2020) тис. грн.	B9 (2021) тис. грн.	X
Дохід від реалізації	7350491	7977644,657	7350491	8133201,778	X
Основні засоби	17358439	17732000	17358439	16730402	X
Фонд оплати праці	2194494	2457129	2194494	2194494	X
Валюта балансу	22884202,5	23257763,5	22884202,5	22256165,5	X
Нормовані оборотні засоби	2380298,5	2642933,5	2380298,5	2380298,5	X
Собівартість	3324450	3615695	3324450	3615695	X
Чисельність працівників	7061	6801	7061	6801	X
	B 8 (2020) тис. грн.	B 9 (2021) тис. грн.	Г 8 (2020) тис. грн.	Г 9 (2021) тис. грн.	7 (2019) тис. грн.
Дохід від реалізації	7350491	8457960	8005293,38	7983316,38	7020799
Основні засоби	17358439	17358439	17358439	17732000	16730402
Фонд оплати праці	2194494	2457129	2350641	2458536	1989022
Валюта балансу	22884202,5	22884202,5	22884202,5	23257763,5	22256165,5
Нормовані оборотні засоби	2380298,5	2642933,5	2536445,5	2644340,5	2174826,5
Собівартість	3324450	3615695	3324450	3615695	3906941
Чисельність працівників	7061	6801	7061	6801	7302

Отриманні дані розраховані за допомогою програмного забезпечення з урахуванням факторів впливу, а також на основі програм розвитку

підприємства. Так, чисельність працівників є даними зі стратегії розвитку підприємства до 2038 року. Скорочення чисельності працівників зумовлене оптимізацією їх чисельності через відсутність необхідних посад, місць роботи. Нормовані оборотні засоби розраховані на основі аналогічного показника минулих періодів з урахуванням необхідності забезпечення зміненої чисельності фонду заробітної плати. Показник валюти балансу розрахований на основі показника минулого періоду та з врахуванням капітальних інвестицій. Як вже зазначалось раніше, зміна кількості основних засобів є результатом капітальних інвестицій, які проводяться шляхом відстрочення податкових зобов'язань. Враховуючи це, прогнозований показник балансу на 90% відповідає дійсності. Відсутність повного повністю достовірного прогнозу цього показника зумовлена відсутністю даних про прибуток та його використання. Отримані дані підставляються для розрахунку показників. Результати розрахунків зображені на таблиці 3.8

Проаналізуємо результати розрахунку показника фондівіддачі на основі прогнозних значень. Прослідковується зростання цього показника при реалізації будь якої із запропонованих умов. Такий результат означає те, що всі запропоновані умови приводять до покращення стану використання основних засобів. Зазначимо, що в підприємства існує проблема зниження фондівіддачі, що має негативні наслідки на фінансовій стійкості підприємства ДП «АМПУ».

Серед запропонованих рішень, найбільший ефект матиме реалізація умови В та Б. при реалізації цих умов, в 2020 рік, фондівіддача збільшиться на 1% в обох випадках, що є не найкращим результатом, а в другий період прогнозу, в 2021 році, фондівіддачі зросте на 6%, що є найбільшим показником фондівіддачі та найкращим за темпами росту. Динаміка зміни показників фондівіддачі зображена на рис. 3.8

Аналізуючи показник фондомісткості, ми бачимо, що при прогнозній умові А, показник фондомісткості має покращення, що дасть позитивний вплив на собівартість послуг.

Таблиця 3.8

Результат розрахунку показників на основі запропонованих умов

№	Показ-ник / умова (пері-од)	A8 (2020)	A9 (2021)	B8 (2020)	B9 (2021)	B 8 (2020)	B 9 (2021)	Г 8 (2020)	Г 9 (2021)	7 (2019 рік)
1	Фондовідда-ча тис. грн.	0,423	0,449	0,423	0,486	0,423	0,487	0,461	0,450	0,419
2	Фондомісткі-сть тис. грн	2,361	2,222	2,361	2,057	2,361	2,052	2,168	2,221	2,382
3	Коефі-цієнт обіго-вості основ-них зас	0,321	0,343	0,321	0,365	0,321	0,369	0,349	0,343	0,315
4	Коефі-цієнт оборотності	3,088	3,018	3,088	3,416	3,088	3,200	3,156	3,019	3,228
5	Коефі-цієнт заван-тажен-ня	0,323	0,331	0,323	0,292	0,323	0,312	0,316	0,331	0,309
6	Три-валість оборо-ту дні	116,578	119,265	116,578	105,359	116,578	112,492	114,064	119,244	111,5
7	Рентабель-ність обіго-вих засобів %	308,805	301,848	308,805	341,688	308,805	320,021	315,610	301,901	322,8
8	Частка собі-варто-сті в струк-турі доходу %	45,227	45,322	45,227	44,455	45,227	42,749	41,528	45,290	55,6

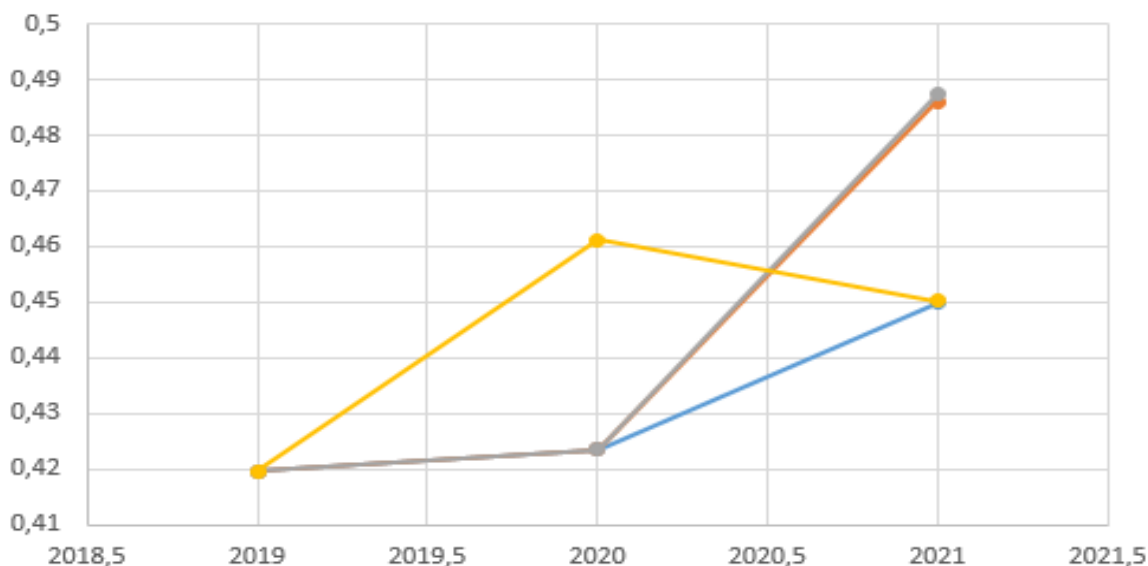

Рис. 3.8. Динаміка показників фондівддачі

При здійсненні умови Г, показник буде мати кращий сукупний результат, але матиме негативну тенденцію до нарощення значення показника, що не сприяє забезпеченню фінансової стійкості підприємства. Реалізація умов Б та В, а саме, скорочення та збереження кількості основних засобів, призведе до найкращого результату, що означає, залежність між загальною чисельністю основних засобів, собівартістю та нераціональним занадто інтенсивним використанням ресурсів.

Аналіз коефіцієнта обіговості основних засобів виявив та підтвердив закономірність між кількістю основних засобів та значенням показника. При збільшенні кількості основних засобів, їхня чисельність зменшує кількість обертів, які, основні засоби можуть здійснити за рік. Закономірність підтверджується і в напрямленні скорочення частки основних засобів, що при реалізації умов Б та В, прискорює обіг.

При дослідженні значень оборотності, пряму залежність між кількістю основних засобів та кількістю обертів обігових засобів не було встановлено. Всі умови, окрім умови Б, не задовільняють потребу підприємства у прискоренні обігу оборотних коштів. Реалізація умови Б може забезпечити найефективніше використання оборотних активів, через збільшення кількості їх обертів.

Аналіз термінів обороту показав, що реалізація всіх, окрім Б, умов призводить до збільшення термінів обороту на 4-6%. Не обґрунтоване збільшення терміну обороту означає, що умови А,В,Г не сприяють вирішенню проблем фінансового менеджменту підприємства та не забезпечують покращення фінансового стану підприємства. Зазначимо, що на перший період (на 2020 рік) коли за умови Б на балансі підприємства найбільше основних засобів, терміни обороту зростають на 5 днів, що свідчить про занадто велику кількість основних засобів у розмірі 17358439 тис. грн.

Загальна рентабельність обігових засобів при поступовому скороченні чисельності основних засобів росте, що підтверджується найбільшою рентабельністю обігових засобів, 341%, при умові Б. Найбільше скорочення частки собівартості відбувається при умові В, коли підприємство має найбільший розмір доходу від реалізації послуг.

Проаналізуємо темпи змін показників фондівіддачі, фондомісткості, частки собівартості, обсягів реалізації продукції, балансу. Розрахунки проводяться для 4 умов. Результати розрахунків представлені в таблиці 3.9

Таблиця 3.9

Темпи змін показників

Показник / темпи змін %	А8 (2020)	А9 (2021)	Б8 (2020)	Б9 (2021)	В 8 (2020)	В 9 (2021)	Г 8 (2020)	Г 9 (2021)
Темпи змін Фондовіддачі	0,9	6,2	0,9	14,8	0,9	15,1	9,9	-2,4
Темпи змін фондомісткості	-0,9	-5,9	-0,9	-12,9	-0,9	-13,1	-9,0	2,4
Темпи змін частки собівар	-18,7	0,2	-18,7	-1,7	-18,7	-5,5	-25,4	9,1
Темпи змін обсягу реалізації	4,7	8,5	4,7	10,6	4,7	15,1	14,0	-0,3
Темпи змін валюти балансу	2,8	1,6	2,8	-2,7	2,8	0,0	2,8	1,6

Аналізуючи результати розрахунку темпів змін, отримуємо такі висновки:

- при умові А та Г динаміка показників фондovіддачі є негативна;
- темпи росту показника фондovіддачі найбільші при здійсненні умови Б або В;
- темпи скорочень фондомісткості зменшуються при виконанні А або Г;
- при виконанні умови Б або В, темпи скорочення фондомісткості пришвидшуються;
- темпи скорочення показника собівартості при виконанні будь якої з умов скорочуються станом на прогнозній 2021 рік, при цьому, позитивний результат зберігається лише при виконанні умови Б або В;
- найкращі темпи зміни обсягу прослідковуються при виконанні умови Б або В, при виконанні умови Г, динаміка скорочення негативна;
- найбільший ріст валюти балансу відбувається при виконанні умов А або Г, при цьому, динаміка змін є негативною.

Отже, проаналізувавши темпи зміни показників, ми виявили найбільший вплив на покращення фінансового стану підприємства при виконанні умов Б та В, а саме: Б – скорочення кількості основних засобів та прогнозне збільшення фонду заробітної плати; В – фіксування кількості основних засобів та прогнозне збільшення фонду заробітної плати. Обидві найрезультативніші умови спрямовані на зменшення частки основних засобів, що означає недостатньо повне використання підприємством залучаємих капітальних інвестицій на даний момент часу. Реалізація умов Б або В призведе до найбільшого ефекту при оптимізації фінансового менеджменту та при підвищенні ефективності капіталовкладень.

Рівень фінансової стійкості підприємства ДП «АМПУ», в більшості, залежить від рівня прибутку, кількості доходів та кількості і ефективності використання (фондовіддачі та фондомісткості) основних засобів. Для встановлення якості впливу прогнозних показників на фінансову стійкість підприємства, порівняємо їх темпи змін на відповідність співвідношенню

«золотому правилу економіки» та співвідношенню забезпечення росту рівня прибутковості. Рівень відповідності темпів співвідношенню означає якість впливу на фінансову стійкість підприємства. Співвідношення зміни темпів валюти балансу, темпів зміни обсягів реалізації продукції та темпів змін обсягів прибутку повинно мати такий вигляд:

1) $100\% < \text{Темпи зміни валюти балансу} < \text{Темпи зміни обсягів реалізації} < \text{Темпи зміни прибутку}$

Співвідношення зміни темпів чисельності працівників, темпів фондівіддачі, темпів собівартості, темпів виручки, темпів прибутку повинно мати вигляд:

2) $100\% < \text{Темпи зміни чисельності працівників} < \text{Темпи зміни фондівіддачі} < \text{Темпи зміни собівартості} < \text{Темпи зміни виручки від реалізації} < \text{Темпи зміни прибутку}$

Нажаль, темпи зміни прибутку не можуть бути обраховані на основі існуючих даних, тому, темпи зміни прибутку приймаються за 27% на основі середніх темпів змін прибутку за весь період існування підприємства. Маємо такі результати:

При виконанні умови А:

1) $100\% < 4,5\% < 13,6\% < 27\%$

2) $100\% < 6,9\% < 7,2\% < 7,5\% < 13,6\% < 27\%$

При виконанні умови Б

1) $100\% < 0,0\% < 15,8\% < 27\%$

2) $100\% < 6,9\% < 15,8\% > 7,5\% < 15,8\% < 27\%$

При виконанні умови В:

1) $100\% < 2,8\% < 20,5\% < 27\%$

2) $100\% < 6,9\% < 16,1\% > 7,5\% < 20,5\% < 27\%$

При виконанні умови Г:

1) $100\% < 4,5\% < 13,7\% < 27\%$

2) $100\% < 6,9\% < 7,3\% > 7,5\% < 13,7\% < 27\%$

Отже, результатом аналізу отриманих співвідношень є виявлення, що найбільш якісний вплив на фінансову стійкість підприємства можливий при

виконанні умови А, а саме, збереженні прогнозованих значень показників не вносячи зміни. Запропоновані умови змін Б-Г, мають менш якісний вплив на фінансову стійкість, але значно збільшують результативність підприємства, що є однією з головних характеристик забезпечення фінансової стійкості підприємства. За совокупністю значень параметрів впливу на фінансову стійкість, найбажанішою умовою реалізації є умова Б, що включає в себе зменшення кількості основних засобів та збереження прогнозного росту фонду заробітної плати працівників. Виконання зазначеної умови дасть змогу підвищити якість фінансового менеджменту за рахунок підвищення результативності фінансування виробництва. Реалізація даної умови, також дасть змогу вирішити такі проблеми фінансового стану підприємства як: прискорення темпів зносу основних засобів; відсутність ефективності реалізації капітальних інвестицій; ріст навантаження на обслуговуючі оборотні активи підприємства; скорочення фондівіддачі та збільшення фондомісткості, що призводить до росту собівартості послуг; падіння обсягів виручки при збільшенні фінансування розширення виробництва, що викликано недостатнім рівнем ефективності фінансового менеджменту. Зазначимо, що вибір бажаних умов, з представлених в роботі, може буде зроблений лише на основі врахування всіх фінансово-економічних, юридичних, організаційних факторів.

Висновки до третього розділу

Отже, в розділі було встановлено теоретичні проблеми використання організаційних структур для підвищення ефективності здійснення фінансового менеджменту. Проаналізовані наявні організаційні структури, досвід їх використання, проблеми та особливості. Виявлено три організаційні структури, а саме: малі підприємства зі простою структурою, групи підприємств материнські-дочірні, групи незалежних підприємств. На основі теоретичних опрацювань, було запропоновано власну модель організаційної структури, яка

покликана покращити управління фінансами підприємства для забезпечення вищого рівня фінансової стійкості. Встановлено позитивні характеристики запропонованої структури, труднощі впровадження та шляхи їх подолання. Запропонована схема класифікації та характеристик організаційних структур з урахуванням власної розробки.

В розділі було встановлено та проаналізовано основні проблеми, що впливають на рівень фінансової стійкості підприємства, ефективність управління фінансовою стійкістю підприємства. Запропоновано заходи з подолання встановлених проблем та їх наслідків. Було розроблено та запропоновано 4 варіанти оптимізації управління фінансами. На основі використання програмного забезпечення Microsoft Excel та STATISTICA та з урахуванням фінансової стратегії підприємства до 2038 року, було розраховано прогнози показників діяльності підприємства ДП «АМПУ» на два майбутні періоди при здійсненні 4 запропонованих умов.

Використовуючи прогнозні значення показників, розраховані показники, що характеризують зміну ефективності управління фінансами підприємства. Проаналізовано зміни, що відбуваються при застосуванні 4 запропонованих умов. Проаналізовано вплив на фінансову стійкість запропонованих заходів з оптимізації управління фінансами. Надано рекомендації стосовно застосування запропонованих заходів.

ВИСНОВКИ

Отже, в роботі було досліджено існуючі визначення сутності поняття фінансова стійкість та управління фінансовою стійкістю. Надано критику існуючим тлумаченням поняття фінансова стійкість та запропоновано власне розроблене визначення поняття фінансова стійкість. Рекомендоване тлумачення поняття фінансова стійкість, фінансова стійкість – це теоретично обґрунтована та практично підтверджена протягом періоду часу, здатність підприємства ефективно використовувати наявні ресурси для вчасного забезпечення всіх зобов'язань та потреб, при цьому, зберігаючи незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, мінімізуючи вплив зовнішніх та внутрішніх факторів при потенційних змінах в середовищі.

Було встановлено класифікацію факторів впливу на фінансову стійкість. Запропоновано власне розроблену класифікацію. В роботі було досліджено зміст процесу управління фінансовою стійкістю підприємств. При аналізі виявлено, що міри розробленості питань управління фінансовою стійкістю підприємства досліджені недостатньо та потребують подальших наукових розробок. Проаналізовано особливості реалізації фінансового менеджменту, його проблеми та можливості. Встановлено три види організаційних структур, що покликані покращити результати роботи фінансового менеджменту. А саме: малі підприємства з простою структурою, група підприємств материнське-дочірні, група незалежних підприємств. Було надано детальну характеристику виявлених організаційних структур.

В роботі було виявлено групи показників аналізу фінансової стійкості, критерії фінансової стійкості та методи роботи з показниками.

Під час дослідження було встановлено такі критерії оцінки фінансової стійкості: абсолютна фінансова стійкість, нормальна фінансова стійкість, нестійкий фінансовий стан, критичний фінансовий стан.

В другому розділі роботи було надано загальну організаційно-економічну характеристику державного підприємства «Адміністрація морських портів

України». Державне підприємство «Адміністрація морських портів України» здійснює вид економічної діяльності, за КВЕД, 52.22 Допоміжне обслуговування водного транспорту. Підприємство входить в сферу управління Міністерства інфраструктури України, здійснює об'єднане управління українськими морськими портами та забезпечує їх подальший розвиток. Активи підприємства на 2019 рік складають більше 22 мільярдів гривень. До активів входять 11 морських портів, 2 обслуговуючі водні шляхи підприємства, 162 одиниці флоту, 263 причальні лінії загальною довжиною 40 кілометрів. З усіх морських портів, що входять до ДП «АМПУ», чотири порти виробляють 78% всіх послуг переробки вантажів. Морські порти підприємства АМПУ, які переробляють найбільше вантажів, це: морський порт «Південний» (30%); одеський морський порт (19%); Миколаївський морський порт (17%); морський порт «Чорноморськ» (12%).

Станом на 2019 рік, підприємство здійснило обробку 160 мільйонів тонн вантажів, отримало 1,3 мільярди гривень капітальних інвестицій та стало одним з найбільших платників податків, сума податкових відрахувань склала 3,899 мільярдів гривень.

Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства має загальний позитивний висновок. В підприємства зберігається тенденція до скорочення прибутку, через скорочення доходів від реалізації та інших доходів, а також, через ріст собівартості виробництва, який викликаний високим рівнем фондомісткості та збільшенням темпів прискорення зносу основних засобів. Високий рівень фондомісткості та падіння фондівіддачі зумовлено не ефективною реалізацією капітальних інвестицій. Підприємство інвестує в ті основні засоби, які не дають бажаних позитивних результатів. Збільшення темпів прискорення зносу основних засобів викликано не ефективністю фінансового управління. Підприємство фінансує оновлення основних засобів не спираючись на першочергову необхідність засобів. Прикладом обох не ефективних капітальних вкладень є модернізація Скадовського порту, яка покликана була забезпечити зручність роботи нових китайських транспортних

компаній. Незавершеність модернізації вчасно, призвела до того, що китайська транспортна компанія підписала договір співпраці з іншим портом, а Скадовський порт залишився з незавершеною модернізацією та без бажаних договорів. Через це, адміністрація порту не змогла вийти з кризи та у 2020 році, порт був переданий до Фонду державного майна для приватизації.

Аналіз фінансової стійкості підприємства дав змогу зробити висновок, що фінансовий стан підприємства є нестабільно стійким. Але при умові, що в майбутні два періоди не буде проведено оптимізацію фінансового управління, що дасть змогу підвищити показники фінансової стійкості підприємства до рівня абсолютної фінансової стійкості. Неможливість повного забезпечення запасів викликана суттєвим збільшенням кількості основних засобів, на 1,3 мільярди гривень, за рахунок відстрочених довгострокових зобов'язань (на 61%) та вивільнення обігових засобів на суму близько 400 мільйонів гривень і інвестування їх в оборотні фонди. Позитивною рисою фінансового стану ДП «АМПУ» є відсутність заборгованостей за кредитами. Власне фінансування підприємство забезпечує за рахунок власного доходу. Інвестування підприємство здійснює за рахунок вивільнення обігових засобів або через державне інвестування шляхом відстрочення податкових зобов'язань. Таке фінансування з зовнішнього джерела, не несе загрозу для фінансової стійкості підприємства, через належність підприємства державі. Але, фінансування із зовнішніх джерел будь-якого характеру, знижує показники фінансової стійкості підприємства, що є причиною нестабільної фінансової стійкості підприємства станом на 2019 рік. Підсумовуючи дослідження другого розділу, маємо такі висновки. Підприємство має високі показники автономії, які мають майже абсолютні значення. Підприємство не використовує кредитів, що показує відсутність залежності підприємства від джерел фінансування. Підприємство само забезпечує власні проекти з модернізації виробництва. Винятком стала у 2019 році державна інвестиція майже в 1 мільярд гривень, яка була реалізована в більшій мірі через відстрочені податкові зобов'язання підприємства. Через отримання фінансової інвестиції, підприємство перестало забезпечувати запаси,

виробничі запаси, гроші та їх еквіваленти власними обіговими засобами. В цілому, збільшення кількості основних засобів не призвело до значного росту доходів, а збільшення витрат, в тому числі на оплату праці, збільшило собівартість послуг на 40%, що призвело до ще більшого скорочення прибутку.

В третьому розділі роботи було встановлено теоретичні проблеми використання організаційних структур для підвищення ефективності здійснення фінансового менеджменту. Проаналізовані наявні організаційні структури, досвід їх використання, проблеми та особливості. Виявлено три організаційні структури, а саме: малі підприємства зі простою структурою, групи підприємств материнські-дочірні, групи незалежних підприємств. На основі теоретичних опрацювань, було запропоновано власну модель організаційної структури, яка покликана покращити управління фінансами підприємства для забезпечення вищого рівня фінансової стійкості. Встановлено позитивні характеристики запропонованої структури, труднощі впровадження та шляхи їх подолання. Запропонована схема класифікації та характеристик організаційних структур з урахуванням власної розробки.

Також, було запропоновано фінансову стійкість розглядати з точки зору динаміки та статичності. З точки зору динаміки, фінансова стійкість підприємства визначається фінансовим станом, який залежить від формування та використання фінансових ресурсів, які забезпечують розвиток на основі збільшення вартості капіталу при збереженні відповідного рівня платоспроможності і кредитоспроможності та характеризується економічними індикаторами фінансової стійкості.

З точки зору динамічного підходу під фінансовою стійкістю розуміється здатність системи повертатися в стан рівноваги під впливом збурюючих факторів зовнішнього середовища, тим самим забезпечується економічна безпека. Вплив факторів зовнішнього середовища в одних випадках система сприймає позитивно, в інших - як негативне явище. Тому підприємство як система має володіти властивостями гнучкості та адаптивності за допомогою

яких забезпечується економічна безпека і, в кінцевому підсумку, фінансова стійкість.

В роботі було запропоновано заходи підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства ДП «АМПУ», до яких входять:

- Впровадження моделі управління «порт-лендлорд»
- Реорганізація в ПрАТ «АМПУ»
- Покращення системи звітування для забезпечення детального контролю
- Проведення аналізу зав'язків отриманих результатів зі значеннями показників та розподіл ресурсів за встановленими коефіцієнтами впливу
- Проведення оптимізації витрат на основі залежності результату від розміру фонду оплати праці
- Проведення оптимізації розмірів капітальних інвестицій відповідно до інших показників
- Впровадження системи оцінки пріоритетності капітальних інвестицій відповідно до фінансово-економічних критеріїв
- Скорочення фондомісткості за рахунок оптимізації використання активів до збільшення доходу

Було розроблено та запропоновано 4 варіанти оптимізації управління фінансами. На основі використання програмного забезпечення Microsoft Excel та STATISTICA та з урахуванням фінансової стратегії підприємства до 2038 року, було розраховано прогнози показників діяльності підприємства ДП «АМПУ» на два майбутні періоди при здійсненні 4 запропонованих умов. За допомогою програмного забезпечення було встановлено від'ємну залежність обсягів продажів від збільшення кількості основних фондів. Так, при збільшенні основних фондів на 1% обсяг виручки зміниться на (-2,74%). Встановлено залежність позитивного результату від збільшення витрат на оплату праці. Так, при зміні обсягу фонду оплати праці на 1%, виручка зміниться на 1,24%. Дана еластичність має пропорційні обмеження, що спрямовують значення еластичності до оберненого співвідношення.

Використовуючи прогностні значення показників, розраховані показники, що характеризують зміну ефективності управління фінансами підприємства. Проаналізовано зміни, що відбуваються при застосуванні 4 запропонованих умов. Проаналізовано вплив на фінансову стійкість запропонованих заходів з оптимізації управління фінансами. Виявлено, що найбільш якісний вплив на фінансову стійкість підприємства можливий при виконанні умови А, а саме, збереженні прогнозованих значень показників не вносячи зміни. Запропоновані умови змін Б-Г, мають менш якісний вплив на фінансову стійкість, але значно збільшують результативність підприємства, що є однією з головних характеристик забезпечення фінансової стійкості підприємства. За совокупністю значень параметрів впливу на фінансову стійкість, найбажанішою умовою реалізації є умова Б, що включає в себе зменшення кількості основних засобів та збереження прогнозного росту фонду заробітної плати працівників. Виконання зазначеної умови дасть змогу підвищити якість фінансового менеджменту за рахунок підвищення результативності фінансування виробництва. Реалізація даної умови, також дасть змогу вирішити такі проблеми фінансового стану підприємства як: прискорення темпів зносу основних засобів; відсутність ефективності реалізації капітальних інвестицій; ріст навантаження на обслуговуючі оборотні активи підприємства; скорочення фондоддачі та збільшення фондомісткості, що призводить до росту собівартості послуг; падіння обсягів виручки при збільшенні фінансування розширення виробництва, що викликано недостатнім рівнем ефективності фінансового менеджменту. Зазначимо, що вибір бажаних умов, з представлених в роботі, може буде зроблений лише на основі врахування всіх фінансово-економічних, юридичних, організаційних факторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ткаченко І. П., Чувачалова І. А., Чувачалов О. А. Оцінка фінансової стійкості підприємства та напрями її забезпечення. Ефективна економіка № 3. 2012. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=988>
2. Мних Є. В. Економічний аналіз: Підручник. Київ: Центр навчальної літератури. 2003. 412 с.
3. Старостенко Г. Г., Мірко Н. В. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник. К. Центр навчальної літератури. 2006. 224 с.
4. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: монографія. К. КНЕУ. 2001. 387 с.
5. Русак Н. А., Русак В. А. Финансовый анализ субъекта хозяйствования: Справ. Пособие. Мн.: Выш. Шк. 1997. 309 с.
6. Белялов Т.Е., Олійник А.В. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її зміцнення. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». № 12 (22). 2 т. 2016.
7. Посилкіна О.В., Толочко В.М. Фінансова діяльність хіміко-фармацевтичних підприємств. Х.: Золоті сторінки, 2001. 430 с.
8. Бутинець Ф. Ф. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності/Ф. Ф. Бутинець, І. В. Жиглей, В. М. Пархоменко; За ред. Ф. Ф. Бутинця. 2-е вид., доп. і перероб. Житомир: Рута, 2001. 544 с.
9. Фахтудинов Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. М.: ИНФРА, 2000. 312 с.
10. Измайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. К.: МАУП, 2004. 150 с.
11. Ткаленко Я. М. Фінансова стійкість підприємства та фактори впливу на неї / Я. М. Ткаленко, С. О. Криниця // www.inter-nauka.com/uploads/public/14508993787623.pdf
12. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. – 2-ге видан., випр. і доп. К. Знання, 2005. 662 с.
13. Цал-Цалко, Ю. С. Фінансовий аналіз. К. 2008. С. 327-345.

14. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз теорія і практика. К., 2011. С. 107-117
15. Золковер А.О., Гуменюк А.О. Методи забезпечення фінансової стійкості комерційних банків. Международный научный журнал. № 2. 2015. С. 32 – 35. URL: <https://bitly.su/jUMt6D3>
16. Махнарилов Ю.В., Козлова О.С. Механізм забезпечення фінансової стійкості в умова ринкової нестабільності. 2017. URL: <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/2456/>
17. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры. М. : Финансы и статистика. 2002. 560 с.
18. Ареф'єва О.В., Копча Ю.Ю. Фінансове забезпечення потенціалу економічної безпеки підприємства / Адаптаційно-інтеграційні механізми управління інноваційними процесами в економіці: колективна монографія за ред. д.е.н., проф. Прохорової В.В. Харків: Видавництво Іванченка І.С. 2019. С.243-251.
19. Пілецька С.Т., Коритько Т.Ю. Ефективність управління підприємством, підходи та методи щодо її оцінки. Проблеми системного підходу в економіці. Збірник наукових праць. Київ. Випуск 5(67). Частина 2. 2018. С.100–106
20. Ареф'єва О.В., Пілецька С.Т., Кравчук Н.М. Адаптивне управління фінансовою стійкістю підприємства при забезпеченні його економічної безпеки. Проблеми системного підходу в економіці : зб. наук. праць. – К. : НАУ, 2020. – Вип. 1(75). Ч. 1 – 170 с. – С. 80–90.
21. Советский энциклопедический словарь / гл. ред. А. М. Прохоров. М. : Советская энциклопедия, 1984. 1600 с.
22. Ареф'єва О.В., М'яких І.М., Коршак А.О. Проблеми управління дебіторської та кредиторської заборгованості в умовах ринкових відносин / Trends in the development of national and world science: Collection of scientific articles. – Verlag SWG imex GmbH, Nurnberg, Deutschland, 2016. С. 90-93.

23. Архієреєв С. І. Визначення економічної сутності оборотних коштів та джерел їх формування / С. І. Архієреєв, Л. А. Жмінська. URL: <https://www.kpi.kharkov.ua/archive/26arhier.pdf>.

24. Ареф'єва О.В. Фінансове управління ресурсним забезпеченням підприємства // Dezvoltarea sistemelor sociale si economice intrun mediu competitive la nivel global: Conferinta internationala stiintifico-practica. Moldova, 26 februar 2016 p. Moldova: Editura Universitate de stat din Moldova, 2016. P.110-111.

25. Ареф'єва О.В. Проблеми формування власного капіталу підприємства / Корпоративні фінанси: соціально-економічні, організаційно-правові та інституціональні аспекти: Матеріали між нар. наук.-практ. конф. Київ, 16 берез. 2017. К.: НАУ, 2017. С. 8.

26. Собкевич О. В., Михайличенко К. М., Шевченко А. В., Русан В. М., Белашов Є. В. Пріоритети державної морської політики у сфері функціонування та розвитку морегосподарського комплексу України: аналіт. доп. К.: НІСД, 2016. 72 с. (Сер. «Економіка», вип. 24).

27. Михайличенко К.М. Розвиток портової діяльності в контексті забезпечення національних інтересів України. Стратегічні пріоритети. 2016. №1(38). С. 124-136

28. Лучишин І.В. Обґрунтування ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства на прикладі ТОВ «Колегія-2015» [Рукопис]: Комплексна дипломна робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 073; ТНТУ. Тернопіль: [б. в.]. 2019. 161 с.

29. Мягких І.М. Методичний підхід до аналізу та оцінки дебіторської та кредиторської заборгованості як складових управління фінансової стійкості авіакомпаній України. Сталий розвиток економіки. № 4. 2013. С. 255-262.

30. Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М. Фінанси підприємств: Навч. посіб. для самост. вивчення дисципліни. 2-е вид., випр. І доп. К.: Знання-Прес. 2011. 287 с.

31. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник/ 3-тє вид., перероб. і доп. Затверджено МОН. К., 2008. 630 с., тв. пал., (ст. 8 пр.).
32. Бова Т. В. Підвищення ефективності використання основних засобів підприємства / Т. В. Бова / Економіка. 2010. № 9. С. 15-21.
33. Котенок Г.М. «Виявлення переваг та недоліків методів оцінки фінансового стану підприємства» Научно-технический сборник №3, ст. 203-212
34. Дорошенко Г. О. Економіка підприємства: теорія і практикум: Навчальний посібник / Г. О. Дорошенко, А. О.Семенець, Н. С. Пасенко, Д. М. Тюріна, Л. Г. Макарова. К. : «Хай-Тек Прес», 2013. 328 с.
35. Адирова І. Т. Проблеми управління витратами та шляхи подолання на виробничому підприємстві / І. Т. Адирова / Економіка та держава. 2012. №12. С. 71-73.
36. Косова Т.Д., Сухарев П.М., Ващенко Л.О. Організація і методика економічного аналізу: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 528с.
37. Фролова Т.А. Економіка підприємства: лекції. Таганрог: ТТИ ЮФУ, 2011. 112с.
38. Адирова І. Т. Система управління витратами на підприємствах / І. Т. Адирова / Економіка та держава. 2012. №7. С. 82-84.
39. Гончаров А.Б. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / А.Б. Гончаров. - Х.: Видав. дім «ІНЖЕК», 2009. 240 с.
40. Азарова А.О. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства / А.О. Азарова, О.В. Рузакова: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2010. 172 с.
41. Варланов Ю.Ю., Варланов О.Ю. Моделювання фінансового стану підприємств: сутнісний підхід до інтегрованої оцінки. Журнал Економічні науки. № 59. С. 139-146
42. Верига Ю.А. Бухгалтерський облік і аудит. Термінологічний українсько-російсько-англійський словник / Ю.А. Верига, В.Л. Іщенко, Т.В. Гладких та ін. Київ: «Центр учбової літератури», 2012. 292 с.

43. Соляник Л.Г. Організаційно-економічний механізм управління оборотними активами та джерелами їх фінансування /Економічний вісник національного гірничого університету. 2015. № 4. С.67-73.

44. Сапельнікова Н.Л., Вознюк Я.С. Сутність стратегічного управління менеджер. ДонДУУ. №3 (72). 2016 р. С. 52 – 59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzhm_2016_3_9

45. Гаватюк Л.С., Перегіняк Н.М. Шляхи підвищення рівня прибутковості вітчизняних підприємств у сучасних умовах господарювання. Економіка і суспільство. 2017. № 9. 363-367. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/

46. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

47. Свірідова, С. С. Оцінка факторів впливу на рентабельність підприємства / С. С. Свірідова, О. О. Пожар // Молодий вчений. – 2014. – № 11. – С. 93–96.

48. Єпіфанова І.Ю. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності / І.Ю. Єпіфанова, В.С. Гуменюк // Економіка та суспільство. – 2016. – № 3. – С. 189-192.

49. Опікунова Н.В. Управління прибутком підприємства / Н.В. Опікунова, В.Г. Лопата // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2014. – № 46. – С. 294-298.

50. Соколова Е.А. Проблеми управління прибутком підприємств / Е.А. Соколова, А.І. В'юшкова // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. – 2015. – № 32. – С. 310-320.

51. Кучерява А. С. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення. Проблеми підвищення ефективності інфраструктури / 2015. № 40. С. 38-44. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/ppei_2015_40_8.pdf

52. Донченко Т. В. Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства / Вісник Хмельницького національного університету. — 2010. — № 1. — Т. С. 23–27. — Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010_1_1/023–027.pdf.

53. Сагайдак-Нікітюк Р.В. Управління господарською діяльністю підприємства: навч.посіб. / Р.В. Сагайдак-Нікітюк, А.Б. Гончаров. – Х. : Зебра, 2015. – 256 с.

54. Шляга, О. В. Прибуток та рентабельність як показники ефективності виробництва [Електронний ресурс] / О. В. Шляга, Л. І. Шипуля. – 2014. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_8_075.pdf.

55. Шепелевич В. В. Проблеми управління дебіторською заборгованістю та шляхи їх вирішення на підприємстві / Агросвіт. 2016. № 6. С. 107-111. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/16317/1/Productional%20resources%20optimization%20.pdf>

56. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств : підручник / А.М. Поддєрьогін – 8-е вид. – К. : КНЕУ, 2013. – 385 с.

57. Куриленко Т. П. Сутність фінансової стійкості підприємств та показники її оцінювання / Теорії мікро-макроекономіки. Збірник наукових праць. — 2011. — Випуск 36. — С. 197–208.

58. . Русіна Ю. О. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають / Ю. О. Русіна, Ю. В. Полозук // Международный научный журнал. — 2015. — № 2. — С. 91–94.

59. Машлій Г.Б., Зінчук І.М. Шляхи покращення операційної діяльності підприємств. Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід. / 2016. С. 170-171. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/18435/2>

60. Стричак, Г. В. Підвищення рівня прибутковості підприємства / Г. В. Стричак, І. В. Цюпко, М. А. Дякович // Наук. вісн. НЛТУ України : зб. наук.-техн. пр. / Нац. лісотехн. ун-т України. – Львів, 2014. – Вип. 24.10. – С. 262–268.

61. Партин Г.О. Економічна сутність майнового потенціалу підприємства / Г.О. Партин, С.Я. Фаріон // Бізнес Інформ. – 2013. – № 6. – С. 296-301.

62. Лойко, В. В. Шляхи збільшення обсягу прибутку та підвищення дієвості управління прибутком промислового підприємства в сучасних умовах господарювання / В. В. Лойко, Є. С. Несенюк // *Международ. науч. журн.* – 2015. – № 7. – С. 68–71.

63. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. / *Міжнародний науковий журнал.* 2017. № 1-2. С. 67-85. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/254/>

64. Бержанір, І. А. Діагностика рентабельності діяльності підприємства / *Розвиток національної економіки на інноваційній основі: тенденції та перспективи* : [колективна монографія] / за ред. Курмаєва П. Ю., Слатвінського М. А. – Умань, 2015. – С. 27–31.

65. Мелень, О. В. Актуальність питань розробки напрямів підвищення прибутковості підприємства / О. В. Мелень, Т. А. Гаріб'ян // *Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту. Сер.: Економічні науки* : зб. наук. пр. – Херсон, 2014. – Вип. 8, ч. 3. – С. 91–94.

66. Собкевич, О. В. Механізми ефективного використання та розвитку потенціалу транспортнодорожнього комплексу України : аналіт. доп. / О. В. Собкевич, К. М. Михайличенко, О. Ю. Ємельянова. – Київ : НІСД, 2014. – 60 с.

67. Левицький В. В. Оптимальні підходи аналізу фінансової стійкості підприємства / *Наукові записки - Економіка.* — 2009. — Вип. 12. — С. 61–65. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2009_12_11.

68. Гаватюк Л.С. Прибутковість українських підприємств: реалії сьогодення / Л.С. Гаватюк, Н.В. Дармограй, Г.М. Хімійчук // *Молодий вчений.* – 2016. - № 1 (28). – С. 40-43.

69. Бойко О. В. Державна політика розвитку інфраструктури ринку транспорту / О. В. Бойко, В. В. Коваль // *Розвиток торгівлі та підприємництва в Україні: тенденції та перспективи* : зб. наук. пр. за матеріалами Міжнар. наук.-практ. конф. (25–26 трав. 2017 р.). – Одеса, 2017. – С. 33–36

70. Домбровська Л. В. Зміцнення фінансової стійкості підприємства шляхом оптимізації структури капіталу / Л. В. Домбровська // *Електронне*

наукове фахове видання «Ефективна економіка». — 2014. — № 2. — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2731>.

71. Павелко А.В., Чугунов І.Я. Бюджетна політика економічного розвитку / Вісник КНТЕУ. — 2015. — № 2. — С. 64—73.

72. Державне підприємство «Адміністрація морських портів України». Офіційна веб-сторінка. URL: <http://www.uspa.gov.ua>

73. Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012р. №4709-VI (Редакція станом на 13.02.2020 р.). Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2013. №7. ст.65. 19 с.

74. Міністерство інфраструктури України. Офіційна веб-сторінка. URL: <https://mtu.gov.ua>

75. Інтернет сервіс Wikipedia. Офіційна веб-сторінка URL: <https://uk.wikipedia.org>

76. Філія «Дельта-лоцман» державного підприємства «Адміністрація морських портів України». Офіційна веб-сторінка. URL: <http://www.delta-pilot.ua>.

77. Річкова інформаційна служба водних шляхів України. Офіційна веб-сторінка. URL: <https://ukrris.com.ua/>.

78. Звіт про результати аудиту ефективності виконання Міністерством інфраструктури України повноважень з управління стратегічними об'єктами державної власності, які закріплені за державним підприємством «Адміністрація морських портів України». URL: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16747540/Zvit_7-2.pdf

79. Адміністрація морського порту // Митна енциклопедія : у 3 т. / редкол.: І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. ; Держ. НДІ мит. справи. — 2-ге вид. — Хм.: 2014.— 592 с.

80. Yaremenko L.M. The debt component of financial safety of Ukraine in the situation of crisis events in the economy / L.M. Yaremenko, I.M. Makarchuk, N.M. Yevtushenko / Науковий вісник Полісся. 2017. № 2(10). Ч.1. С. 120-126.

ДОДАТКИ

Кснгараш

Показники використання основних засобів

Зауважимо, що для спрощення розрахунків, всі розрахунки проводяться у тис. грн.

Показники руху основних засобів:

а) Коефіцієнт оновлення основних засобів – характеризує частку нових, введених в експлуатацію у звітному періоді основних фондів у складі усіх основних фондів, наявних на кінець звітного періоду. Розраховується за формулою:

$$K_0 = \frac{\Phi_n}{\Phi_k}, \quad (A.1)$$

де Φ_n – сума нових основних засобів за первісною вартістю, що введені в експлуатацію у звітному періоді;

Φ_k – сума основних засобів за первісною вартістю на кінець звітного періоду.

$$K_0 2017 = 1062111 / 15841427 = 0,06705$$

$$K_0 2018 = 1468323 / 15988259 = 0,09184$$

$$K_0 2019 = 901128 / 17708592 = 0,05089$$

б) Коефіцієнт вибуття основних засобів – показує, яка частка основних фондів, наявних на початок звітного періоду, вибула за цей період унаслідок старіння та зносу. Розраховується за формулою:

$$K_v = \frac{\Phi_v}{\Phi_o}, \quad (A.2)$$

де $\Phi_{в}$ – сума основних засобів, що вибувають у звітному періоді внаслідок старіння та зносу;

$\Phi_{о}$ – сума основних засобів на початок періоду.

$$K_{в\ 2017} = 359538 / 12883373 = 0,02791$$

$$K_{в\ 2018} = 138374 / 13585946 = 0,01019$$

$$K_{в\ 2019} = 479322 / 16308596 = 0,02939$$

Показники технічного стану основних фондів:

а) Коефіцієнт зносу основних засобів. Розраховується за формулою:

$$K_{з} = \frac{з}{ПВ}, \quad (A.3)$$

де $з$ – сума зносу основних засобів;

$ПВ$ – первісна вартість основних засобів.

$$K_{з\ 2017} = 359538 / 15735216 = 0,02285$$

$$K_{з\ 2018} = 138374 / 15841427 = 0,00874$$

$$K_{з\ 2019} = 479322 / 16807464 = 0,02852$$

б) Коефіцієнт придатності основних засобів – виявляє, яку частку складає їх залишкова вартість від первісної вартості. Розраховується за формулою:

$$K_{п} = \frac{(ПВ-з)}{ПВ}, \quad (A.4)$$

де $ПВ$ – первісна вартість основних засобів;

З – сума зносу основних засобів.

$$K_{\Pi} 2017 = (157352162 - 359538) / 157352162 = 0,99771$$

$$K_{\Pi} 2018 = (158414273 - 138374) / 158414273 = 0,99912$$

$$K_{\Pi} 2019 = (16807464 - 479322) / 16807464 = 0,97148$$

Кшггаращ

Показники ефективності використання основних засобів

До таких показників відносять:

а) Фондовіддача (Фв) – показник, що відображає випуск продукції на 1 грн основних фондів підприємства. Розраховується за формулою:

$$\Phi_{\text{в}} = \frac{\text{Дв}}{\Phi}, \quad (\text{Б.5})$$

де Дв – сума доходів від реалізації продукції;

Φ – загальна вартість основних фондів.

$$\Phi_{\text{в} 2017} = 7633560 / 13585946 = 0,56187 \text{ тис. грн./грн.}$$

$$\Phi_{\text{в} 2018} = 6747880 / 14915895 = 0,45239 \text{ тис. грн./грн.}$$

$$\Phi_{\text{в} 2019} = 7020799 / 16730402 = 0,41964 \text{ тис. грн./грн.}$$

б) Фондомісткість (Фм) – показник потреби основних фондів для забезпечення виконання одиниці обсягу роботи. Розраховується за формулою:

$$\Phi_{\text{м}} = \frac{\Phi}{\text{Дв}}, \quad (\text{Б.6})$$

де Φ – загальна вартість основних фондів;

Дв – сума доходів від реалізації продукції.

$$\Phi_{\text{м} 2017} = 13585946 / 7633560 = 1,77976 \text{ тис. грн./грн.}$$

$$\Phi_{\text{м} 2018} = 14915895 / 6747880 = 2,21045 \text{ тис. грн./грн.}$$

$$\Phi_{\text{м} 2019} = 16730402 / 7020799 = 2,38297 \text{ тис. грн./грн.}$$

в) Фондоозброєність — вартість основних виробничих фондів, що припадає на одного працівника. Розраховується за формулою:

$$\Phi_o = \frac{В\text{сер.}}{Ч\text{пвп}}, \quad (\text{Б.7})$$

де Всер.- середньорічна вартість основних фондів підприємства,

Чпвп – середньооблікова чисельність промислово-виробничого персоналу підприємства.

$$\Phi_{\text{ОЗ } 2017} = ((12883373 + 13585946) / 2) / 7822 = 13234659,5 / 7822 = 1691,978$$

тис. грн./люд.

$$\Phi_{\text{ОЗ } 2018} = ((13585946 + 14915895) / 2) / 7620 = 14250920,5 / 7620 = 1870,199$$

тис. грн./люд.

$$\Phi_{\text{ОЗ } 2019} = ((16308596 + 16730402) / 2) / 7302 = 16519499 / 7302 = 2262,325$$

тис. грн./люд.

Економічні показники діяльності ДП «АМПУ»

Коефіцієнт обіговості основних засобів:

$$\text{Коб.ос.зас. (2017)} = 7633560 / ((20682619+21517832)/2) = \\ 7633560/21100225,5 = 0,36177$$

$$\text{Коб.ос.зас. (2018)} = 6747880 / ((21517832+22028495)/2) = \\ 6747880/21773163,5 = 0,30991$$

$$\text{Коб.ос.зас. (2019)} = 7020799 / ((22388759+22123572)/2) = \\ 7020799/22256165,5 = 0,31545$$

Рентабельність активів:

$$Ra (2017) = 3605587 / ((20682619+21517832)/2) = 0,171 = 17,1\%$$

$$Ra (2018) = 2754984 / ((21517832+22028495)/2) = 0,127 = 12,7\%$$

$$Ra (2019) = 1631058 / ((22388759+22123572)/2) = 0,073 = 7,3\%$$

Рентабельність діяльності:

$$Pd (2017) = 3605587 / (3954387+1208+837474) = 3605587/4793069 = 0,752 = \\ 75,2\%$$

$$Pd (2018) = 2754984 / (4126522+3069+653366) = 2754984/4782957 = 0,576 = \\ 57,6\%$$

$$Pd (2019) = 1631058 / (5248846+10247+8388+383445) = 1631058/5650926 = \\ 0,288 = 28,8\%$$

Рентабельність продукції:

$$Rp (2017) = 3605587 / 3954387 = 0,91 = 91\%$$

$$Rp (2018) = 2754984 / 4126522 = 0,66 = 66\%$$

$$Rp (2019) = 1631058 / 5248846 = 0,31 = 31\%$$

Розрахунок показників оборотності обігових засобів

Коефіцієнт оборотності ($K_{\text{обор}}$) ілюструє кількість оборотів за рік і визначається відношенням реалізованої за рік продукції (РП) до середньої вартості нормованих оборотних засобів ($\text{ср}B_{\text{оз}}$). Для розрахунку цього показника використовується формула (1.1).

$$K_{\text{обор}}(2017) = 7633560 / ((4227960 + 3845857) / 2) = 7633560 / 4036908,5 = 1,89094$$

$$K_{\text{обор}}(2018) = 6747880 / ((3845857 + 3440492) / 2) = 6747880 / 3643174,5 = 1,85219$$

$$K_{\text{обор}}(2019) = 7020799 / ((2332791 + 2016862) / 2) = 7020799 / 2174826,5 = 3,22821$$

Коефіцієнт завантаження або фоновісткість ($K_{\text{зав}}$) – величина, обернена коефіцієнту оборотності, що показує скільки оборотних коштів підприємства припадає на одну гривню реалізованої продукції. Для розрахунку цього показника використовується формула (1.2).

$$K_{\text{зав}}(2017) = ((4227960 + 3845857) / 2) / 7633560 = 0,52883$$

$$K_{\text{зав}}(2018) = ((3845857 + 3440492) / 2) / 6747880 = 0,53989$$

$$K_{\text{зав}}(2019) = ((2332791 + 2016862) / 2) / 7020799 = 0,30976$$

Тривалість обороту ($T_{\text{об}}$) показує тривалість одного обороту оборотних засобів в днях і визначається за формулою (1.3).

$$T_{\text{об}}(2017) = 360 / 1,89094 = 190,4 \text{ днів}$$

$$T_{\text{об}}(2018) = 360 / 1,85219 = 194,4 \text{ днів}$$

$$T_{\text{об}}(2019) = 360 / 3,22821 = 111,5 \text{ днів}$$

Коефіцієнт збереження обігових засобів показує ефективність використання оборотних засобів і розраховується за формулою (1.4).

$$K_{\text{зб}}(2017) = ((4227960 + 3845857) / 2) / 285439 = 4036908,5 / 285439 = 14,14280$$

$$K_{36}(2018) = ((3845857 + 3440492) / 2) / 359559 = 3643174,5 / 359559 = 10,13234$$

$$K_{36}(2019) = ((2332791 + 2016862) / 2) / 418846 = 2174826,5 / 418846 = 5,19242$$

Рентабельність обігових засобів – також показує ефективність використання обігових засобів, визначається за формулою (1.5).

$$P_{оз}(2017) = (7633560 / ((4227960 + 3845857) / 2)) * 100\% = 7633560 / 4036908,5 = 189,1\%$$

$$P_{оз}(2018) = (6747880 / ((3845857 + 3440492) / 2)) * 100\% = 6747880 / 3643174,5 = 185,2\%$$

$$P_{оз}(2019) = (7020799 / ((2332791 + 2016862) / 2)) * 100\% = 7020799 / 2174826,5 = 322,8\%$$

Термін обороту виробничих запасів дає змогу дізнатися час за який матеріальні ресурси перетворюються в готову продукцію. Він розраховується за формулою (1.9).

$$O_{в.з.}(2017) = 360 / (2751164 / 224568) = 360 / 12,25091 = 29,4 \text{ днів}$$

$$O_{в.з.}(2018) = 360 / (2741958 / 232484) = 360 / 11,79418 = 30,5 \text{ днів}$$

$$O_{в.з.}(2019) = 360 / (3906941 / 214090) = 360 / 18,24905 = 19,7 \text{ днів}$$

Тривалість обороту дебіторської заборгованості. Вона розраховується за формулою (1.10):

$$O_{д.з.}(2017) = 360 / (2751164 / 351981) = 360 / 7,8 = 46,1 \text{ (днів)}$$

$$O_{д.з.}(2018) = 360 / (2741958 / 472182) = 360 / 5,8 = 62 \text{ (дні)}$$

$$O_{д.з.}(2019) = 360 / (3906941 / 229054) = 360 / 17 = 21,2 \text{ (день)}$$

Тривалість обороту кредиторської заборгованості. Вона розраховується за формулою (1.11):

$$O_{к.з.}(2017) = 360 / (2751164 / 1365182) = 360 / 2,02 = 178 \text{ (днів)}$$

$$O_{к.з.}(2018) = 360 / (2741958 / 1280488) = 360 / 2,14 = 168 \text{ (днів)}$$

$$O_{к.з.}(2019) = 360 / (3906941 / 1171670,5) = 360 / 3,33 = 108 \text{ (днів)}$$

Показники структури фінансових ресурсів

Коефіцієнт концентрації власного капіталу (коефіцієнт автономії):

$$K_{квк} (2017) = 19879489 / 21517832 = 0,92$$

$$K_{квк} (2018) = 20770154 / 22028495 = 0,94$$

$$K_{квк} (2019) = 20134528 / 22123572 = 0,91$$

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу:

$$K_{кпк} (2017) = 1638343 / 21517832 = 0,076$$

$$K_{кпк} (2018) = 1258341 / 22028495 = 0,057$$

$$K_{кпк} (2019) = 1989044 / 22123572 = 0,089$$

Коефіцієнт забезпеченості за кредитами:

В підприємства відсутні довгострокові та короткострокові кредити

Коефіцієнт фінансової стабільності:

$$K_{спв} (2017) = 19879489/1638343 = 12,13$$

$$K_{спв} (2018) = 20770154/1258341 = 16,51$$

$$K_{спв} (2019) = 20134528/1989044 = 10,12$$

Коефіцієнт фінансової залежності:

$$K_{фз} (2017) = 21517832/19879489 = 1,082$$

$$K_{фз} (2018) = 22028495/20770154 = 1,060$$

$$K_{фз} (2019) = 22123572/20134528 = 1,098$$

Коефіцієнт фінансових ризиків:

$$K_{сзв} (2017) = 1638343/19879489 = 0,08241$$

$$K_{сзв} (2018) = 1258341/20770154 = 0,06058$$

$$K_{сзв} (2019) = 1989044/20134528 = 0,09878$$

Коефіцієнт фінансової стійкості:

$$K_{фін.ст.} (2017) = 20041271/21517832 = 0,931$$

$$K_{фін.ст.} (2018) = 20944080/22028495 = 0,950$$

$$K_{фін.ст.} (2019) = 21130403/22123572 = 0,955$$

Показники використання фінансових ресурсів

Коефіцієнт маневреності власних обігових засобів:

$$К_{мвоз} (2017) = 2451300 / (19879489 - 17671975) = 2451300 / 2207514 = 1,11$$

$$К_{мвоз} (2018) = 1650734 / (20770154 - 18587629) = 1650734 / 2182525 = 0,756$$

$$К_{мвоз} (2019) = 1286719 / (20134528 - 20106702) = 1286719 / 27826 = 46,241$$

Коефіцієнт маневреності власного капіталу:

$$К_{мвк} (2017) = 2207514 / 19879489 = 0,111$$

$$К_{мвк} (2018) = 2182525 / 20770154 = 0,105$$

$$К_{мвк} (2019) = 27826 / 20134528 = 0,001$$

Коефіцієнт маневреності робочого капіталу:

$$К_{мрк} (2017) = 230058 / 2207514 = 0,104$$

$$К_{мрк} (2018) = 239474 / 2182525 = 0,109$$

$$К_{мрк} (2019) = 215924 / 27826 = 7,759$$

Коефіцієнт ефективності використання власних коштів:

$$К_{ефвк} (2017) = 3605587 / 19879489 = 0,183$$

$$К_{ефвк} (2018) = 2754984 / 20770154 = 0,132$$

$$К_{ефвк} (2019) = 1631058 / 20134528 = 0,081$$

Коефіцієнт використання фінансових ресурсів:

$$К_{вфр} (2017) = 3605587 / ((20682619 + 21517832) / 2) = 3605587 / 21100226 = 0,171$$

$$К_{вфр} (2018) = 2754984 / ((21517832 + 22028495) / 2) = 2754984 / 21773164 = 0,126$$

$$К_{вфр} (2019) = 1631058 / ((22388759 + 22123572) / 2) = 1631058 / 22256166 = 0,073$$

Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним обіговим капіталом:

$$К_{звоз} (2017) = (19879489 - 17671975) / 230058 = 2207514 / 230058 = 9,595$$

$$К_{звоз} (2018) = (20770154 - 18587629) / 239474 = 2182525 / 239474 = 9,113$$

$$К_{звоз} (2019) = (20134528 - 20106702) / 215924 = 27826 / 215924 = 0,128$$

Аналіз джерел формування проводиться за формулами наведеними у таблиці 1.3. Результати аналізу зібрані у таблиці 2.12.

Наявність власних обігових засобів:

$$\text{ВОЗ (2017)} = 19879489 - 17671975 = 2207514$$

$$\text{ВОЗ (2018)} = 20770154 - 18587629 = 2182525$$

$$\text{ВОЗ (2019)} = 20134528 - 20106702 = 27826$$

Наявність довгострокових джерел формування запасів і витрат:

$$\text{ДДЗ (2017)} = 2207514 + 161782 = 2369296$$

$$\text{ДДЗ (2018)} = 2182525 + 173926 = 2356451$$

$$\text{ДДЗ (2019)} = 27826 + 995875 = 1023701$$

Загальна величина джерел формування запасів і витрат:

$$\text{ЗДЗ (2017)} = 2207514 + 0 = 2207514$$

$$\text{ЗДЗ (2018)} = 2182525 + 0 = 2182525$$

$$\text{ЗДЗ (2019)} = 27826 + 0 = 27826$$

Надлишок або недостача власних обігових засобів:

$$\text{Нвоз (2017)} = 2207514 - 230058 = 1977456$$

$$\text{Нвоз (2018)} = 2182525 - 239474 = 1943051$$

$$\text{Нвоз (2019)} = 27826 - 215924 = -188098$$

Надлишок або недостача довгострокових джерел формування запасів і витрат:

$$\text{Нддз (2017)} = 2369296 - 230058 = 1909180$$

$$\text{Нддз (2018)} = 2356451 - 239474 = 2116977$$

$$\text{Нддз (2019)} = 1023701 - 215924 = 807777$$

Надлишок або недостача загальної величини джерел формування запасів і витрат:

$$\text{Нздз (2017)} = 2207514 - 230058 = 1977456$$

$$\text{Нздз (2018)} = 2182525 - 239474 = 1943051$$

$$\text{Нздз (2019)} = 27826 - 215924 = -188098$$

Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО "АДМІНІСТРАЦІЯ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
			2018	01	01
			38727770		

(зазначення)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2017 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7 633 560	7 297 604
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 751 164)	(2 633 760)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	4 882 396	4 663 844
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	680 653	844 692
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(534 567)	(452 806)
Витрати на збут	2150	(-)	(-)
Інші операційні витрати	2180	(671 233)	(588 100)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	4 357 249	4 467 630
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	73 449	219 047
Інші доходи	2240	13 571	120 462
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(1 208)	(101 889)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатку 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	4 443 061	4 705 250
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(837 474)	(850 881)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	3 605 587	3 854 369
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	3 075	4 424
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	444
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	3 075	4 868
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	3 075	4 868
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	3 608 662	3 859 237

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	409 884	392 961
Витрати на оплату праці	2505	1 452 140	1 104 310
Відрахування на соціальні заходи	2510	279 856	221 742
Амортизація	2515	386 005	361 512
Інші операційні витрати	2520	1 426 502	1 590 913
Разом	2550	3 954 387	3 671 438

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Вещкагане Райвіс

ТАМАРЯНСЬКА ЛЮДМИЛА БОРИСІВНА

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО "АДМІНІСТРАЦІЯ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія	КИЇВСЬКА	за ЄДРПОУ	2018 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	Державне підприємство	за КОАТУУ	38727770
Вид економічної діяльності	Допоміжне обслуговування водного транспорту	за КОСФІГ	8039100000
Середня кількість працівників	1 7 822	за КВЕД	140
Адреса, телефон	ПЕРЕМОГИ, бул. 14, м. КИЇВ, КИЇВСЬКА обл., 01135		52.22
		7759514	
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знаку (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форми №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Системою (зробити позначку "ч" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2017 р.

Форми №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	95 276	93 570
первісна вартість	1001	153 769	163 184
накопичені амортизації	1002	58 493	69 614
Незвершені капітальні інвестиції	1005	3 418 830	3 944 940
Основні засоби	1010	12 883 373	13 585 946
первісна вартість	1011	137 352 162	138 414 273
знос	1012	144 468 789	144 828 527
Інвестиційна нерухомість	1013	4 765	4 612
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	8 914	8 914
Знос інвестиційної нерухомості	1017	4 149	4 302
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичені амортизації довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інакше підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	933	1 080
Відстрочені податкові активи	1043	51 482	41 827
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені оцінційні втрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих екстраординарних резервах фондів	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	16 454 659	17 671 975
II. Оборотні активи			
Зпаси	1100	223 543	236 058
Виробничі запаси	1101	221 418	227 718
Незавершене виробництво	1102	9	4
Готова продукція	1103	16	16
Товари	1104	2 100	2 320
Поточні біологічні активи	1110	13	13
Депозити переуступання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	312 485	391 476
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	207 046	291 470
з бюджетом	1135	145 329	523
у тому числі з податку на прибуток	1136	144 933	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	12 257	8 693
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	443 251	427 293
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 838 971	2 451 300
Готівка	1166	1 531	348
Рахунки в банках	1167	2 810 061	2 448 278
Витрати майбутніх періодів	1170	8 132	8 152
Частина переуступки у строків резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах валових втрат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	36 953	36 879
Усього за розділом II	1195	4 227 960	3 845 857
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	20 682 619	21 517 832

Паст	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 242 865	1 242 865
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у довідках	1405	7 170 574	6 972 369
Додатковий капітал	1410	9 588 992	11 348 972
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 284 260	315 283
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	19 286 691	19 879 489
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	1	1
Пенейні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	60 155	80 984
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	60 155	80 984
Цільове фінансування	1525	81 969	80 797
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незроблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату дякопугу	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	142 125	161 782
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	176 023	295 529
розрахунками з бюджетом	1620	57 112	180 883
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	51 445
розрахунками зі страхування	1625	10 350	12 410
розрахунками з оплати праці	1630	52 328	61 751
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	147 486	175 958
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	736 632	703 148
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	282	134
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	73 590	46 738
Усього за розділом III	1695	1 253 803	1 476 561
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	20 682 619	21 517 832

Керівник

Долішечко М.М.
Вецкаганс Райніс

Головний бухгалтер

ТАМАРЯНСЬКА ЛЮДМИЛА БОРИСІВНА

† Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО "АДМІНІСТРАЦІЯ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
			2019	01	01
	(підприємство)	за СДРПОУ	38727770		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за Рік 2018 р.

Форма N2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6 747 880	7 633 560
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 741 958)	(2 751 164)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	4 005 922	4 882 396
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	746 577	680 653
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(623 450)	(534 567)
Витрати на збут	2150	(-)	(-)
Інші операційні витрати	2180	(768 315)	(671 233)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	3 360 734	4 357 249
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	36 209	73 449
Інші доходи	2240	14 476	13 571
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(3 069)	(1 208)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	3 408 350	4 443 061
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(653 366)	(837 474)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	2 754 984	3 605 587
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	3 075
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	35 070	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	35 070	3 075
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	35 070	3 075
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	2 790 054	3 608 662

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	460 440	409 884
Витрати на оплату праці	2505	1 615 289	1 452 140
Відрахування на соціальні заходи	2510	324 881	279 856
Амортизація	2515	398 301	386 005
Інші операційні витрати	2520	1 327 611	1 426 502
Разом	2550	4 126 522	3 954 387

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Вещкаганс Райвіс

Головний бухгалтер

ТАМАРЯНСЬКА ЛЮДМИЛА БОРИСІВНА

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО "АДМІНІСТРАЦІЯ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ"	Дата (рік, місяць, число)	КОДІА
Територія	м. Київ	за ЄДРПОУ	2019 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	Державне підприємство	за КОАТУУ	38727770
Вид економічної діяльності	Допоміжне обслуговування водного транспорту	за КОПЧГ	8039100000
Середня кількість працівників	7 620	за КВЕД	140
Адреса, телефон	ПЕРЕМОГИ, буд. 14, м. КЗІБ, 01135		52.22
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)		3210392	
Складено (зробити позначку "х" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			х
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.

Форма №1 Код за ДКО/Д 1891001

А К Т И В	Код радян	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	93 570	95 945
первісна вартість	1001	163 184	180 092
накопичена амортизація	1002	69 614	84 147
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3 944 940	3 537 811
Семовні засоби	1010	13 583 946	14 915 895
первісна вартість	1011	158 414 273	159 882 596
знос	1012	144 828 327	144 966 701
Інвестиційна нерухомість	1015	4 612	7 493
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	8 914	38 429
Знос інвестиційної нерухомості	1017	4 302	30 936
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	1 080	1 091
Відстрочені податкові активи	1045	41 827	29 394
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	17 671 978	18 587 629
II. Оборотні активи			
Зв'язки	1100	230 058	239 474
Виробничі запаси	1101	227 718	237 250
Незавершене виробництво	1102	4	4
Готова продукція	1103	16	16
Товари	1104	2 320	2 204
Поточні біологічні активи	1110	13	13
Депозити перестрахованим	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	391 476	552 888
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	291 470	394 998
з бюджетом	1135	523	376
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахування доходів	1140	8 693	6 030
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	427 293	524 281
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 451 300	1 650 734
Готівка	1166	348	638
Рахунки в банках	1167	2 448 278	1 649 313
Витрати майбутніх періодів	1170	8 152	28 205
Частина перестрахованих у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах платежних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1185	-	-

Закінчення додатку К

Інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	36 879	43 493
Усього за розділом II	1195	3 845 887	3 440 492
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	374
Баланс	1300	21 517 832	22 028 495

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паієний) капітал	1400	1 242 865	1 242 865
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1403	6 972 369	6 723 681
Додатковий капітал	1410	11 348 972	11 790 490
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	315 283	1 013 118
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	19 879 489	20 770 154
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відірачені податкові зобов'язання	1500	1	1
Пенсійні зобов'язання	1503	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	80 984	94 351
Довгострокові забезпечення витрат первоначалу	1521	80 984	94 351
Цільове фінансування	1525	80 797	79 574
Благочинна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв взаємних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Привласний фонд	1540	-	-
Резерв на виплату дамок-погу	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	161 782	173 926
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видачі	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	295 529	329 103
розрахунками з бюджетом	1620	180 883	137 807
у тому числі з податку на прибуток	1621	51 445	67 244
розрахунками зі страхування	1625	12 410	13 193
розрахунками з оплати праці	1630	61 751	62 686
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	175 958	175 716
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1640	703 148	241 630
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	154	11 481
Відірачені комісійні доходи від перестрахованців	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	46 728	112 790
Усього за розділом III	1695	1 476 561	1 084 415
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	21 517 832	22 028 495

Керівник

Вещагане Райніс

Головний бухгалтер

ТАМАРЯНСЬКА ЛЮДМИЛА БОРИСІВНА

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство	Державне підприємство "Адміністрація морських портів України" (найменування)	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
			2020	1	1
	за ЄДРПОУ		38727770		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за рік 20 19 р.

Форма N 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7 020 799	6 525 818
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	3 906 941	2 862 951
Валовий:			
прибуток	2090	3 113 858	3 662 867
збиток	2095	( )	( )
Інші операційні доходи	2120	215 393	380 128
Адміністративні витрати	2130	873 972	722 853
Витрати на збут	2150		
Інші операційні витрати	2180	469 884	499 703
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1 985 395	2 820 439
збиток	2195	( )	( )
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	35 860	36 396
Інші доходи	2240	11 883	12 816
Фінансові витрати	2250	10 247	4 989
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	8 388	30 301
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	2 014 503	2 834 361
збиток	2295	( )	( )
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-383 445	-571 408
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 631 058	2 262 953
збиток	2355	( )	( )

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445	12 320	35 025
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	12 320	35 025
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	12 320	35 025
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 643 378	2 297 978

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	317 032	319 812
Витрати на оплату праці	2505	1 989 022	1 770 633
Відрахування на соціальні заходи	2510	395 061	354 190
Амортизація	2515	504 636	470 448
Інші операційні витрати	2520	2 043 095	1 163 224
Разом	2550	5 248 846	4 078 307

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Продовження додатку Л

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ	
Підприємство <u>Державне підприємство "Адміністрація морських портів України"</u>	за ЄДРПОУ	2 020	1 01
Територія _____	за КОАТУУ	38727770	
Організаційно-правова форма господарювання _____	за КОПФГ		
Вид економічної діяльності _____	за КВЕД		
Середня кількість працівників ¹ <u>7302</u>			
Адреса, телефон _____			
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			
		+	

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 20 19 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	76 691	60 618
первісна вартість	1001	152 751	155 898
накопичена амортизація	1002	76 060	95 280
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3 394 036	3 098 334
Основні засоби	1010	16 308 596	16 730 402
первісна вартість	1011	16 807 464	17 708 592
знос	1012	498 868	978 190
Інвестиційна нерухомість	1015	17 643	8 755
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	18 264	9 213
Знос інвестиційної нерухомості	1017	621	458
Довгострокові біологічні активи	1020		
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021		
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	913	39
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090	258 011	208 554
Усього за розділом I	1095	20 055 890	20 106 702
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	217 372	215 924
Виробничі запаси	1101	215 923	212 256
Незавершене виробництво	1102		
Готова продукція	1103	16	2 031
Товари	1104	1 433	1 637
Поточні біологічні активи	1110	13	13
Депозити перестрахування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	180 117	277 990
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	33 453	35 194
з бюджетом	1135	375	1 143
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	5 973	5 057
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
інша поточна дебіторська заборгованість	1155	171 442	114 992
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 648 132	1 286 719
Готівка	1166	551	495
Рахунки в банках	1167	1 647 540	1 286 174
Витрати майбутніх періодів	1170	25 288	32 895
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	50 626	46 935
Усього за розділом II	1195	2 332 791	2 016 862
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
	1200	78	8
Баланс	1300	22 388 759	22 123 572

Пасив	Код рядка	На кінець звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	4	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 242 865	1 242 865
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	11 607 150	11 724 195
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	7 151 157	7 167 468
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	20 001 172	20 134 528
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	915 946	883 890
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	50 396	41 668
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525	71 073	70 317
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви	1530		
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат	1532		
резерв незароблених премій	1533		
інші страхові резерви	1534		
Інвестиційні контракти	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	1 037 415	995 875
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	11 366	5 404
товари, роботи, послуги	1615	343 488	217 195
розрахунками з бюджетом	1620	138 877	77 520
у тому числі з податку на прибуток	1621	67 244	3 985
розрахунками зі страхування	1625	12 865	12 846
розрахунками з оплати праці	1630	60 998	65 318
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	168 287	172 917
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	241 630	144 636
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660	262 610	207 392
Доходи майбутніх періодів	1665	11 511	7 771
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	98 540	82 170
Усього за розділом III	1695	1 350 172	993 169
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	22 388 759	22 123 572

Керівник

Головний бухгалтер